

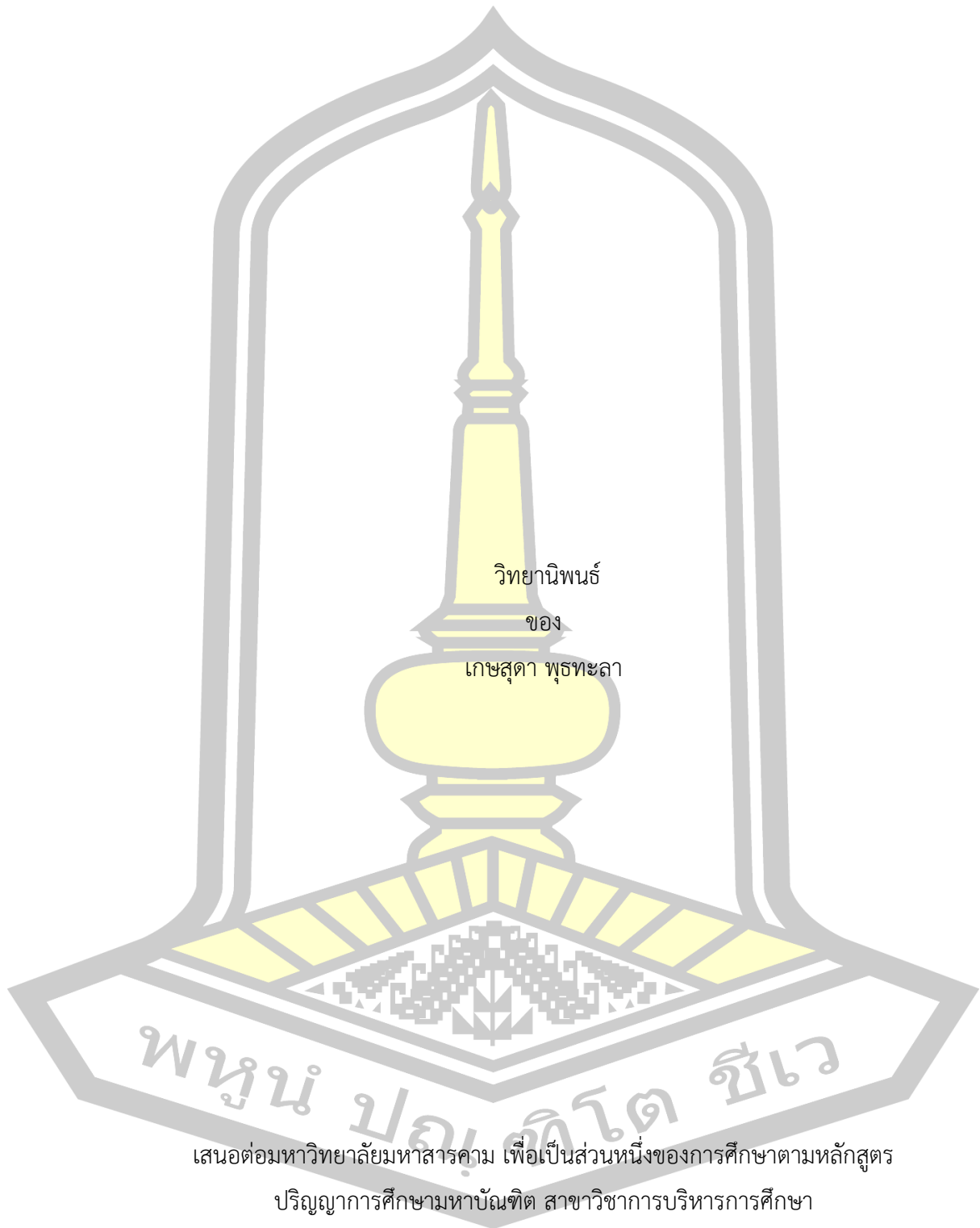
การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

วิทยานิพนธ์
ของ
เกษสุดา พุทธะลา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

วิทยานิพนธ์

ของ

เกษสุดา พุทธะลา

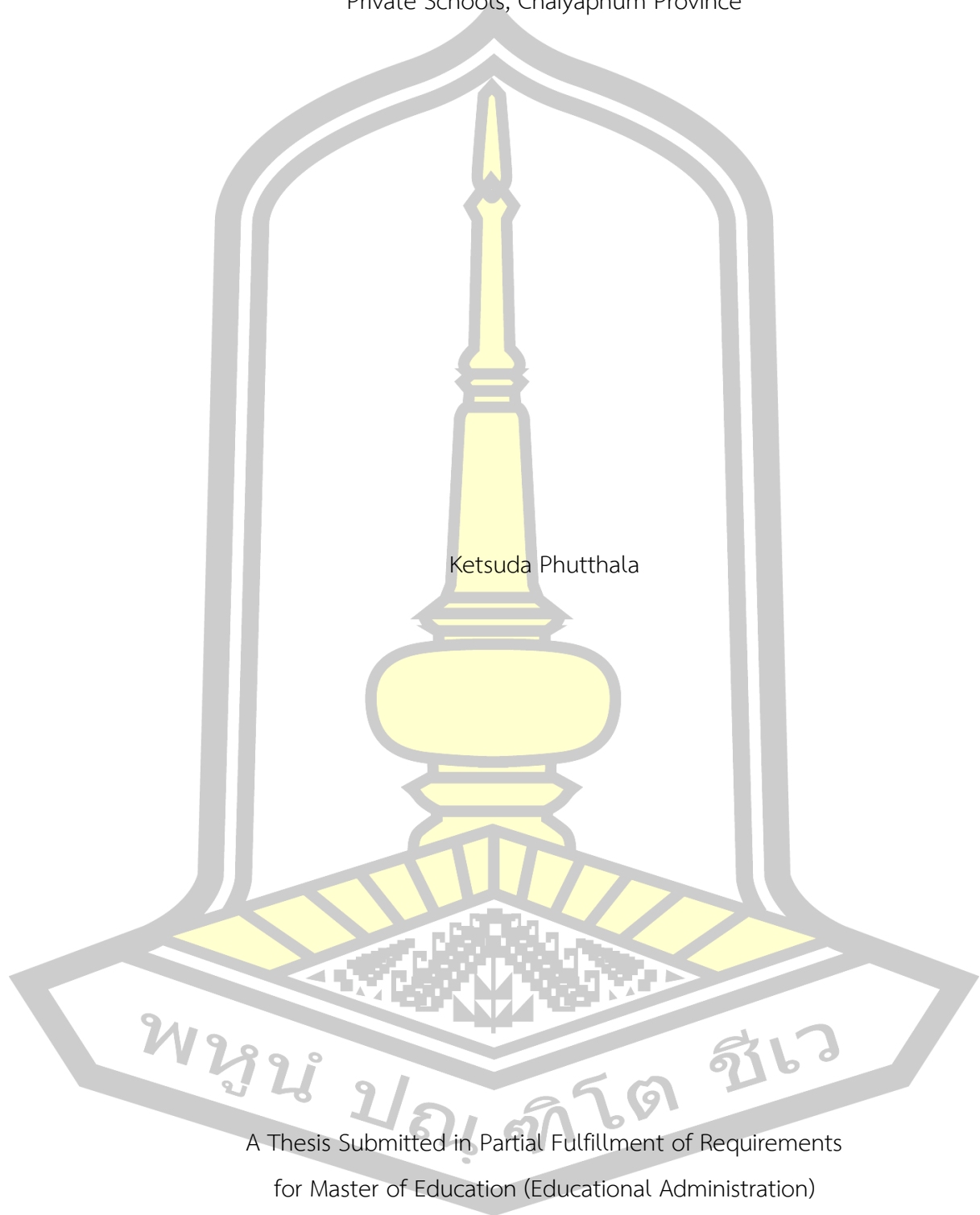
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มิถุนายน 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Development the Public Mind Strengthen Guidelines of Primary School Students of
Private Schools, Chaiyaphum Province

Ketsuda Phutthala

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration)

June 2019

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวเกษสุตา พุทธะลา
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. วิรัตน์ พงษ์ศิริ)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนวงค์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ		
ผู้วิจัย	เกษสุดา พุทธะลา		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ วิรัตน์ พงษ์ศิริ		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ 3) พัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ ค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified}) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด
2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม และด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย 3 อันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม และด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม
3. ผลการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน

เอกชน จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด 42 แนวทาง 1) การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม 17 แนวทาง 2) การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม 18 แนวทาง และ 3) ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม 7 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ พบว่า แนวทางมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : จิตสาธารณะ, โรงเรียนเอกชน, แนวทางเสริมสร้าง

TITLE	Development the Public Mind Strengthen Guidelines of Primary School Students of Private Schools, Chaiyaphum Province		
AUTHOR	Ketsuda Phutthala		
ADVISORS	Associate Professor Wirat Phongsiri , M.Sc.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2019

ABSTRACT

This study aimed to 1) study the indicators of components of primary student's public mind in private school Chaiyaphum province, 2) study the current state and desirable state of primary student's strengthen public mind in private school Chaiyaphum province, 3) development strengthen guidelines of primary student's public mind in private school Chaiyaphum province. The study were divided into 3 phases, the first phase was study indicators of components of the student's public mind, the second phases was study the current state and desirable state of primary student's strengthen public mind in private school Chaiyaphum province, the third phases was development strengthen guidelines of primary student's public mind in private school Chaiyaphum province. Descriptive statistics used in this study were average, mainly percentage and modified priority needs index. The result of this study were found:

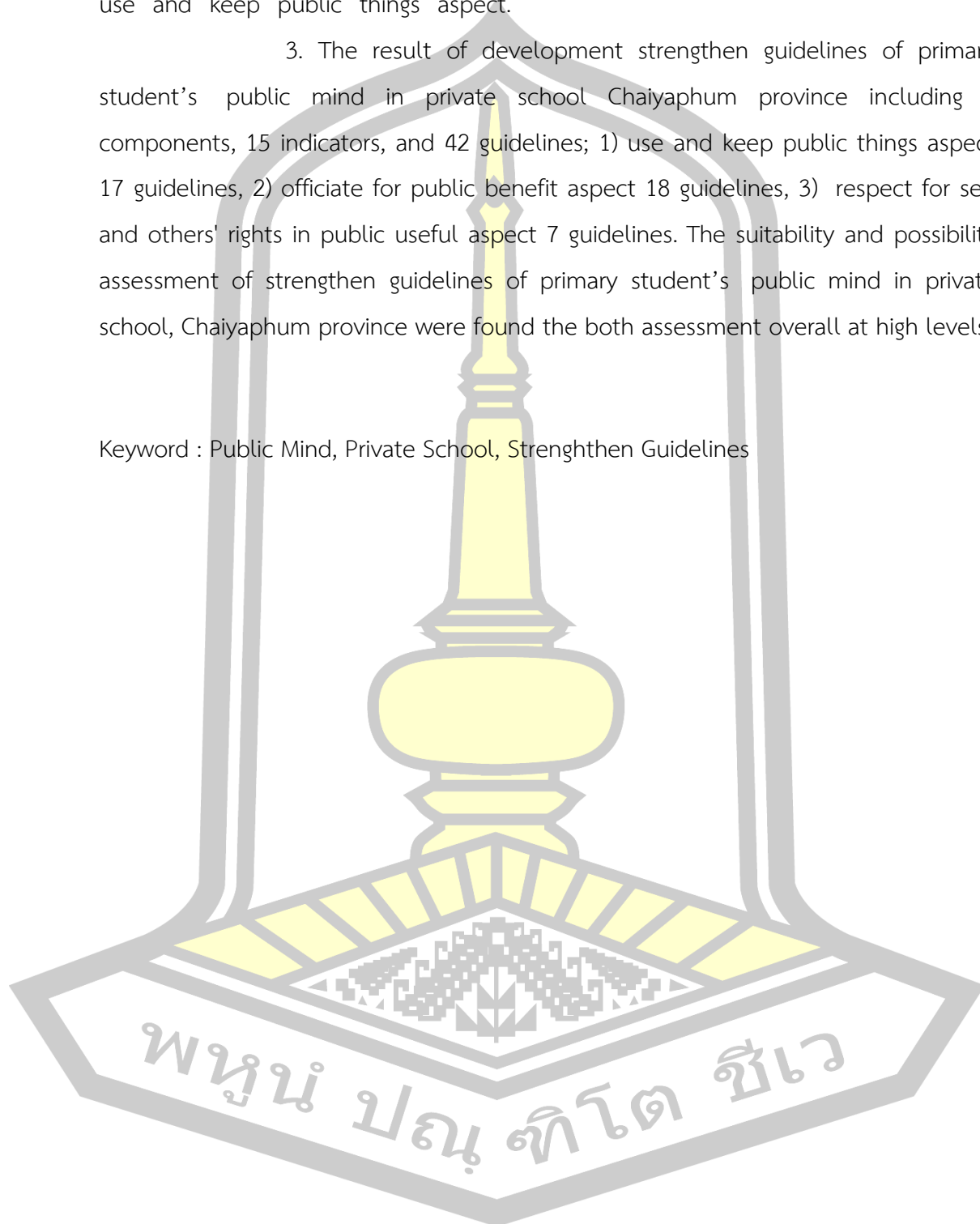
1. The indicators of components of the student's public mind including 3 components 15 indicators.

2. The result of current state of primary student's public mind in private school Chaiyaphum province overall at moderate level sorting average from descending order were use and keep public things aspect, respect for self and others' rights in public useful aspect, and officiate for public benefit aspect. The result of desirable state of primary student's public mind in private school Chaiyaphum province overall at high level sorting average from descending order were officiate for

public benefit aspect, respect for self and others' rights in public useful aspect, and use and keep public things aspect.

3. The result of development strengthen guidelines of primary student's public mind in private school Chaiyaphum province including 3 components, 15 indicators, and 42 guidelines; 1) use and keep public things aspect 17 guidelines, 2) officiate for public benefit aspect 18 guidelines, 3) respect for self and others' rights in public useful aspect 7 guidelines. The suitability and possibility assessment of strengthen guidelines of primary student's public mind in private school, Chaiyaphum province were found the both assessment overall at high levels.

Keyword : Public Mind, Private School, Strengthen Guidelines

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์วิรัตน์ พงษ์ศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ สิริ ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญและคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้การตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนเอกชนต้นแบบ และโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ทุกคน ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการแลกเปลี่ยนความรู้แนวคิด ทำให้งานวิจัยสำเร็จลงด้วยดี

ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ และกำลังใจที่ดีจากครอบครัว และเพื่อนนิสิตปริญญาโท รุ่น พ.27 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชา ซึ่งผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ของตนเองและประเทศชาติสืบต่อไป

เกษสุดา พุทธะลา

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

สารบัญ

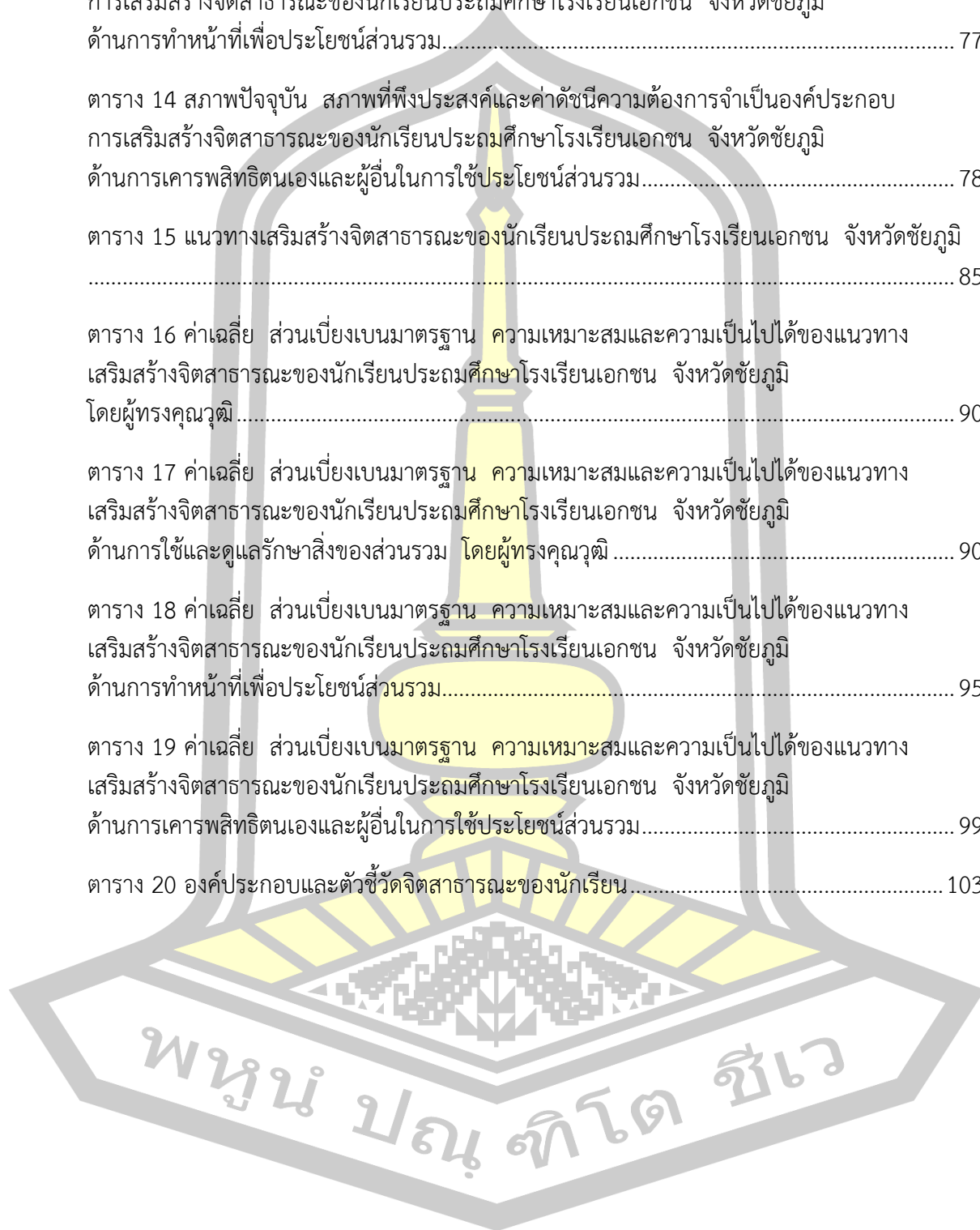
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ.....	8
แนวทางและการพัฒนาแนวทาง.....	37
การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI _{modified}).....	38
บริบทของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชัยภูมิ	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46

1. งานวิจัยในประเทศ	46
2. งานวิจัยต่างประเทศ	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน	56
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ	58
ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
ความมุ่งหมายของการวิจัย	102
สรุปผล	102
อภิปรายผล	108
ข้อเสนอแนะ	113
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	121
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	122
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และสถานศึกษาต้นแบบ	146
ประวัติผู้เขียน	148

สารบัญตาราง

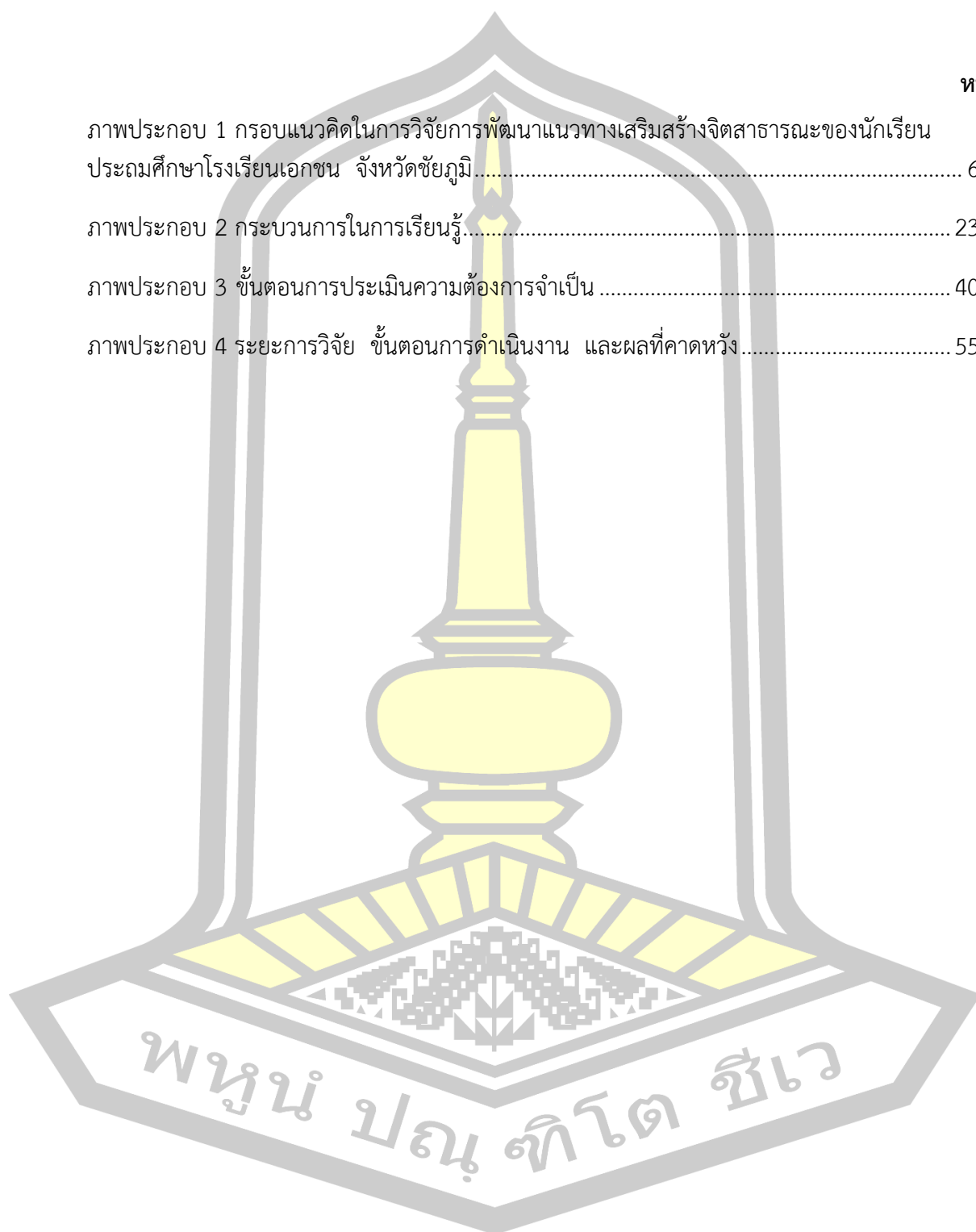
	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน	13
ตาราง 2 ชื่อโรงเรียน จำนวนผู้บริหาร ครู นักเรียน และขนาดโรงเรียน ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนชัยภูมิ เขต 2.....	44
ตาราง 3 สัดส่วนสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	45
ตาราง 4 องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน	69
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด จิตสาธารณะของนักเรียน	70
ตาราง 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	71
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์องค์ประกอบการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โดยรวม.....	72
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์ตัวชี้วัดการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการใช้และดูแลรักษาสິงของ ส่วนรวม	73
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์ตัวชี้วัดการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ ส่วนรวม	74
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่ พึงประสงค์ตัวชี้วัดการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการเคารพสิทธิตนเองและ ผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม.....	75
ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์ประกอบ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ	76
ตาราง 12 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์ประกอบ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษาสິงของส่วนรวม	77

ตาราง 13 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์ประกอบ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม.....	77
ตาราง 14 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์ประกอบ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม.....	78
ตาราง 15 แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ	85
ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	90
ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	90
ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม.....	95
ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม.....	99
ตาราง 20 องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน.....	103

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ.....	6
ภาพประกอบ 2 กระบวนการในการเรียนรู้.....	23
ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น.....	40
ภาพประกอบ 4 ระยะเวลาวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงาน และผลที่คาดหวัง.....	55

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้น มีการเอาใจเอาเปรียบมุ่งหาประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวม ขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดสมดุลทางจิตใจและทางวัตถุโดยโน้มเอียงไปทางวัตถุมากกว่าจิตใจ คนในสังคมมีความสำคัญต่อส่วนร่วมน้อยลงซึ่งการที่มนุษย์ในสังคมจะแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะนั้นเป็นเรื่องที่ยาก หากไม่ได้รับการเลี้ยงดูแบบส่งเสริมหรือเอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะ สังคมก็จะเข้าไปแบบเห็นแก่ตัว คือ ตัวใครตัวมัน ไม่สนใจสังคมรอบข้าง คิดแต่ประโยชน์แห่งตนเท่านั้น ชุมชนอ่อนแอขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนา และยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น ดังนั้น การศึกษาแนวทางและความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ เพื่อให้เกิดในจิตสำนึกของเด็กและเยาวชนนั้น เป็นเรื่องสำคัญที่เราควรกระทำเพื่อสังคมที่น่าอยู่ต่อไป ทั้งนี้ เพราะเด็กช่วงแรกเกิดจนถึงก่อน 10 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับการปลูกฝัง และส่งเสริมจริยธรรมเป็นอย่างมาก เพราะเด็กยังเป็น “ไม่อ่อนที่ดัดง่าย” ฉะนั้น การปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการด้านสังคมและด้านจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น เพื่อที่จะได้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม จะส่งผลให้การเมือง เศรษฐกิจ ศิลธรรมในสังคมนั้นดีขึ้น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554)

การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในบริบททางเศรษฐกิจของสังคมไทยที่เกิดขึ้น โดยต่อเนื่องในปัจจุบันได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เป็นยุคของสังคมเมือง ยุคของการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทำให้สังคมไทยได้รับผลกระทบทั้งในระดับประเทศ ระดับสังคมส่วนย่อย และระดับปัจเจกบุคคล ก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคมไทย อาทิการย่อหย่อนในศีลธรรมและจริยธรรม การขาดระเบียบวินัย การเอาใจเอาเปรียบและเบียดเบียนซึ่งกันและกันรวมทั้งการเบียดเบียนและทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณะสมบัติเพิ่มมากขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวล้วนแสดงถึงการขาดจิตสาธารณะทั้งสิ้น ปัญหาการขาดจิตสาธารณะจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนที่ต้องให้ความสำคัญทั้งในระดับโลก ระดับประเทศและระดับบุคคล (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) หากทุกภาคส่วนไม่สนใจปล่อยปละละเลยอาจทำให้อนาคตเด็กไทยน่าเป็นห่วง โดยเฉพาะการมีความคิดแต่เรื่องของตนเอง มีโลกส่วนตัวสูง ให้ความสำคัญกับตัวเองมากกว่าส่วนรวม และความเป็นจิตอาสาต่ำลงมาก (สมพงษ์ จิตระดับ, 2554) ดังจะเห็นพฤติกรรมที่สื่อถึงการยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลางมองข้ามความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องถึงกันของธรรมชาติและ

สรรพสิ่งรอบตัว ทำให้เกิดการรับรู้และมีความคิดว่า สิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐ หรือของราชการที่คนทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล หากแต่เป็นหน้าที่ของภาครัฐและข้าราชการพึงจักต้องดูแลรักษาให้คงสภาพอยู่ จึงพากันละเลยหรือไม่สนใจที่จะ ดูแลรักษาหรือช่วยกันจัดการ เพื่อให้ทรัพย์สินส่วนกลางคงสภาพอยู่ได้นานมากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในส่วนขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ได้พยายามหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎข้อบังคับ การใช้กฎหมายควบคุม การจับ การปรับ หรือการรณรงค์ตามโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการรณรงค์แลกเศษกระดาษเพื่อชีวิตป่า โครงการความร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน โครงการบวชป่าชุมชน โครงการหลอดผอม โครงการกรีนซ็อบ ฯลฯ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2539) การแก้ไขดังกล่าวก็มีได้ ทำให้ปัญหาเหล่านี้ เบบางลง หากพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการรณรงค์ตามโครงการของภาครัฐ และเอกชนดังกล่าวนั้นจะพบว่าเป็นการรณรงค์เฉพาะปัญหาใดปัญหาหนึ่งเท่านั้น และหากสิ้นสุดโครงการแล้วพฤติกรรมเดิม ๆ อาจเกิดขึ้นซ้ำอีก นอกจากนี้ กฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ ก็มิอาจแก้ไขให้คนมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อทรัพย์สินส่วนรวมได้ เพราะกฎหมายมีไว้เพื่อควบคุม หากผู้ใดฝ่าฝืนก็มีบทลงโทษ ซึ่งการลงโทษไม่มีผลต่อการยุติพฤติกรรมในระยะยาว เนื่องจากการลงโทษเป็นเพียงการระงับ (Suspend) พฤติกรรมเท่านั้น เมื่อใดก็ตามที่ลักษณะการควบคุมการลงโทษหายไป พฤติกรรมเดิมก็จะกลับคืนมาอีก ผลของการลงโทษจึงเป็นผลที่เกิดขึ้นชั่วคราวเท่านั้น (ประทีป จินฉัตร, 2540) ดังนั้น การทำให้พฤติกรรมคงอยู่ตลอดไปควรเน้นการปลูกฝังจิตเป็นนิสัยมากกว่าการควบคุมด้วยบทลงโทษต่าง ๆ ภายหลังที่บุคคลได้กระทำพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์นั้นออกมาแล้ว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กล่าวถึงสถานการณ์และแนวโน้มของประเทศไทยเกี่ยวกับด้านจิตสาธารณะไว้ว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ กระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ส่งผลให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนไทยบางส่วนไม่สามารถเลือกรับปรับใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่เป็นรากเหง้าของคนไทยถูกกลืนโดยวิถีชีวิตแบบใหม่มีค่านิยมยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม ดังนั้น วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายรวมของการพัฒนาได้ข้อที่ 1 ไว้ว่า เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจน เป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560)

จากทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ที่มุ่งส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม นำเทคโนโลยี เป็นพลเมืองที่ดีของอาเซียน โดยเป้าหมายในข้อที่หนึ่งคือ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีความรู้ คู่คุณธรรม และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขกลยุทธ์ของการพัฒนา คือ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความ

เป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ถ้าสังคมขาดจิตสาธารณะแล้ว มองเห็นแต่ผลประโยชน์ของตนเอง ไม่สนใจ ไม่ให้ความร่วมมือกับสังคม เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะเกิดปัญหา การเอาเปรียบผู้อื่น การคอร์รัปชัน การทุจริต การคดโกง การทำลายสาธารณะสมบัติต่าง ๆ ทั้งนี้ จึงควรมีการปลูกฝังตั้งแต่ยังวัยเด็กให้เด็กเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมกับสังคม โดยที่เริ่มจากครอบครัว ครู และเพื่อนในวัยเดียวกัน หากบุคคลเหล่านี้ได้ถ่ายทอดความมีจิตสำนึกที่ดี มีจิตสำนึกรักษาสาธารณะสมบัติให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้เด็กซึมซับคุณลักษณะที่ดีติดตัวไป (พรพรม พรศพวก, 2550) โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านจิตสาธารณะที่ยังมีนักเรียนบางส่วนไม่รักษาทรัพย์สินของโรงเรียน ทั้งขยะไม่เป็นที่ การไม่รักษาความสะอาดโรงเรียน ขาดความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนในชั้นเรียน จนกลายเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข ทั้งยังเป็นความต้องการของผู้ปกครอง ที่อยากให้พัฒนานักเรียนให้มีทั้งวิชาการที่ดีและเป็นคนดีของสังคม เป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้อื่นเป็นคนที่มีความเคารพ อ่อนน้อมถ่อมตน ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเห็นคุณค่ามีความภูมิใจในสิ่งที่ตัวเองได้กระทำ ดังนั้น จิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนต้องตั้งใจให้เป็นประเด็นที่ชัดเจนแต่เบื้องต้น เพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของการจัดแนวทางการศึกษาองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ส่งเสริม สนับสนุน เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง

จากที่กล่าวมา การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกล่อมเกลาจิตใจนักเรียน ให้รู้จักนึกถึงผู้อื่น รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ลดความเห็นแก่ตัว เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนที่มีความคลุกคลีกับนักเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างใกล้ชิด จึงมีความสนใจที่จะพัฒนานักเรียนโดยใช้แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งแนวทางนี้ จะช่วยเสริมสร้างนักเรียน ให้เป็นผู้ที่รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และมีความเสียสละ ซึ่งเด็กในช่วงวัยนี้ เป็นช่วงวัยที่เหมาะสมที่จะได้รับการพัฒนา และเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีงาม เพื่อการเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิเป็นอย่างไร
3. แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้บริหาร ผู้สนใจ และหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางพัฒนานักเรียนด้านจิตสาธารณะของนักเรียนต่อไป
2. ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้บริหาร ผู้สนใจ และหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาแนวทาง หรือพัฒนานักเรียน ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนต่อไป
3. ได้แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ สำหรับผู้บริหาร ผู้สนใจ และหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำไปใช้ในการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา
ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยภายใต้ขอบเขตเนื้อหา องค์ประกอบของผู้มีจิตสาธารณะ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2546; เจษฎา หนูรุ่ง, 2551; ศิริ แคนสา, 2551; กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ, 2552; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) 3 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1.1 การใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม
 - 1.2 การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
 - 1.3 การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม
2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิตสาธารณะ ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ จำนวน 5 คน
 - 2.2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ จิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้
 - 2.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 238 คน จาก 14 โรงเรียน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 148 คน จาก 10 โรงเรียน

2.3 การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน เอกชน จังหวัดชัยภูมิ ประชากร ได้แก่

2.3.1 ผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนต้นแบบ ซึ่งเป็นผู้ให้ ข้อมูลวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา จำนวน 9 คน จากโรงเรียนต้นแบบ 3 โรงเรียน

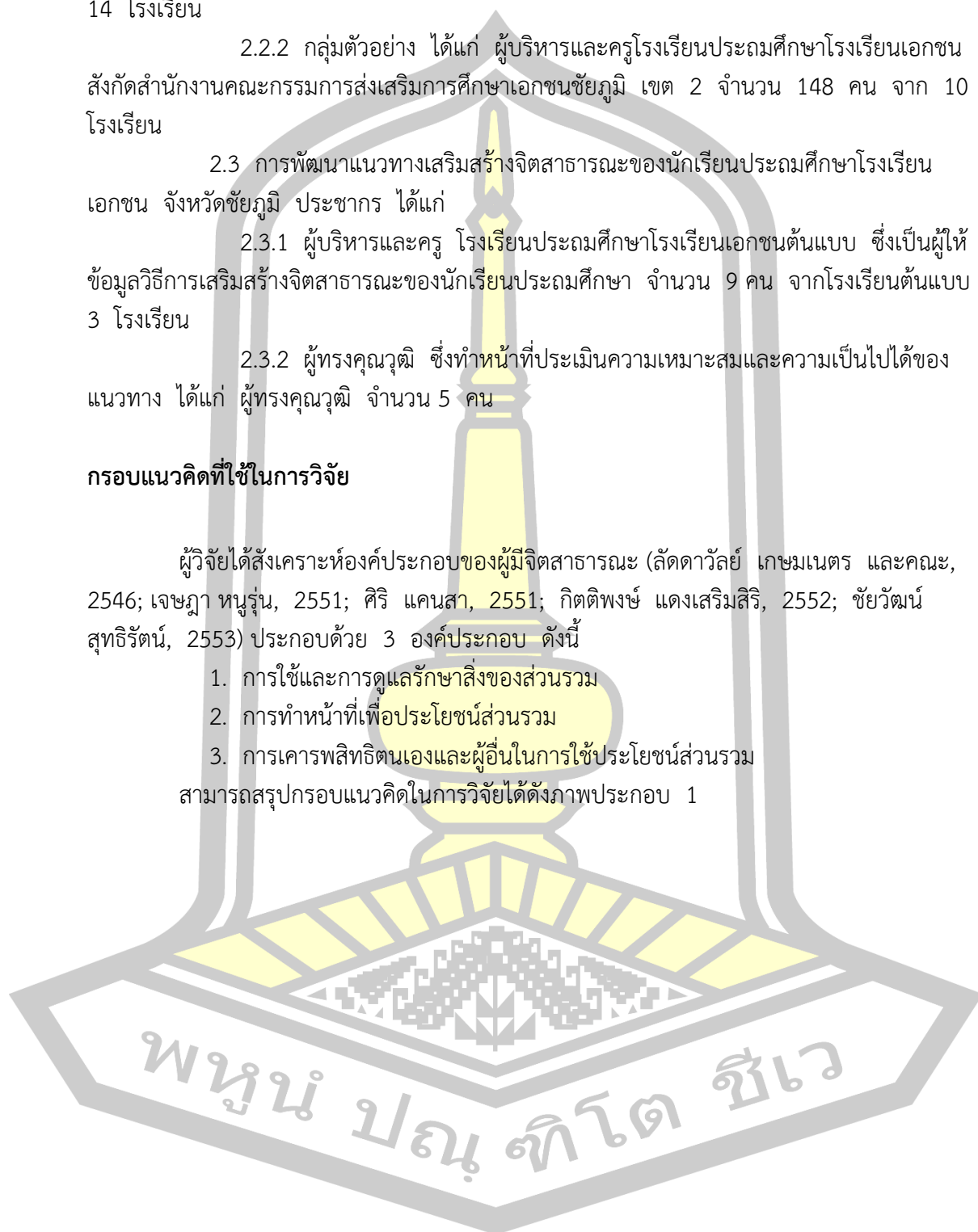
2.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ แนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

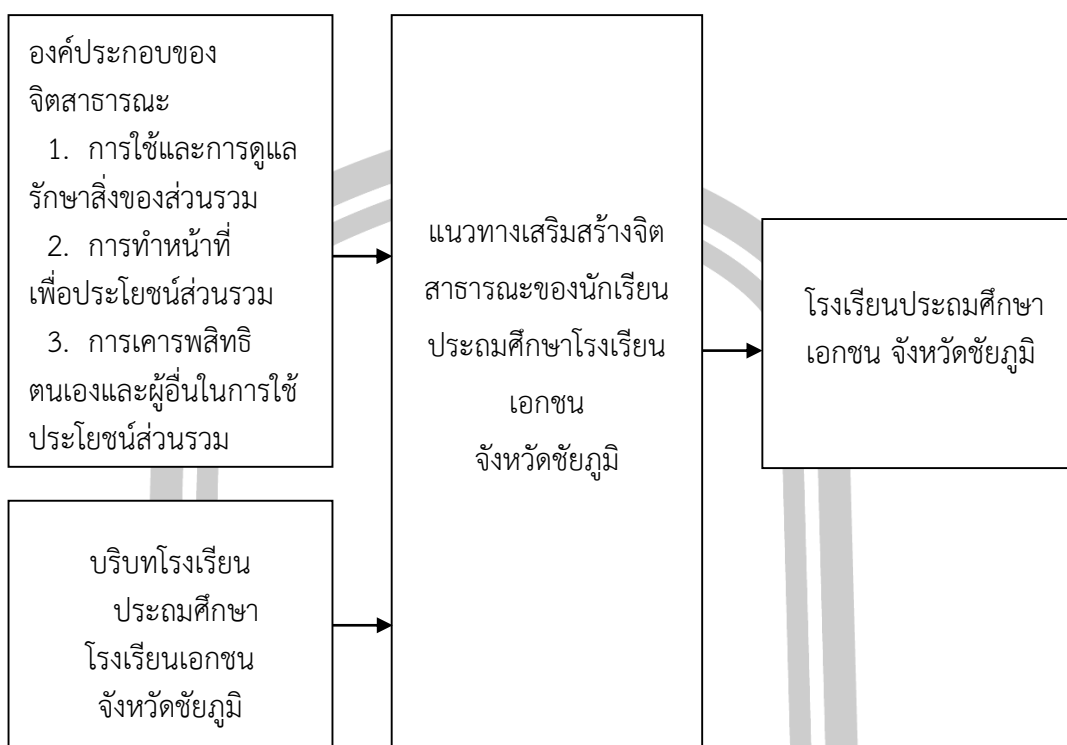
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของผู้มีจิตสาธารณะ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2546; เจษฎา หนูรุ่ง, 2551; ศิริ แคนสา, 2551; กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ, 2552; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม

สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตของบุคคลที่มีความรู้สึกนึกถึงเรื่องของส่วนรวม แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษา ร่วมกัน เพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมมีความสุข
2. การเสริมสร้าง หมายถึง กระบวนการที่นำมาใช้เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น และดียิ่งขึ้น
3. การเสริมสร้างจิตสาธารณะ หมายถึง กระบวนการที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะทางจิตของนักเรียนให้มีความตระหนักและรับผิดชอบต่อผู้อื่น ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
4. การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การสร้างวิธีการปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นเพื่อให้เป็นแบบอย่างหรือเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับการปฏิบัติเรื่องนั้น ๆ
5. การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน หมายถึง การสร้างวิธีการปฏิบัติในเรื่องจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา โดยมีกระบวนการที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะทางจิตของนักเรียนให้มีความตระหนักและรับผิดชอบต่อผู้อื่น ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน แนวทางพัฒนาขึ้นเพื่อให้เป็นแบบอย่างหรือเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับการปฏิบัติด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน

6. จิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิที่มีความรู้สึกนึกถึงเรื่อง ของส่วนรวม แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและ บำรุงรักษาส่วนรวมกัน เพื่อให้สังคมโดยรวมมีความสุข ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

6.1 การใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม หมายถึง การใช้งานสิ่งของหรือสถานที่ ส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่โรงเรียน ในชุมชน และให้การดูแลรักษาสิ่งของหรือสถานที่ ให้คง อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีดั้งเดิม ตัวชี้สำหรับการวิจัยมีดังนี้ ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และบริเวณ บ้านให้สะอาด เรียบร้อย ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย มีส่วนร่วมใน การดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวัง ไม่ให้ชำรุดเสียหาย ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม

6.2 การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายในการทำเพื่อผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ได้แก่ การทำหน้าที่เพื่อครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ตัวชี้สำหรับการวิจัยมีดังนี้ มีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายจนสำเร็จ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมายของ บ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่าเสมอ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับ มอบหมายด้วยความกระตือรือร้น ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสม ตามกาลเทศะ

6.3 การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การรู้จัก สิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม และการแบ่งปันเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่น ได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม ตัวชี้สำหรับการวิจัยมีดังนี้ ตระหนักถึงสิทธิของตนเอง และผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม และไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือ สถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม

7. โรงเรียนเอกชน หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

8. โรงเรียนต้นแบบ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมีการ ดำเนินงานด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนสัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรม และมีวิธีปฏิบัติ ที่ดีหรือ Best Practice ด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โดยการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษา โรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โรงเรียน บ้านม่วงงาม อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ และโรงเรียนบ้านลุงปุง อำเภอท่าตูม จังหวัด สุรินทร์

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ
 - 1.1 ความหมายจิตสาธารณะ
 - 1.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ
 - 1.3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ
 - 1.4 แนวคิดการพัฒนาจิตสาธารณะ
 - 1.5 การเสริมสร้างจิตสาธารณะ
2. แนวทางและการพัฒนาแนวทาง
3. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})
4. บริบทของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
จังหวัดชัยภูมิ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

คำว่า “จิตสาธารณะ” เป็นคำที่เกิดจากคำว่า “จิต” กับคำว่า “สาธารณะ” รวมกัน โดยจิตเป็นเรื่องของ Mind หรือ Spirit ส่วนสาธารณะนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับส่วนรวมที่ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน มีสิทธิในการใช้และการดูแลรักษาบำรุงร่วมกัน (กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ, 2552) ในภาษาไทยเป็นศัพท์ใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Public Consciousness/Public Mind/Public Minds/Public Service/Service Mind ส่วนคำในภาษาไทย นอกจากใช้คำว่าจิตสาธารณะแล้ว ยังมีคำที่ใช้ในความหมายเดียวกันคำอื่น ๆ คือสำนึกสาธารณะ/จิตสำนึกสาธารณะ/จิตบริการ/จิตอาสา/จิตสำนึกทางสังคม เป็นต้น และในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้คำว่าจิตสาธารณะ (Public Mind)

1. ความหมายจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะเป็นความหมายแห่งคุณค่าของการมีชีวิตทั้งในระดับสังคม ครอบครัว และตนเอง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะ ไว้ดังนี้

ประไพพิศ โอบารวัฒน์ (2548) ได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะ หมายถึง การที่ชุมชนมีความตระหนักรู้และให้ความสำคัญต่อเรื่องส่วนรวมของสังคม มีสำนึกร่วมต่อประเด็นสาธารณะ ตลอดจนความรู้สึกรักและห่วงแหนสาธารณสมบัติอันเป็นของส่วนรวม

อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549) ได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะว่า หมายถึง การตระหนักรู้ และคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมและสังคม เห็นคุณค่าในการเอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวม

กุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ (2551) กล่าวว่า จิตสาธารณะ (Public Mind) หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เพราะคำว่าสาธารณะคือสิ่งที่มีได้เป็นของผู้ใดผู้หนึ่ง จิตสาธารณะ จึงเป็น ความรู้สึกนึกถึงการเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นสาธารณะในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษา ร่วมกัน เช่น การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การรักษาสาธารณสมบัติที่เป็นของส่วนรวม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนลงมือกระทำ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาและเพื่อรักษาผลประโยชน์ต่อส่วนรวม

ศิริ แคนสา (2551) กล่าวว่าจิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สำนึกในประโยชน์ สำนึกในผลกระทบที่พึงมีต่อชุมชน และสังคมโดยรวม โดยผู้ที่ต้องรับผลนั้นอาจไม่เห็นตัวตนชัดเจนว่าเป็นบุคคลใด ทราบแต่เพียงว่าสังคมโดยรวมต้องได้รับผลแน่นอน

อุษา บิ๊กกินส์ (2551) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง จิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ เกื้อกูล ส่งเสริม สนับสนุนสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชน การช่วยเหลือผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคม

อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว (2551) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง สภาวะจิตใจ ในเชิงเกี่ยวเนื่องกับสังคม ความรู้สึกนึกคิดหรือการกระทำที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ เกื้อกูล ส่งเสริม สนับสนุนสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชนคนหมู่มาก ทั้งในระดับปัจเจกและระดับชุมชนแบบมหภาค

อริสา สุขสม และอนุชา สถิตพงษ์ (2552) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่มีความพร้อม ความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหา การแสดงออกที่จะอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการใช้และการรักษาสิ่งของที่เป็นส่วนรวม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นการกระทำด้วยจิตวิญญาณ ที่มีความรัก ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม การมีคุณธรรมจริยธรรมและการไม่กระทำที่เสื่อมเสียหรือเป็นปัญหาต่อสังคมประเทศชาติ การมีจิตที่คิดสร้างสรรค์ เป็นกุศล และมุ่งทำความดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางที่ได้ ไม่ทำลายเบียดเบียนบุคคล สังคม วัฒนธรรม ประเทศชาติ และสิ่งแวดล้อม การกระทำ และคำพูดที่มาจากความคิดที่ดี การลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกัน เพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมมีความสุข

สำนักพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วม (2553) กล่าวว่า จิตสาธารณะหมายถึง การตระหนักรู้ การคำนึงถึง ส่วนรวมร่วมกันการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นสำนึกถึงความเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นส่วนรวม เป็นสำนึกและการกระทำด้วยความเต็มใจไม่มีใครบอกไม่มีใครสั่งการและบงการ แต่ปรารถนาจะทำให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น

อัคพงศ์ สุขมาตย์ (2553) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติด้วยการเอาใจใส่ดูแล และเป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะทางจิตของบุคคลที่มีความรู้สึกนึกถึงเรื่องของส่วนรวม แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติในสิทธิและหน้าที่ที่จะดูแลและบำรุงรักษาส่วนรวมกัน เพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมมีความสุข

2. ความสำคัญของจิตสาธารณะ

สมิต สัชชุกร (2547) กล่าวว่าจิตสำนึกมีคุณค่าเป็นพิเศษต่อการประพฤติปฏิบัติตนของทุกคน ผู้ซึ่งมีจิตสำนึกสาธารณะดีย่อมมีการประพฤติปฏิบัติตนดี มีคุณธรรมอันหมายถึงการดำรงตนอยู่ในสภาวะแห่งความดีงาม ในทางตรงข้ามผู้ซึ่งมีจิตสำนึกสาธารณะเลว ย่อมมีการประพฤติปฏิบัติตนเลว นั่นคือการกระทำการอันเป็นสิ่งชั่วร้าย จิตสำนึกสาธารณะจึงมีคุณค่า ดังนี้

2.1 ทำให้ตระหนักในสิ่งต่าง ๆ ว่าดี-เลวอย่างไร

2.2 ทำให้รู้ว่าควรตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างไร

2.3 ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ใด ๆ

ศุภรัตน์ ทองอ่อน (2550) กล่าวถึงความสำคัญของจิตสำนึกสาธารณะพบว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่จะส่งผลต่อสังคมทั้งในระดับในกลุ่มแคบ ๆ หรือในระดับของสังคมโลก ซึ่งสังคมใดที่ขาดจิตสำนึกสาธารณะแล้ว จะทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ และจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม แต่ถ้าหากสังคมใดที่มีจิตสำนึกสาธารณะแล้วจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม และส่งผลให้การเมือง เศรษฐกิจ ศีลธรรมในสังคมนั้นดีขึ้น

จะเห็นได้ว่า จิตสำนึกสาธารณะมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการปฏิบัติตนของคนในสังคม ที่จะส่งผลต่อสังคมทั้งในระดับในกลุ่มแคบ ๆ หรือในระดับของสังคมโลก

3. องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ และใช้องค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

1.1 การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่

1.2 ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุ

ถนอม

2. การถือเป็นที่ที่ที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ กำหนดตัวชี้วัดจาก

2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

2.2 การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

3. การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม กำหนดตัวชี้วัดจาก

3.1 การไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง

3.2 การแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวมนั้น
 เจษฎา หนูรุ่น (2551) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะจะต้องพิจารณาจาก
 ความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การใช้ หมายถึง ลักษณะ พฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวม การ
 รักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน
 ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้เกิด ความชำรุดเสียหาย โดยแสดงออก ดังนี้

1.1 ดูแลรักษาสิ่งของ เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่ใน สภาพดี

1.2 ลักษณะของการใช้ ใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

2. การถือเป็นหน้าที่ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อ
 ส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวม ในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในวิสัยที่ตน
 สามารถทำได้ โดยแสดงออก ดังนี้

2.1 ทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด

2.2 รับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณ

สมบัติของส่วนรวม

3. การเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ถึงการเคารพสิทธิในการใช้
 ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การไม่ยึดครองของ ส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่
 ปิดกั้นโอกาสของบุคคลที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น โดย แสดงออก ดังนี้

3.1 ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง

3.2 แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ ของส่วนรวม

ศิริ แคนสา (2551) กล่าวถึงองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ประกอบด้วย
 ส่วนประกอบ 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นความรู้ความเข้าใจ
 เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม รู้ผลที่เกิดจากการกระทำหรือ
 ความเป็นไปและการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและโลก

2. ด้านความคิดเชิงจิตสำนึกสาธารณะเป็นกระบวนการหรือลักษณะการคิด
 ที่บุคคลใช้เป็นหลักในการตัดสินใจเกี่ยวกับจริยธรรมตามทฤษฎีของ Kohlberg

3. ด้านการปฏิบัติตนของบุคคลเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เป็นพฤติกรรมที่
 แสดงออกถึงการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้
 ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตน
 สามารถทำได้ และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึด
 ครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น

กิตติพงษ์ แดงเสริมศิริ (2552) ได้แบ่งองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะ
 ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการใช้สิ่งของส่วนรวม แบ่งออกได้ดังนี้

1.1 สถานที่ส่วนรวม ได้แก่ สถานที่สาธารณะต่าง ๆ ที่ใช้ร่วมกัน เช่น การจอดรถในที่สาธารณะ การทิ้งขยะในที่สาธารณะรวมถึงการแยกประเภทขยะ การแสดงออกในที่สาธารณะในลักษณะมารยาท เป็นต้น

1.2 อุปกรณ์ส่วนรวม ได้แก่ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น การใช้โทรศัพท์สาธารณะ การใช้หรืออ่านหนังสือพิมพ์ การจัดวางและเก็บคืนสิ่งของสูญหาย เป็นต้น

2. ด้านกิจกรรมส่วนรวม

กิจกรรมส่วนรวมเป็นกิจกรรมร่วมกับคนหมู่มาก ได้แก่ การแต่งกายที่เหมาะสมกับสถานที่และลักษณะงาน การใช้สื่อเสียง การเสียสละแรงกายเพื่อกิจกรรมส่วนรวม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ การดูแลรักษาความสะอาดลำน้ำสาธารณะ อากาศ การเผาคว้น การลดการใช้พลังงานที่เกินจำเป็น การทำประชาพิจารณ์ และการแสดงความเห็นสะท้อนสื่อมวลชน ไม่ว่าจะผ่านทางสื่อโทรทัศน์ หรือสื่ออื่นใดต่าง ๆ

3. ด้านการตอบแทนเชิงคุณค่าความหมาย

การตอบแทนในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การตอบแทนผู้ที่เคยให้การช่วยเหลือทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ชุมชน ครอบครัว และสังคม เช่น การได้รับทุนการศึกษาจากระดับชุมชนหรือระดับสถาบันการศึกษา การได้รับโอกาสดี ๆ ในการทำงาน แล้วตอบแทนสังคมกลับคืนมาในรูปแบบเครือข่ายจิตอาสาลักษณะต่าง ๆ เช่น เครือข่ายโครงการลงทุนเวลาเพื่อสังคม ของ ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ที่มีเว็บไซต์สมาชิกอาสาในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต่าง ๆ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) ได้สรุปองค์ประกอบและตัวชี้วัดของผู้ที่มีจิตสาธารณะ

ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 การใช้

ตัวชี้วัดที่ 1 การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่

ตัวชี้วัดที่ 2 การรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

2. องค์ประกอบที่ 2 การถือปฏิบัติ

ตัวชี้วัดที่ 1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

ตัวชี้วัดที่ 2 การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

3. องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิ

ตัวชี้วัดที่ 1 การไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง

ตัวชี้วัดที่ 2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรมนั้น

จากการศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธารณะ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน ดังในตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน

แหล่งที่มา	ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546)	เกษญา หนูรุ่ง (2551)	ศิริ แคนสา (2551)	กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ (2552)	ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553)	ความถี่
องค์ประกอบจิตสาธารณะ						
1. การใช้โดยไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม	✓	✓	✓	✓	✓	5
2. หน้าที่ในการดูแลรักษาของส่วนรวม	✓	✓			✓	3
3. เคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม	✓	✓	✓	✓	✓	5
4. กิจกรรมส่วนรวม				✓		1
5. การตอบแทนเชิงคุณค่า				✓		1

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียน สรุปได้ว่า มีองค์ประกอบของจิตสาธารณะที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป จำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การใช้โดยไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม 2) หน้าที่ในการดูแลรักษาของส่วนรวม และ 3) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อความใหม่ ได้องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม

องค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียน สามารถอธิบายรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ เพื่อนำสู่การกำหนดตัวชี้วัด ได้ดังนี้

1. การใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม นักการศึกษาได้นิยามและนำเสนอเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ดังนี้

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546) ได้นำเสนอนิยามเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมไว้ว่า เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ได้แก่ การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่ ลักษณะการใช้ของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

เจษฎา หนูรุ่ม (2551) ได้นำเสนอนิยามเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษา สิ่งของส่วนรวมไว้ว่า หมายถึง ลักษณะ พฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวม การรักษา ทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งใน ห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้เกิด ความชำรุดเสียหาย แสดงออกโดยการ 1) ดูแลรักษาสิ่งของ เมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่ใน สภาพดี 2) ลักษณะของการใช้ ใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด และทะนุถนอม

ศิริ แคนสา (2551) ได้นำเสนอนิยามเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษาสิ่งของ ส่วนรวมไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความ ชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการ ดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้

กิตติพงษ์ แดงเสริมศิริ (2552) ได้นำเสนอนิยามเกี่ยวกับการใช้และการดูแล รักษาสิ่งของส่วนรวมไว้ว่า หมายถึง การใช้สิ่งของส่วนรวม แบ่งออกได้เป็น 1) สถานที่ส่วนรวม ได้แก่ สถานที่สาธารณะต่าง ๆ ที่ใช้ร่วมกัน เช่น การจอดรถในที่สาธารณะ การทิ้งขยะในที่ สาธารณะรวมถึงการแยกประเภทขยะ การแสดงออกในที่สาธารณะในลักษณะมารยาท เป็นต้น 2) อุปกรณ์ส่วนรวม ได้แก่ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น การใช้โทรศัพท์สาธารณะ การใช้หรืออ่าน หนังสือพิมพ์ การจัดวางและเก็บคืนสิ่งของสูญหาย เป็นต้น

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) ได้นำเสนอนิยามเกี่ยวกับการใช้และการดูแลรักษา สิ่งของส่วนรวมไว้ว่า หมายถึง การใช้ โดย 1) การดูแลรักษาของส่วนรวมใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บ เข้าที่ และ 2) การรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

สรุปได้ว่า การใช้และการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม หมายถึง การใช้งาน สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่โรงเรียน ในชุมชน และให้การดูแลรักษาสิ่งของ หรือสถานที่ ให้คงอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีดั้งเดิม ตัวชี้สำหรับการวิจัยมีดังนี้ ดูแลรักษาความ สะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส ใช้งานสิ่งของ ส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดชำรุดเสียหาย ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ใน สภาพเดิม

2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม นักการศึกษาได้นิยามและนำเสนอ เกี่ยวกับการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนี้

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546) ได้นำเสนอนิยามเกี่ยวกับการทำ หน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมไว้ว่า หมายถึง การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของ ส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ เช่น การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม และ การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

เจษฎา หนูรุ่ม (2551) ได้นำเสนอนิยามเกี่ยวกับการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ ส่วนรวมไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของ ส่วนรวม ในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ โดยแสดงออก ดังนี้ 1) ทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด 2) รับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม

คอยสอดส่องดูแลสาธารณสมบัติของส่วนรวม

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) ได้นำเสนอนิยามเกี่ยวกับการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวมไว้ว่า หมายถึง การถือเป็นที่ 1) การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม 2) การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม

สรุปได้ว่า การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการทำเพื่อผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ได้แก่ การทำหน้าที่เพื่อครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ตัวชี้สำหรับการวิจัยมีดังนี้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่าเสมอ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ

3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม นักการศึกษาได้นิยามและนำเสนอเกี่ยวกับการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม ดังนี้

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวมไว้ว่า เป็นการไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง และแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรมนั้น

เจษฎา หนูรูน (2551) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวมไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การไม่ยึดครองของ ส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลที่จะใช้ของส่วนรมนั้น โดยไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง แบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ ของส่วนรวม

ศิริ แคนสา (2551) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวมไว้ว่า เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม รู้ผลที่เกิดจากการกระทำหรือความเป็นไปและการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและโลก และการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรมนั้น

กิตติพงษ์ แดงเสริมสิริ (2552) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวมไว้ว่า เป็นการแสดงออกในที่สาธารณะในลักษณะมารยาท

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวมไว้ว่า หมายถึง การไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง และการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรมนั้น

สรุปได้ว่า การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การรู้จักสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม และการแบ่งปันเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม ตัวชี้สำหรับการวิจัยมีดังนี้ ตระหนักถึง

สิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม และไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม

4. แนวคิดการพัฒนาจิตสาธารณะ

4.1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช เป็นปรัชญาที่สามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองสู่หมู่บ้าน และสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ นับได้ว่าเป็นแนวคิดสำคัญที่สุดในการสอนคนให้มีจิตสาธารณะ ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งคำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

4.1.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

4.1.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

4.1.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความพากเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral Development Theory)

4.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget ในการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม Piaget ได้ใช้วิธีสังเกตเด็กวัยต่าง ๆ เล่นเกมและการใช้คำถามในการวิเคราะห์ข้อมูล Piaget มีวัตถุประสงค์สองอย่างคือ เพื่อจะดูว่าเวลาเด็กเล่นเกม เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ในการเล่นอย่างไร และเพื่อจะศึกษาว่าเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการเล่นอย่างไร Piaget ได้สรุปผลของการวิจัยนี้ไว้ในหนังสือชื่อว่า “The Moral Judgement of the Child” และ Piaget ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 2 ชั้น คือ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2552)

4.2.1.1 ลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมชั้น Heteronomous เป็นชั้นที่ผู้กระทำรับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานทางจริยธรรมมาจากผู้มีอำนาจเหนือตนและถือว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตาม เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เด็กที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมชั้นนี้เป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง

5 – 8 ขวบ รับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมจากบิดามารดา ครูและเด็กโต เด็กวัยนี้จะมี ความเชื่อถือดังต่อไปนี้

- 1) พฤติกรรมใดจะถูกต้อนหรือ “ดี” ก็ต่อเมื่อผู้แสดงพฤติกรรมได้ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
- 2) กฎเกณฑ์มีไว้สำหรับปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและแก้ไขไม่ได้
- 3) ทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยเด็ดขาด ถ้าใครทำ ตามกฎเกณฑ์เป็น “คนดี” และคนที่ไม่ทำตามกฎเกณฑ์ เป็น “คนไม่ดี”
- 4) การใช้จรรยาวิพากษ์หรือการประเมินตัดสินว่า ใคร “ผิด” “ถูก” ไม่คำนึงถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

4.2.1.2 ลักษณะของพัฒนาการทางจริยธรรมขั้น Autonomous เป็นขั้นที่ ผู้กระทำเชื่อว่ากฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคล กฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ คือ ความ ร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกันเป็นเรื่องสำคัญและคิดถึงแรงจูงใจของผู้กระทำ เด็กที่มีพัฒนาการ ทางจริยธรรมขั้นนี้จะเป็นเด็กที่มีอายุ 9 ขวบขึ้นไป เด็กวัยนี้จะมี ความเชื่อ ดังต่อไปนี้

- 1) กฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคลและกฎเกณฑ์อาจจะเปลี่ยนแปลง ได้ ถ้าหากบุคคลที่ใช้กฎเกณฑ์นั้นตกลงกันว่า จะเปลี่ยน
- 2) กฎเกณฑ์จะมีความหมายหรือมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อ บุคคลที่จะต้อง ปฏิบัติยอมรับกฎเกณฑ์นั้น
- 3) การร่วมมือและการนับถือซึ่งกันและกัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ของพัฒนาการทางจริยธรรม
- 4) การใช้จรรยาวิพากษ์หรือประเมินตัดสินว่าใคร “ผิด” “ถูก” คำนึงถึง ความต้องการ แรงจูงใจ หรือเจตนาของผู้กระทำ

4.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg ทฤษฎีของ Kohlberg เป็นทฤษฎีที่มีรากฐานสืบเนื่องมาจากทฤษฎีของ Piaget แต่ Kohlberg ได้ปรับปรุงวิธีการวิจัย การวิเคราะห์ผลรวมทั้งได้ทำการวิจัยอย่างกว้างขวาง Kohlberg ได้คิดวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีระบบ การให้คะแนนอย่างมีระเบียบแบบแผน ผู้ที่จะใช้วิธีการให้คะแนนระดับพัฒนาการทางจริยธรรม จะต้องได้รับการอบรมเป็นพิเศษ วิธีการวิจัยที่ Kohlberg ใช้ก็คล้ายคลึงกับวิธีการของ Piaget มาก คือ สร้างสถานการณ์สมมติปัญหาทางจริยธรรมที่ผู้ตอบยากที่จะตัดสินใจได้ว่า “ถูก” “ผิด” “ควรทำ” หรือ “ไม่ควรทำ” อย่างเด็ดขาด เพราะขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง การตอบขึ้น กับวัยของผู้ตอบเกี่ยวกับความสนใจในบทบาทของผู้แสดงพฤติกรรมในเรื่องค่านิยม ความสำนึก ในหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ความยุติธรรม หรือหลักการที่ตนยึดถือ Kohlberg ได้แบ่ง พัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังต่อไปนี้ (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2552)

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-conventional Level) ใน ระดับนี้เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน Kohlberg ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็น 2 ขั้น คือ

1) การลงโทษ และเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation)

2) กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental Relativist Orientation)

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้ ผู้ทำถือว่าการประพฤติตนตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดา มารดา กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือของชาติ เป็นสิ่งที่ควรจะทำหรือทำความผิดเพราะกลัวว่าตนจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงผลตามที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ถือว่าความเชื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรม ระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

1) ความคาดหวังและการยอมรับในสังคม สำหรับ “เด็กดี”

(Interpersonal Concordance of “good boy, nice girl” Orientation)

2) กฎและระเบียบ (“Low-and-order” Orientation) การทำถูกไม่ประพฤติผิด คือ การทำตามหน้าที่ประพฤติตนไม่ผิดกฎหมาย และรักษาระเบียบแบบแผนของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิญญูญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-conventional Level) พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้ เป็นหลักจริยธรรมของผู้มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความหมายของหลักการ และมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณ์ญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตาม การตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจารณ์ญาณของตน ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกกฎเกณฑ์-กฎหมาย ควรจะตั้งบนหลักความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก Kohlberg แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้เป็น 2 ชั้น คือ

1) สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Social Contract Orientation)

2) หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation)

สรุปแล้วพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg มี 3 ระดับ และ 6 ชั้น โดยพัฒนาการทางจริยธรรมมีรายละเอียด ดังนี้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2552)

ชั้นที่ 1 การลงโทษและการเชื่อฟัง

Kohlberg กล่าวว่าในขั้นนี้เด็กจะใช้ผลตามพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่า พฤติกรรมหลีกเลี่ยงไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ถูก” และจำทำซ้ำอีกเพื่อหวังรางวัล

ชั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

ในขั้นนี้เด็กจะสนใจทำตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง หรือทำดีเพราะอยากได้ของตอบแทน หรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรมและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้ทำเพื่อสนอง

ความต้องการของตนเอง แต่มักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น เช่น ประโยค “ถ้าเธอทำให้ฉันฉันทจะให้....”

ขั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี”

พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “คนดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของบิดามารดาหรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรม “ดี” หมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ หรือไม่ประพฤติดีเพราะเกรงว่าพ่อแม่จะเสียใจ

ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบ

Kohlberg อธิบายว่า เหตุผลทางจริยธรรมในขั้นนี้ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดีหรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้องคือ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมาย เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของสังคม

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา

ขั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกสมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมได้ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่าสิ่งไหนผิดและสิ่งไหนถูก ในขั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าจะเห็นความสำคัญของสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดโอกาสให้มีการแก้ไขโดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle

Orientation)

ขั้นนี้เป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรมเพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชนและเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน ในขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นมาในธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

4.3 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของ Skinner

แนวคิดทางทฤษฎีของ Skinner (Skinner, Burrhus Frederic) เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์การทดลองของ Pavlov และ Thorndike ในการทดลองของ Pavlov นั้น พฤติกรรมน้ำลายไหลของสุนัขเกิดขึ้นจากสิ่งเร้า (ผงเนื้อ) เป็นตัวกำหนดหรือเป็นตัวดึงออกมา (Elicited) เป็นลักษณะพฤติกรรมซึ่งดูเหมือนว่าสิ่งเร้ากับการตอบสนองคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันอยู่แล้ว เช่น การกระพริบตา เมื่อมีสิ่งแปลกปลอมบางอย่างจะเข้าตา อาการกระตุกขาเมื่อถูกเคาะที่สะบ้าหัวเข่า Skinner ถือว่าพฤติกรรมดังกล่าว เกิดขึ้นจากการที่อินทรีย์มีปฏิกิริยา (React) ต่อสิ่งเร้ามากกว่าความตั้งใจหรือจงใจ เขาเรียกพฤติกรรมเช่นนี้ว่าพฤติกรรมแบบปฏิกิริยาโต้ตอบ (Respondent Behavior) ส่วนพฤติกรรมของสัตว์ในการทดลองของ Thorndike นั้น การตอบสนองเกิดขึ้นจากการที่อินทรีย์เป็นผู้กระทำ (Act) ต่อสิ่งเร้าเพื่อให้เกิดผลลัพธ์อะไรบางอย่างเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายหรือจงใจ เช่น ร้องเพลงเพื่อให้ได้รับเสียงปรบมือหรือพวงมาลัย อ่านหนังสือเพื่อจะได้รับอนุญาตให้ดูทีวีได้ เป็นต้น Skinner เรียกพฤติกรรมเช่นนี้ว่า พฤติกรรมแบบอินทรีย์กระทำ (Operant Behavior) (ประสาธ อิศรปริดา, 2552)

พฤติกรรมแบบปฏิกิริยาโต้ตอบนั้น บางครั้งก็เรียกว่าพฤติกรรมการวางเงื่อนไขแบบ S (Type S) ส่วนพฤติกรรมแบบอินทรีย์กระทำ เรียกว่า พฤติกรรมการวางเงื่อนไขแบบ R (Type R) ที่เรียกเช่นนี้เพราะว่าพฤติกรรมแบบปฏิกิริยาโต้ตอบเกิดขึ้นจากสิ่งเร้า (Stimulus ใช้ตัวย่อว่า S) หรือสิ่งเร้ามีอิทธิพลต่อการตอบสนอง ในขณะที่พฤติกรรมแบบอินทรีย์กระทำ การตอบสนองเกิดขึ้นเพื่อหวังผลหรือตัวเสริมแรง (Reinforcement ใช้ตัวย่อว่า R) หรือการเสริมแรงมีอิทธิพลต่อการตอบสนอง Skinner ถือว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์นั้นเป็นพฤติกรรมแบบอินทรีย์กระทำมากกว่าแบบปฏิกิริยาโต้ตอบ (ประสาท อิศรปริดา, 2552)

ในทฤษฎีของ Skinner การเรียนรู้ก็คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Learning is Behavior Change) การจะพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ก็ดูจากแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงการตอบสนอง ถ้าการตอบสนองมีที่ท่า (Likelihood) หรือมีโอกาส (Probability) ที่จะเกิดเพิ่มขึ้น ก็แสดงว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว (Gredler, 1992) นอกจากนี้ Skinner ยังได้แบ่งประเภทของตัวเสริมแรงโดยแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ตัวเสริมแรงบวก (Positive Reinforcer) และตัวเสริมแรงลบ (Negative Reinforcer) (ประสาท อิศรปริดา, 2552)

4.3.1 ตัวเสริมแรงบวก (Positive Reinforcer) เป็นสิ่งเร้าซึ่งเมื่อผู้เรียนได้รับแล้วจะทำให้อัตราการตอบสนองมีความถี่หรือเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างตัวเสริมแรงบวก ได้แก่ อาหาร คำชมเชยการได้รับความสนใจ ฯลฯ

4.3.2 เสริมแรงลบ (Negative Reinforcer) เป็นสิ่งเร้าซึ่งเมื่อถูกถอดถอนออกไปแล้วจะมีผลให้อัตราการตอบสนองมีความถี่หรือเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ขณะกำลังมีการเรียนการสอนอยู่มีเสียงอึกทึกรึกรึโครม ซึ่งรบกวนการสอน เมื่อลดหรือขจัดเสียงรบกวนนั้นลง ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้ดีขึ้น เสียงรบกวนนั้นก็เป็นตัวเสริมแรงลบ หรือเมื่อใดที่หัวหน้าอยู่ด้วยพนักงานพิมพ์ดีดจะพิมพ์ได้ช้าและผิดพลาดมาก เมื่อใดที่หัวหน้าออกจากห้องไปพนักงานพิมพ์ดีดจะสามารถพิมพ์ดีดได้เร็วขึ้น และผิดพลาดน้อยลง กรณีนี้หัวหน้าเป็นตัวเสริมแรงลบ

นอกจากนี้แล้ว Skinner ยังได้แบ่งตัวเสริมแรงตามสภาพการเกิดอีก 2 แบบ คือ ตัวเสริมแรงที่ไม่ได้เกิดจากการวางเงื่อนไข (Unconditioned Reinforcer) กับตัวเสริมแรงที่เกิดจากการวางเงื่อนไข (Conditioned Reinforcer) (ประสาท อิศรปริดา, 2552)

1) ตัวเสริมแรงที่ไม่ได้เกิดจากการวางเงื่อนไข (Unconditioned Reinforcer) มักนิยมเรียกว่า ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ (Primary Reinforcer) เป็นสิ่งเร้าที่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงโดยไม่ต้องเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นสิ่งเร้าที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐาน เช่น อาหาร น้ำ การหลับ ความสัมพันธ์ทางเพศ เป็นต้น

2) ตัวเสริมแรงที่เกิดจากการวางเงื่อนไข (Conditioned Reinforcer) มักนิยมเรียกว่า ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ (Secondary Reinforcer) โดยพื้นฐานแล้ว ตัวเสริมแรงประเภทนี้เป็นสิ่งเร้าที่เป็นกลาง (Neutral Stimulus) คือ ไม่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรง แต่เมื่อนำสิ่งเร้านี้ไปเชื่อมโยงกับตัวเสริมแรงปฐมภูมิบ่อย ๆ เข้า สิ่งเร้า ซึ่งแต่เดิมเป็นกลางก็กลายเป็นตัวเสริมแรง และจะมีคุณสมบัติคล้าย ๆ กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ

ตัวเสริมแรงที่เกิดจากการวางเงื่อนไขอีกประเภทหนึ่ง คือ ตัวเสริมแรงแผ่ขยาย (Generalized Reinforcer) ตัวเสริมแรงนี้เป็นประเภทหนึ่งของตัวเสริมแรงทุติยภูมิ แต่มีอำนาจในการเสริมแรงกว้างขวางมากกว่า ตัวเสริมแรงแผ่ขยายเกิดขึ้นจากการนำสิ่งเร้าที่เป็นตัวกลางดังกล่าว ก็มีอำนาจในการเสริมแรง (Gredler, 1992) เช่น เงินเป็นตัวอย่างของตัวเสริมแรงแผ่ขยาย เพราะเงินเกิดจากการเชื่อมโยงกับตัวเสริมแรงปฐมภูมิหลายชนิด (อาหาร เครื่องดื่ม ที่พักอาศัย ฯลฯ) ตัวอย่างของตัวเสริมแรงแผ่ขยายอื่น ๆ ได้แก่ การให้ความสนใจ การยอมรับ การยิ้ม การชมเชย คุปองแลกสินค้า เบี้ย (Token) เป็นต้น (ประสาธ อิศรปริดา, 2552)

4.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีของศาสตราจารย์ Albert Bandura แห่งมหาวิทยาลัย Stanford ประเทศสหรัฐอเมริกา Bandura มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ “การเลียนแบบ” และเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ Bandura อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมในสังคม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน Bandura จึงเปลี่ยนชื่อทฤษฎีการเรียนรู้ของท่านว่าการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Learning Theory) แต่ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Learning Theory) อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก Bandura พบจากการทดลองว่า สาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ด้วยการสังเกตคือผู้เรียนจะต้องเลือกสังเกตสิ่งที่ต้องการเรียนรู้โดยเฉพาะ และสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้เรียนจะต้องมีการเข้ารหัส (Encoding) ในความทรงจำระยะยาวได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ผู้เรียนต้องสามารถที่จะประเมินได้ว่าตนเลียนแบบได้ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจะต้องควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วย (Metacognitive) Bandura จึงสรุปว่าการเรียนรู้โดยการสังเกต จึงเป็นกระบวนการรู้คิดหรือพุทธิปัญญา (Cognitive Processes) (สรุรงค์ ไคว์ตระกูล, 2552)

4.4.1 แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura อาจพิจารณาได้ใน 3 ประเด็นด้วยกัน คือ (ประสาธ อิศรปริดา, 2552)

4.4.1.1 การเรียนรู้ในสภาพธรรมชาติ

Bandura มีแนวคิดที่สอดคล้องกับนักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมรุ่นใหม่ทั้งหลายว่า ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมที่มีอยู่ทั้งหลายนั้น มีข้อจำกัดอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) ทฤษฎีทั้งหลายอธิบายการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่แคบไม่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ในชีวิตจริง 2) การศึกษาของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรม กระทำเฉพาะในห้องทดลองและไม่ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาใหม่ ๆ ในโลกกว้าง และ 3) นักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมทั้งหลาย ได้กล่าวถึงเฉพาะการเรียนรู้จากการกระทำและได้รับผลกรรมโดยตรง (Direct Learning) เท่านั้น ไม่ได้สนใจพฤติกรรมการเรียนรู้ประเภทที่ผู้เรียนเรียนรู้จากรูปแบบ หรือจากการกระทำของผู้อื่น จากข้อจำกัดเหล่านี้ Bandura จึงเกิดความคิดว่า ควรศึกษาการเรียนรู้ในสภาพธรรมชาติ

มากกว่าในห้องทดลอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาสนใจการเรียนรู้จากการเลียนแบบ (Observational Learning หรือ Vicarious Learning)

4.4.1.2 ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน พฤติกรรม และ สิ่งแวดล้อม

Bandura อธิบายว่าการเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ 1) ความคิดหรือความคาดหวัง หรือความเชื่อ และองค์ประกอบส่วนบุคคล (P) 2) พฤติกรรม (B) และ 3) สิ่งแวดล้อม (E) ปัจจัยทั้ง 3 นี้มีความสัมพันธ์กันแบบ 2 ทาง คือ ต่างก็มีอิทธิพล ซึ่งกันและกัน เขาเรียกความสัมพันธ์ลักษณะนี้ว่า ปัจจัยกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism)

4.4.1.3 การเรียนรู้กับผลงาน

Bandura กล่าวว่า การเรียนรู้ทางสังคมด้วยการรู้คิดจากการเลียนแบบมี 2 ชั้น คือ ชั้นแรกเป็นขั้นการได้มาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ ชั้นที่ 2 เรียกว่าขั้นการกระทำ (Performance) ซึ่งอาจจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ การแบ่งชั้นของการเรียนรู้แบบนี้ทำให้ทฤษฎีการเรียนรู้ของแบนดูราแตกต่างจากทฤษฎีพฤติกรรมนิยมชนิดอื่น ๆ การเรียนรู้ที่แบ่งออกเป็น 2 ชั้น

4.4.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา Bandura เสนอว่า วิธีสำคัญที่เรา ควรเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือพฤติกรรมใหม่ ๆ ก็คือ วิธีการสังเกตคณะ พฤติกรรมของคน ที่กล่าวนี้ถือว่าเป็นรูปแบบ (Model) อย่างไรก็ตาม คนเราไม่ได้เลียนแบบ จากทุกสิ่งทุกอย่างที่พบ การจะเลียนแบบหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าผลกรรมที่มาแบบได้รับจากการกระทำ นั้น ๆ เป็นเช่นไร และขึ้นอยู่กับกระบวนการทางปัญญาของผู้เรียนเอง ฉะนั้นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ต่าง ๆ จึงจำแนกได้ 3 ประการ ดังนี้ (ประสาท อิศรปริดา, 2552)

4.4.2.1 รูปแบบในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ (Behavior Model) หน้าที่พื้นฐานของรูปแบบคือ การถ่ายทอดสารสนเทศไปยังผู้สังเกต หน้าที่นี้อาจเกิดขึ้นในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1) พฤติกรรมซึ่งเป็นรูปแบบ ทำหน้าที่เป็นสิ่งที่ชี้แนะเพื่อให้ผู้สังเกต ปฏิบัติเช่นเดียวกับรูปแบบ เช่น ผู้ได้รับเชิญไปงานเลี้ยงสังสรรค์ อาจไม่แน่ใจว่าจะสวมใส่ชุดแบบใด จะใช้เครื่องประดับชนิดใดจึงจะเหมาะสม การสังเกตเจ้าภาพของงานก็จะเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติของผู้ได้รับเชิญ

2) ผลกรรมจากพฤติกรรมของรูปแบบ ทำหน้าที่ขัดขวางหรือส่งเสริม ให้ผู้สังเกตปฏิบัติตามรูปแบบ หน้าที่ในด้านการขัดขวางหรือหน่วยงานหน่วงเหนี่ยวการเลียนแบบ (Inhibitory Effect) จะเกิดขึ้นเมื่อผู้สังเกตพบว่า รูปแบบได้รับผลกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือถูก ลงโทษ เช่น ขณะที่ชายผู้หนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็ว พบเห็นตำรวจสายตรวจกำลังเขียนในสิ่งเพื่อ ปรับรถอีกคันหนึ่งที่ขับมาด้วยความเร็วสูง ผู้ชายคนนั้นก็ชะลอความเร็วในการขับรถลง (Kazdin, 1984) ในทางตรงข้าม หน้าที่ในการส่งเสริมให้ผู้สังเกตปฏิบัติตามแบบ (Disinhibitory Effect)

จะเกิดขึ้น ถ้าหากการกระทำของรูปแบบได้รับผลกรรมที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดี ที่ถูกต้องหรือได้รับรางวัล

3) หน้าที่ประการที่ 3 ของรูปแบบ ก็คือ การเป็นสื่อถ่ายทอดทางวัฒนธรรม รูปแบบเป็นสื่อสำคัญในกระบวนการสังคมประภคติ (Socialization) ทั้งทางภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี การศึกษา และพฤติกรรมทางสังคมอื่น ๆ

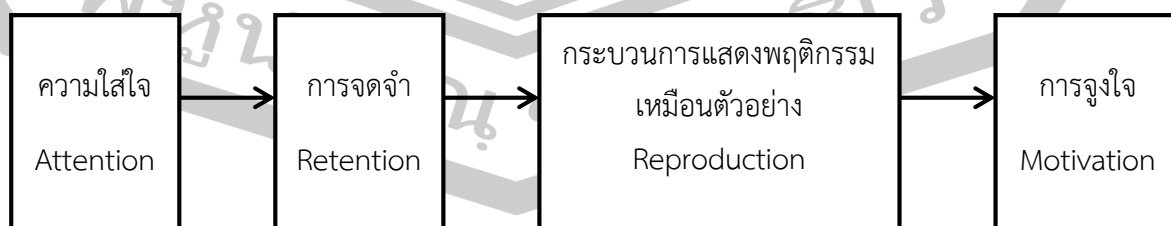
4.4.2.2 ผลกรรมจากพฤติกรรมของรูปแบบ (Consequences of the Modeled Behavior) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาเชื่อว่าผลกรรมจากการกระทำของรูปแบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ หลักการข้อนี้คล้าย ๆ กับทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของ Skinner อย่างไรก็ตามแนวคิดของ Bandura มีความแตกต่างจาก Skinner 2 ประการ คือ

1) ในทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner การเสริมแรงเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นองค์ประกอบหลักของการเรียนรู้ ส่วนในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura เขาถือว่าการเสริมแรงเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นเท่านั้น

2) ในทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner จะเน้นผลกรรมที่ผู้เรียนได้รับโดยตรงจากการกระทำหรือตอบสนอง แต่ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura จะกล่าวถึงผลกรรมในแนวกว้างกว่า โดยเพิ่มเติมการเสริมแรงจากการที่เห็นรูปแบบได้รับ (Vicarious Reinforcement) Bandura มีความเห็นว่าผลกรรมที่รูปแบบได้รับ ซึ่งอาจอยู่ในรูปการเสริมแรงที่รูปแบบได้รับ (Vicarious Reinforcement) หรือการลงโทษที่รูปแบบได้รับ (Vicarious Punishment) ต่างก็มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ทางสังคมของผู้เรียน

3) กระบวนการทางปัญญาของผู้เรียน (Learner's Cognitive Process) กระบวนการทางปัญญาเป็นตัวเชื่อมระหว่างพฤติกรรม (B) และผลการกระทำที่รูปแบบได้รับ (E) และถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทในฐานะศูนย์กลางของการเรียนรู้ จึงเรียกกระบวนการดังกล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ในทฤษฎีของ Bandura นี้จะเกิดขึ้นใน 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

- 3.1) กระบวนการความใส่ใจ (Attention)
- 3.2) กระบวนการการจดจำ (Retention)
- 3.3) กระบวนการแสดงพฤติกรรมตามรูปแบบ (Reproduction)
- 3.4) กระบวนการจูงใจ (Motivation)

ภาพประกอบ 2 กระบวนการในการเรียนรู้ (Bandura, 1986)

3.1) กระบวนการความใส่ใจ (Attention)

ความใส่ใจมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ พฤติกรรมใหม่ ๆ จะไม่เกิดขึ้นถ้าหากผู้เรียนไม่ใส่ใจที่จะรับรู้ อย่างไรก็ตามผู้เรียนไม่ได้ใส่ใจรูปแบบทุกตัวที่ปรากฏรอบตัวเขา แต่เขาจะเลือกใส่ใจเฉพาะรูปแบบบางอย่างเท่านั้น

ความใส่ใจของผู้สังเกตต่อแบบแผนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ที่สำคัญได้แก่ ประสิทธิภาพของรูปแบบ และลักษณะของผู้สังเกตเอง

3.2) กระบวนการจดจำ (Retention)

ในการเลียนแบบจากรูปแบบ ผู้เรียนจะต้องจดจำในสิ่งที่เห็นจากรูปแบบ การจดจำนี้อาจอยู่ในรูปสัญลักษณ์หรือภาษา หรือจดจำในรูปของจินตภาพ (Visual Image) หรือทั้ง 2 อย่าง การจดจำจะดีขึ้นถ้าหากได้รับการฝึก ซึ่งอาจฝึกได้ทั้งในรูปการทบทวนในใจ (Mental Rehearsal) หรือโดยการฝึกกระทำ การฝึกเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำรายละเอียด และจัดลำดับของพฤติกรรมได้อย่างเป็นระเบียบ

3.3) กระบวนการแสดงพฤติกรรมตามรูปแบบ (Reproduction Process)

เมื่อบุคคลเกิดความใส่ใจ และจดจำพฤติกรรมรูปแบบแล้ว ก็ไม่ได้หมายความว่าเขาจะปฏิบัติหรือเลียนแบบพฤติกรรมรูปแบบนั้นได้โดยราบรื่น บางครั้งต้องมีการฝึกฝน ต้องการทราบผลการฝึก (Feedback) และการแนะนำในบางเรื่องเกี่ยวกับการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ การทราบผลการฝึกนั้น อาจอยู่ในรูปการทราบผลจากการบอกเล่าของผู้อื่นหรือจากการพิจารณาจากวีดิทัศน์ หรือจากการฟังเทปบันทึกเสียง สำหรับการฝึกนั้น นอกจากจะต้องอาศัยการระลึกและสังเกตพฤติกรรมตามรูปแบบแล้ว ผู้เรียนต้องมีความมั่นใจว่าตัวเขามีความสามารถที่จะกระทำในสิ่งนั้น ๆ ได้ หรือเชื่อมั่นในอัตสมรรถนะ (Self-Efficacy)

3.4) กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของเบนดูราได้แยกความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ (Acquisition) และผลงาน (Performance) ไว้อย่างชัดเจน เราอาจจะเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ หรือพฤติกรรมใหม่ ๆ จากการสังเกต แต่ไม่ได้แสดงออกหรือกระทำ (Perform) พฤติกรรมที่เรียนรู้จากรูปแบบนั้นโดยทันที เรา จะแสดงออกหรือกระทำก็ต่อเมื่อมีแรงจูงใจบางอย่างหรือมีสิ่งล่อใจ (Incentive) เกิดขึ้น ซึ่งอาจแสดงออกหลังจากที่เรียนรู้มาแล้วเป็นเวลานาน การเสริมแรงมีบทบาทหลายประการในการเรียนรู้ด้วยการสังเกต ถ้าเราได้รับการเสริมแรงหลังขาดการเลียนแบบพฤติกรรมของรูปแบบ เราก็จะมีแรงจูงใจที่จะใส่ใจ จดจำ และแสดงพฤติกรรมตามรูปแบบนั้นมากขึ้น ยิ่งกว่านั้น การเสริมแรงยังก่อให้เกิดความคงทนของการเรียนรู้ ผู้ที่ทดลองแสดงพฤติกรรมใหม่ ๆ จะแสดงพฤติกรรมนั้นต่อไป ถ้าหากได้รับการเสริมแรง

4.5 แนวคิดการพัฒนาจิตพิสัย

ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกรื่นเริง คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องยากแก่การพัฒนาหรือปลูกฝัง การจัดการเรียนรู้เป็นเพียงส่วนช่วยให้เกิดความรู้อย่างเข้าใจไม่เพียงพอต่อการช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีจะต้องอาศัยหลักการตามกระบวนการพัฒนาจิตพิสัยเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมให้คนได้ตอบสนองเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดี

ชื่นชอบ พอใจต่อสิ่งนั้น บุคคลก็จะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตน และปฏิบัติจนเป็นนิสัยในชีวิตประจำวันในที่สุด (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

4.5.1 แนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของ Bloom

แนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของ Bloom เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาให้เกิดความรู้สึก เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ โดย Bloom ได้จำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านความรู้ (Cognitive Domain) ด้านเจตคติหรือความรู้สึก (Affective Domain) และด้านทักษะ (Psycho-motor Domain) (ทิตนา เขมมณี, 2552) ซึ่งในด้านเจตคติหรือความรู้สึกนั้น Bloom ได้จัดลำดับขั้นในการพัฒนาไว้ 5 ขั้น ดังนี้ (ทิตนา เขมมณี, 2552; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

4.5.1.1 ขั้นการรับรู้ (Receiving or Attending) เป็นการสร้างความสนใจให้บุคคลได้รับรู้และใส่ใจในสิ่งเร้าที่นำมากระตุ้น เพื่อให้บุคคลมีความรู้สึกที่จะยอมรับสิ่งเร้า นั้น และเลือกที่จะสนใจสิ่งเร้า นั้น ๆ เช่น การให้เห็นตัวแบบ การจัดกิจกรรมบริการสังคม ๆ การบริจาคเสื้อผ้าช่วยเหลือผู้อื่นในฤดูหนาว เป็นต้น

4.5.1.2 ขั้นการตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลสนใจแบบอย่างที่ดีในขั้นที่ 1 แล้ว จะเกิดทัศนคติต่อสิ่งเร้า นั้นแล้วจะตอบสนอง ซึ่งได้แก่การยอมรับสิ่งเร้า นั้น เกิดความรู้สึกอยากตอบสนอง หรือเกิดความพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น ดังนั้น ในการเรียนการสอนจึงต้องให้บุคคลได้มีโอกาสตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น และเกิดความรู้สึกพึงพอใจซึ่งจะช่วยพัฒนาความสนใจที่มีอยู่ให้มากขึ้น

4.5.1.3 ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) เมื่อบุคคลได้ตอบสนองและได้รับความพึงพอใจ บุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น เกิดความชื่นชอบ และผูกพันต่อสิ่งนั้น

4.5.1.4 ขั้นการจัดระบบ (Organizing) เมื่อบุคคลเห็นคุณค่าของสิ่งนั้นแล้ว เขาจะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติในระบบชีวิตของตนเอง และเชื่อถือในการปฏิบัติต่อไป

4.5.1.5 ขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัยอย่างสม่ำเสมอ จนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยของตนเอง

นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาจิตพิสัยเพื่อปลูกฝังค่านิยมใด ๆ ให้แก่ผู้เรียนสามารถดำเนินการตามลำดับขั้นของวัตถุประสงค์ทางด้านเจตคติของ Bloom และคณะ ได้ดังนี้ (ทิตนา เขมมณี, 2552)

ขั้นที่ 1 การรับรู้ค่านิยม (Receiving/Attending)
ผู้สอนจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้ในค่านิยมนั้นอย่างใส่ใจ เช่น เสนอกรณีตัวอย่างที่เป็นประเด็นปัญหาขัดแย้งเกี่ยวกับค่านิยมนั้น คำถามที่ท้าทายความคิดเกี่ยวกับค่านิยมนั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

- 1) การรู้ตัว (Awareness)
- 2) การเต็มใจรับรู้ (Willingness)
- 3) การควบคุมการรับรู้ (Control)

ขั้นที่ 2 การตอบสนองต่อค่านิยม (Responding)

ผู้สอนจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีโอกาสตอบสนองต่อค่านิยมนั้นในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น ให้ออกแสดงความคิดเห็นต่อค่านิยมนั้น ให้ออกทำตามค่านิยมนั้น ให้สัมภาษณ์หรือพูดคุยกับผู้ที่มค่านิยมนั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

- 1) การยินยอมตอบสนอง (Acquiescence in Responding)
- 2) การเต็มใจตอบสนอง (Willingness to Respond)
- 3) ความพึงพอใจในการตอบสนอง (Satisfaction in

Response)

ขั้นที่ 3 การเห็นคุณค่าของค่านิยม (Valuing)

ผู้สอนจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของค่านิยมนั้น เช่น ให้ออกปฏิบัติตามค่านิยมแล้วได้รับการตอบสนองในทางที่ดี เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับตนหรือบุคคลอื่นที่ปฏิบัติตามค่านิยมนั้น เห็นโทษหรือได้รับโทษจากการละเลยไม่ปฏิบัติตามค่านิยมนั้น เป็นต้น ในขั้นนี้ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

- 1) การยอมรับในคุณค่านั้น (Acceptance of a Value)
- 2) การชื่นชอบในคุณค่านั้น (Preference for a Value)
- 3) ความผูกพันในคุณค่านั้น (Commitment)

ขั้นที่ 4 การจัดระบบค่านิยม (Organization)

เมื่อผู้เรียนเห็นคุณค่าของค่านิยมและเกิดเจตคติที่ดีต่อค่านิยมนั้นและมีความโน้มเอียงที่จะรับค่านิยมนั้นมาใช้ในชีวิตของตน ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาค่านิยมนั้นกับค่านิยมหรือคุณค่าอื่น ๆ ของตน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมต่าง ๆ ของตน ในขั้นนี้ผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมสำคัญ ดังนี้

- 1) การสร้างมโนทัศน์ในคุณค่านั้น (Conceptualization of Value)
- 2) การจัดระบบคุณค่านั้น (Organization of a Value System)

System)

ขั้นที่ 5 การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by Value)

ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามค่านิยมนั้นอย่างสม่ำเสมอ โดยติดตามผลการปฏิบัติ และให้ข้อมูลย้อนกลับ และเสริมแรงเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย ในขั้นนี้ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรม ดังนี้

- 1) การมีหลักยึดในการตัดสินใจ (Generalization Set)
- 2) การปฏิบัติตามหลักยึดนั้นจนเป็นนิสัย (Characterization)

การดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 5 ไม่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น ต้องอาศัยเวลา โดยเฉพาะในขั้นที่ 4 และขั้นที่ 5 ต้องการเวลาในการปฏิบัติ ซึ่งอาจจะมากหรือน้อยแตกต่างกันไปในตัวผู้เรียนแต่ละคน

4.5.2 แนวคิดการพัฒนาโดยใช้บทบาทสมมติ

การพัฒนาโดยใช้บทบาทสมมติ พัฒนาขึ้นโดย Shafftel และ Shafftel (1967; อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2552) ซึ่งให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล เข้ากล่าวว่า บุคคลสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมต่าง ๆ ของบุคคล ก็เป็นผลมาจากการที่บุคคลมีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง และได้สัมผัสไว้ภายในลึก ๆ โดยที่บุคคลอาจจะไม่รู้ตัวเลยก็ได้ การสวมบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ที่อยู่ภายในออกมา ทำให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่เปิดเผยออกมา และนำมาศึกษาทำความเข้าใจกันได้ ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกิดความเข้าใจในตนเอง ในขณะเดียวกันการที่บุคคลสวมบทบาทของผู้อื่น ก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้เช่นเดียวกัน โดยมีกระบวนการพัฒนาตามลำดับขั้น ดังนี้ (ทิศนา แคมมณี, 2552)

ขั้นที่ 1 นำเสนอสถานการณ์ปัญหาและบทบาทสมมติ ผู้สอน นำเสนอสถานการณ์ปัญหา และบทบาทสมมติที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงและมีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน บทบาทสมมติที่กำหนด จะมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเปิดเผยความคิด ความรู้สึกของตนมาก บทบาทที่ให้ควรมีลักษณะเปิดกว้าง กำหนดรายละเอียดให้น้อย แต่ถ้าต้องการเจาะประเด็นเฉพาะอย่าง บทบาทสมมติอาจกำหนดรายละเอียดควบคุมการแสดงของผู้เรียนให้มุ่งไปที่ประเด็นเฉพาะนั้น

ขั้นที่ 2 เลือกผู้แสดง ผู้สอนและผู้เรียนจะร่วมกันเลือกผู้แสดง หรือให้ผู้เรียนอาสาสมัครก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และการวินิจฉัยของผู้สอน

ขั้นที่ 3 จัดฉาก การจัดฉากนั้นจัดได้ตามความพร้อมและสถานการณ์ที่เป็นอยู่

ขั้นที่ 4 เตรียมผู้สังเกตการณ์ ก่อนการแสดงผู้สอนจะต้องเตรียมผู้ชมว่า ควรสังเกตอะไรและปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

ขั้นที่ 5 แสดง ผู้แสดงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสิ่งที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ผู้แสดงจะต้องแสดงออกตามบทบาทที่ตนได้รับให้ดีที่สุด

ขั้นที่ 6 อภิปรายและประเมินผล การอภิปรายผลส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นกลุ่มย่อย การอภิปรายจะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ การแสดงออกของผู้แสดง และควรเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้แสดงความคิดเห็นด้วย

ขั้นที่ 7 แสดงเพิ่มเติม ควรมีการแสดงเพิ่มเติม หากผู้เรียนเสนอแนะทางออกอื่นนอกเหนือจากที่ได้แสดงไปแล้ว

ขั้นที่ 8 อภิปรายและประเมินผลอีกครั้ง หลังจากการแสดงเพิ่มเติม กลุ่มควรอภิปราย และประเมินผลเกี่ยวกับการแสดงครั้งใหม่ด้วย

ขั้นที่ 9 แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มตน และหาข้อสรุปรวม หรือการเรียนรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของบุคคล

4.6 กระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยม (Value Clarification)

กระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยม (Value Clarification) ของ Rath และ Simon เป็นกระบวนการที่จะนำมาพัฒนาจิตสำนึกได้ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดค่านิยมที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกค่านิยมซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือ มีคุณค่ามีความสำคัญ ควรแก่การเทิดทูนรักษาไว้ เป็นสิ่งที่บุคคลกระทำอยู่เป็นประจำเป็นกิจวัตร เป็นสิ่งที่บุคคลภาคภูมิใจ ยอมรับและเต็มใจ ต้องการที่จะแสดงออกและมีการสนับสนุนอย่างเปิดเผย โดยมีการเลือกค่านิยม นั้นอย่างเสรี และมีโอกาสได้เลือกจากสิ่งที่ให้เลือกอย่างหลากหลาย แล้วนำสิ่งที่เลือกมาผ่านกระบวนการคิด การพิจารณาไตร่ตรองถึงข้อดีข้อเสียและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างรอบคอบ โดย Rath และ Simon (1966; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) ได้เสนอหลักเกณฑ์ 7 ประการ สำหรับการตัดสินใจว่า พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นได้สะท้อนค่านิยมของบุคคลนั้นหรือไม่ ดังนี้

- 4.6.1 ค่านิยมจะต้องเป็นสิ่งที่เกิดจากการเลือกโดยเสรี ไม่ได้เกิดจากการถูกบีบบังคับ ถ้ามีการบีบบังคับให้เลือกถือว่าไม่ใช่ค่านิยม
 - 4.6.2 ค่านิยมจะต้องเป็นการเลือกจากสิ่งที่ให้เลือกหลาย ๆ อย่าง ถ้าไม่มีให้เลือกหรือมีตัวเลือกเพียงอย่างเดียว และเป็นสิ่งจำเป็นต้องเลือกก็ไม่ถือว่าเป็นค่านิยม
 - 4.6.3 สิ่ง que เลือกมานั้นเป็นสิ่งที่บุคคลได้มีการพิจารณาไตร่ตรองถึงข้อดีข้อเสียอย่างรอบคอบแล้ว
 - 4.6.4 เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือ เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีความสำคัญ ควรแก่การเทิดทูนรักษาไว้
 - 4.6.5 เป็นสิ่งที่บุคคลภาคภูมิใจ ยอมรับและเต็มใจ ต้องการที่จะแสดงออก กล่าวถึงและสนับสนุนอย่างเปิดเผย
 - 4.6.6 เป็นการปฏิบัติตามที่ตนได้เลือกเอาไว้ เพราะสิ่งที่เค้าเรียกว่าค่านิยม นั้นจะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง
 - 4.6.7 เป็นสิ่งที่บุคคลกระทำอยู่เป็นประจำเป็นกิจวัตร สิ่ง que กระทำเพียงครั้งเดียว แล้วเลิกกระทำก็ไม่เรียกว่าค่านิยม
 - 4.6.7.1 เลือกได้อย่างอิสระ (ขั้นการเลือก)
 - 4.6.7.2 เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง
 - 4.6.7.3 เลือกโดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้น
 - 4.6.7.4 การเลือกและยอมรับอย่างเปิดเผย (ขั้นการเห็นคุณค่า)
 - 4.6.7.5 มีความภาคภูมิใจ ชื่นชม ยินดี และถนอมรักษาค่านิยมนั้น
 - 4.6.7.6 การปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเลือกเอาไว้ (ขั้นการปฏิบัติตาม)
 - 4.6.7.7 การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นคุณลักษณะประจำตัว
- (ขั้นตอนการเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ Rath และ Simon (1966; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

การสอนจริยธรรมตามแนวคิด กระบวนการทำความเข้าใจในค่านิยม (Value clarification : VC) อาจใช้คำถามช่วยทำความเข้าใจในค่านิยมให้นักเรียนได้ และ

ครูยังสามารถนำกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การแสดงละคร สถานการณ์จำลอง การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ ไปใช้ในชั้นเรียนได้อย่างสนุกสนานและน่าสนใจ โดยใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ออกมา เช่น เรื่องเกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมต่อจากนั้นครูหรือเพื่อนนักเรียนด้วยกันก็จะช่วยกันใช้คำถาม เพื่อทำความเข้าใจให้ผู้แสดงได้เกิดการถกเถียง และเกิดความกระจำในค่านิยมของตนเองและปฏิบัติตามค่านิยมของตนที่ตั้งใจไว้อย่างสม่ำเสมอ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

4.7 กระบวนการสร้างจิตสำนึกของ Freire

Freire เห็นว่ามนุษย์ต่างจากสัตว์ตรงที่มนุษย์มีความนึกคิดมีจิตสำนึก (Consciousness) และการกระทำของมนุษย์จะสัมพันธ์กับจิตสำนึกของเขาเสมอ ซึ่งจิตสำนึกของ Freire มีความหมายลึกซึ้งในเชิงปรัชญา หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่ เป็นสัจธรรม สิ่งที่เป็นสภาวะที่แท้จริงของชีวิตมนุษย์และสิ่งที่เป็นโลกของมนุษย์ Freire ชี้ให้เห็นว่า ความนึกคิดและการที่มนุษย์จะมีความรู้ในเรื่องใดและลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ธรรมชาติที่แท้จริงของสภาพแวดล้อมที่บุคคลแต่ละคนต้องดำรงชีวิตอยู่ จะส่งผลให้บุคคลแต่ละคนมีความนึกคิดและมีความรู้ที่แตกต่างกันไป (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

4.7.1 กระบวนการสร้างจิตสำนึก

Freire มุ่งสอนให้คนมีมโนธรรมสำนึก โดยใช้วิธีการพูดคุยหรือสนทนา (Dialogue) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน โดยตั้งปัญหาสังคมเข้ามาขบคิดระหว่างผู้เรียนและผู้สอนหรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง ผู้เรียนจะต้องรู้จักคิดโดยตนเองและแสดงความคิดเห็นออกมาอย่างไม่ยึดยึดความคิดให้แก่กัน ซึ่งจะทำให้เกิดการศึกษาอย่างเสรี ไม่เป็นการกดขี่มนุษย์ทางความคิด Freire ต้องการให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกถึงขั้นวิพากษ์ วิจาร์ณ (Critical Consciousness) นั่นคือ พัฒนาจิตสำนึกขั้นต้น ๆ ได้แก่ จิตสำนึกอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ (Semi-Intransitive) จิตสำนึกอย่างธรรมดา (Native-Transitive) เป็นจิตสำนึกอย่างวิพากษ์วิจาร์ณ (Critical) นั่นคือให้ประชาชนเป็นผู้คิด ผู้กระทำเอง ขบคิดในปัญหาสังคมอย่างลึกซึ้ง รู้จักคิด รู้จักถามเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าเขาเองสภาพการณ์ที่เป็นอยู่อย่างไร มีความเชื่อมั่นในตัวเองและยอมรับฟังผู้อื่น (สุนทร สุนันท์ชัย, 2523; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

Hop และ Timmel (1984; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

กล่าวว่า Freire ใช้วิธีการสนทนาพาทิ (Dialogue) เป็นหลักในการสอนให้ประชาชนเข้าใจถึงความครอบงำหรือความกดขี่ให้เข้าใจถึงความกดขี่ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ชนชั้น เนื่องจากไม่มีใครรู้คำตอบทุกอย่าง และไม่มีใครที่ไม่ว่าอะไรไปเสียทุกอย่าง เช่นกัน ความเข้าใจของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน ดังนั้น บทบาทของผู้สอนคือ สร้างรหัสให้เกิดการสนทนา “อย่างแท้จริง” ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสถานการณ์อย่างชัดเจนซึ่งพวกเขาจะจำได้ว่า พวกเขาได้พูดอะไร และจะจำได้มากกว่าสิ่งที่ครูบอกเขา ขณะเดียวกันผู้สอนจะต้องพูดให้น้อยที่สุด แต่ละต้องกระตุ้นให้กลุ่มผู้เรียนมีการถกเถียงอภิปรายปัญหาให้ลึกซึ้งเท่าที่จะสามารถทำได้

4.7.2 ขั้นตอนคำถามที่จะนำไปสู่จิตสำนึก

ลักษณะประเด็นคำถามที่จะนำไปสู่จิตสำนึกนั้น มีขอบเขตของคำถาม 4 ด้าน ดังนี้ (Werner and Bower, 1988; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

4.7.2.1 ชื่อของปัญหา (Naming the Problem) เป็นการสนทนาถึงสิ่งที่มองเห็นจากรหัส เช่น ท่านเห็นอะไรในภาพนี้? พวกเขาใช้ชีวิตอยู่อย่างไร? พวกเขากำลังทำอะไร?

4.7.2.2 ผล (Effects) เป็นผลจากปัญหาในข้อที่ 1 เช่น ที่บ้านคุณมีโทรทัศน์เหมือนในภาพหรือไม่? มีกี่ครอบครัวในหมู่บ้านที่มีโทรทัศน์? พวกเขาใช้เวลาเท่าไรในการดูโทรทัศน์?

4.7.2.3 สาเหตุของปัญหา (Causes) เช่น ประชาชนเรียนรู้อะไรจากโทรทัศน์? เด็ก ๆ ที่ดูโทรทัศน์มาก ๆ จะมีผลอย่างไร?

4.7.2.4 ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา (Possible Solutions) เช่น เป็นไปได้หรือไม่ที่จะมีชีวิตอยู่โดยไม่มีโทรทัศน์

4.7.3 บทบาทหน้าที่ของผู้สอนเพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึก

Freire เห็นว่าการศึกษาคควรเป็นการศึกษาที่ปลดปล่อยให้ผู้เรียนเป็นอิสระ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในตัวผู้เรียนเอง การศึกษาตามวิธีการเช่นนี้จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนที่ไม่มีความรู้ เกิดการเรียนรู้ขึ้น เกิดความเข้าใจในตัวเองและสภาพแวดล้อมรอบตัว สามารถวิเคราะห์วิวินิจฉัยสภาพและสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองและสังคม ซึ่งผู้สอนควรกระทำบทบาทหน้าที่ ดังนี้ (อุ้นตา นพคุณ, 2527; อ่างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

4.7.3.1 ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองในทางที่สัมพันธ์กับสภาพสิ่งแวดล้อมและสังคม ด้วยวิธีการศึกษาแบบปลดปล่อย

4.7.3.2 ไม่ควรสอนแบบระบบธนาคาร (Banking System) คือการสะสมความรู้ กล่าวคือ ครูเอาความรู้ไปฝากไว้กับหัวสมองของผู้เรียน ผู้เรียนคือธนาคาร คอยรับฝากแต่ข้อมูลจากครู

4.7.3.3 ผู้สอนควรยึดหลักการที่ว่า ไม่มีใครสอนใครได้ ไม่มีใครเรียนรู้ตามลำพังได้ และบุคคลเรียนรู้ร่วมกันโดยการปฏิสัมพันธ์กับโลกของตน

4.7.3.4 ผู้สอนต้องช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพของตนด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ

Werner และ Bower (1988; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) ได้อธิบายว่ามีหลายวิธีที่จะช่วยให้ประชาชนสำนึกในความสามารถของพวกเขาในการที่จะเข้าใจและเปลี่ยนแปลงชีวิตของพวกเขา ซึ่งรวมถึงการใช้วิธีการสอนช่วยให้การสำรวจ ค้นพบ และฝึกแก้ปัญหาจากชีวิตจริง แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้สอนหรือผู้นำกลุ่มจะต้องปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยความเท่าเทียมกัน เคารพในความคิดของเขา และช่วยเหลือเขาในการถามวิเคราะห์อย่างเปิดกว้าง กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ต้องระลึกเสมอว่า ตนเองเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” ไม่ใช่ “ผู้สอน”

2) หลีกเลี่ยงการให้ความคิดเห็นของตนเอง

3) สนับสนุนให้กลุ่มมีกิจกรรมร่วมกัน

4) ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเขาอยู่ท่ามกลางเพื่อน ๆ และให้รู้สึก

มือสระที่จะพูดแสดงความคิดเห็น

5) แนะนำให้ผู้เรียนฟังอย่างระมัดระวังและเสียงที่จะขัดคอคนอื่น

6) เตือนผู้เรียนว่า อย่างเพียงแต่ฟังว่าคนอื่นพูดอะไร แต่ให้คิดตามอย่างระมัดระวัง หรือไม่ก็ต้องวิเคราะห์สิ่งที่ฟัง

4.7.4 ขั้นตอนการสอนของ Freire

ขั้นตอนการสอนของ Freire มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ (สุนทร สุนันท์ชัย, 2523; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

ขั้นตอนที่ 1 Codification เป็นการเสนอสถานการณ์ที่เป็นจริงให้แก่ผู้เรียน เช่น ความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ โดยสถานการณ์ที่เลือกมาเสนอแก่ผู้เรียนต้องเป็นสถานการณ์ที่มีลักษณะขัดแย้ง ซึ่งวิธีการเสนอสถานการณ์อาจทำได้ด้วยวาจา รูปสเกตช์ รูปถ่าย เทปอัดเสียง วิดีทัศน์ แต่การอธิบายสถานการณ์ต้องหลีกเลี่ยงการจูงใจให้เอนเอียง คล้อยตาม อันจะเป็นวิธีของผู้กดขี่

ขั้นตอนที่ 2 Decoding เป็นการถอดความหมายจากสถานการณ์ออกมาโดยวิธีการสนทนาพาทิ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้เรียนและระหว่างครูกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เพื่อให้เห็นความหมายในแง่ต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม

ขั้นตอนที่ 3 การสอนให้รู้หนังสือ เป็นการสอนอ่านคำต่าง ๆ โดยแสดงภาพและคำอ่าน (คำหลัก) ซึ่งการสอน คำหลักของ Freire ไม่เพียงแต่สอนให้รู้จักความหมาย แต่ขยายความจากคำหลักนั้นไปสู่เรื่องเศรษฐกิจ และสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนด้วย

สรุปได้ว่า หัวใจสำคัญของการสร้างจิตสำนึกของ Freire คือการให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดด้วยตนเอง มีการนำปัญหาสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ สนทนาในปัญหา (Dialogue) จนเกิดความตระหนักและเห็นปัญหาในสังคมที่เขาดำรงชีวิตอยู่ อันเป็นการปลดปล่อยให้มนุษย์มีเสรีภาพอย่างแท้จริง จากการกระทำดังกล่าวจิตสำนึกของเด็กก็จะค่อย ๆ พัฒนาดีขึ้น

4.8 แนวคิด 5 จิตเพื่ออนาคต (Five Minds for the Future) ของ Howard Gardner ในหนังสือ เรื่อง Five Minds for the Future นี้ได้ชี้ให้เห็นและเน้นความสำคัญของ “ความฉลาดหรือทักษะ” ซึ่ง Gardner ใช้แทนด้วยคำว่า “จิต” (Mind) ทั้ง 5 ประการ ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้านในโลกยุคศตวรรษที่ 21 (Gardner, 2006; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553) ซึ่งจิตทั้ง 5 นั้นประกอบไปด้วย

4.8.1 จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) หมายถึง การเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดเป็น ทำเป็น ปรับปรุง ประยุกต์ สิ่งที่เราเรียนมา และพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4.8.2 จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) หมายถึง การสังสม ต่อยอด และสร้างนวัตกรรมความรู้ โดยการเลือกสรรข้อมูลที่สำคัญจากแหล่งข้อมูลที่มากมาย หลากหลาย แล้วจัดกระทำ ทำความเข้าใจกับข้อมูลและประเมินข้อมูล โดยปราศจากอคติ แล้วผสมผสาน (สังเคราะห์) ข้อมูลนั้นให้เป็นข้อมูลใหม่ที่มีความหมายต่อตนเองและผู้อื่น

4.8.3 จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) หมายถึง การคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม

4.8.4 จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) หมายถึง การเปิดใจกว้างพร้อม รับฟังทุกความคิดเห็น ทั้งของบุคคลและกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย อย่างเห็นอกเห็นใจ และเป็นไปในทางสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกับคนที่แตกต่างกัน

4.8.5 จิตแห่งคุณธรรม (Ethical Mind) หมายถึง การมีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตอบสนองประโยชน์ส่วนตน

Gardner ได้กล่าวว่า “บุคคลจะสามารถเอาตัวรอดและประสบความสำเร็จทั้ง ในด้านการทำงาน และการดำเนินชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ 5 ประการ ประกอบรวมอยู่ในตัวของคน ๆ นั้น นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ยังช่วยจรรโลงให้สังคมโลกในอนาคตเป็นสังคมที่น่าอยู่มากยิ่งขึ้น” แสดงให้เห็นว่า Gardner เน้นว่าจิตทั้ง 5 นั้น มีความสำคัญ เป็นอย่างมากต่อมนุษย์ในโลกยุคใหม่ โดยที่บุคคลจะต้องมีครบทั้ง 5 จิต จะขาดจิตใดจิตหนึ่งไป เสียไม่ได้ เพราะจิตทั้ง 5 มีผลต่อการพัฒนาตัวบุคคลทั้งในแง่การทำงาน การดำเนินชีวิต และ สังคมโดยรวม ซึ่งจิตทั้ง 5 จะกลายเป็นพลังขับเคลื่อนชุมชน สังคม และประเทศชาติให้ก้าวไปสู่ จุดหมายของชาติ และยืนหยัดในกระแสของการแข่งขันในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะนำจุดเด่นของวิธีการพัฒนาทาง จริยธรรมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแต่ละทฤษฎีของนักจิตวิทยา มาพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดย จะนำมาพัฒนาเพื่อให้เกิดเป็นแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนเอกชน โดย เน้นการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4 คุณลักษณะ ได้แก่ การ หุ่เมและอุทิศตน การเคารพสิทธิของแต่ละบุคคล การเห็นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และเห็นคุณค่า ในสิ่งที่ตนกระทำ

5. การเสริมสร้างจิตสาธารณะ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นับว่าเป็น แนวคิดที่สำคัญที่สุดในการสอนให้คนมีจิตสาธารณะ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ ทุกระดับ และทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ตอนหนึ่งว่า

“พอเพียง มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่า พอ ก็พอเพียงนี้ ก็พอแค่นั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคน อื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรงไม่โลภอย่างมาก คนเราก็ออยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมี มีมากอาจจะมีของ หุ่หุ่ก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น”

พระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย 4 ธันวาคม 2541

ประการแรก คือการที่ทุกคนคิดพูดทำด้วยความเมตตา มุ่งดีมุ่งเจริญ ต่อ
 ภายต่อใจต่อกัน

ประการที่สอง คือ การที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ประสานงาน
 ประสานประโยชน์กันให้งานที่ทำสำเร็จผลทั้งแก่ตน แก่ผู้อื่น และแก่ประเทศชาติ

ประการที่สาม คือ การที่ทุกคน ประพฤติปฏิบัติตนสุจริตในกฎกติกา และ
 ในระเบียบแบบแผนโดยเท่าเทียมเสมอกัน

ประการที่สี่ คือ การที่ต่างคนต่างพยายามทำความคิดความเห็นของตนให้
 ถูกต้องเที่ยงตรงและมั่นคง อยู่ในเหตุในผล หากความคิดจิตใจและการประพฤติปฏิบัติที่ลงรอย
 เดียวกัน ในทางที่ดีที่เจริญนี้ ยังมีพร้อมมูลในภายในใจคนไทย ก็มั่นใจว่าประเทศไทยจะดำรง
 มั่นคงอยู่ไปได้

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 9 มิถุนายน 2549

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้อัน 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มีดังนี้

3 ห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว
 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขคุณธรรม และเงื่อนไขความรู้

นิยามของความพอเพียง

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป
 โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้อง
 เป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิด
 จากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ
 และความเสียหายจากความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไขที่ทำให้เกิดความพอเพียง การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ
 ให้พอเพียงต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมพื้นฐาน

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน
 คุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต
 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการ
 วางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุป

1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต
2. เป็นวิถีการดำเนินชีวิต ที่ใช้คุณธรรมนำความรู้
3. เป็นการพัฒนาตัวเอง ครอบครัวยุค องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

ให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน

4. เป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ระหว่างคนกับคนในสังคม และคนกับธรรมชาติ

การเสริมสร้างจิตสาธารณะ เป็นความรับผิดชอบในตนเอง แม้ว่าจะได้รับการอบรมสั่งสอนถ้าใจตนเองไม่ยอมรับ จิตสาธารณะ ถ้าตนเองไม่เห็นความสำคัญแล้วก็จะไม่มีใครบังคับได้ นอกจากใจของตนเองแล้ว แนวทางที่สำคัญในการสร้างจิตสาธารณะยังมีอีกหลายประการ ถ้าปฏิบัติได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม อาจสรุปได้เป็น 3 ประการดังนี้

1. การสร้างความคิดเชิงบวก หมายถึงการสร้างตนให้คิดที่มุ่งประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่ามุ่งประโยชน์ส่วนตน (Utilization VS individualization) ซึ่งปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความถึงพร้อม (สัมมา) แห่งทฤษฎี ในทางพุทธศาสนาจะประกอบด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ

1.1 การเรียนรู้จากแหล่งอื่น (ปรโตโฆสะ = Learning from others) ได้แก่ การรับฟังคำแนะนำสั่งสอนเล่าเรียน หาความรู้ สนทนซักถาม ฟังคำบอกเล่าชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะการสดับสัทธรรมจากผู้เป็นกัลยาณมิตร

1.2 การคิดโดยการใช้เหตุผล (โยนิโสมนสิการ = Reasoned attention) ได้แก่ การใช้ความคิดถูกวิธี การรู้จักคิดโดยมองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา รู้จักสืบสาวหาเหตุผล แยกแยะออกให้เห็นตามสภาวะและความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย

โดยสรุป ความคิดเชิงบวก คือ ความคิดสร้างสรรค์เชื่อมโยงเหตุและผล ความคิดเชิงวิเคราะห์ แยกแยะที่สัมพันธ์สิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

2. การยึดหลักธรรมและคุณธรรมความดี เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยอาจจะคำนึงถึงกลไกและกระบวนการของแห่งความดีงาม ดังนี้

2.1 หลักแห่งความพอเพียง ซึ่งจะเห็นได้จากการรู้จักจัดสรรทรัพย์ที่หามาได้ด้วยความสุจริต โดยการแบ่งออกเป็น 4 ส่วน (โภคทรัพย์ 4) คือ แบ่ง 1 ส่วนไว้เลี้ยงตน แบ่งสองส่วนไว้ประกอบหน้าที่การงาน และแบ่ง 1 ส่วนสำหรับเก็บออม

2.2 หลักแห่งการสงเคราะห์ ได้แก่ การสงเคราะห์ด้วยการให้ที่แบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ การให้สิ่งของจะเป็นทรัพย์หรือวัสดุก็ได้ กับการให้ความรู้สั่งสอน (ธรรมทาน) การสงเคราะห์ที่เป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นประโยชน์ ประกอบด้วยเหตุผลที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความนิยมยินดี (ปิยวาจา) โดยสรุปก็คือ การสงเคราะห์ช่วยเหลือที่เป็นการให้ด้วยพฤติกรรม และการให้ด้วยวาจาที่อ่อนหวาน ก่อให้เกิดความซาบซึ้งใจของผู้ฟัง จึงเป็นการสงเคราะห์ที่จะต้องปฏิบัติด้วยความเมตตา คือ ความหวังดีโดยไม่หวังผลตอบแทนใด

2.3 หลักแห่งการประพฤติ การกระทำที่เป็นประโยชน์ ได้แก่ ความช่วยเหลือที่มอบให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจในการประกอบกิจการงานต่าง ๆ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรมแก่ผู้อื่น

2.4 หลักแห่งการสงเคราะห์และทำคุณประโยชน์อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มุ่งหวังเอาผลประโยชน์เข้าสู่ตนเอง เป็นการสร้างจิตสาธารณะที่ช่วยเหลือ และทำตนเป็นประโยชน์ โดยการมีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ ของส่วนรวม ด้วยการพิจารณาความเหมาะสมของกาลเทศะ และฐานะของตนเอง

2.5 หลักแห่งความเอื้ออาทร เพื่อสร้างจิตสาธารณะ ให้มีความเอื้อเพื่อต่อบุคคลแวดล้อมและสิ่งแวดล้อม โดยการแสดงออกเป็นกัลยาณมิตร ที่เป็นผู้ชี้ช่องทางประโยชน์ แนะนำให้ส่วนรวมดำเนินไปบนแนวทางประโยชน์ แนะนำให้ส่วนรวมดำเนินไปบนแนวทางของจริยธรรม เรียงลำดับความสำคัญของผู้รับความเอื้ออาทร ซึ่งอาจจะเป็น

2.5.1 เอื้ออาทรด้วยการบูชา บำรุงให้มีความสุข คือ การเอื้ออาทรต่อบิดามารดา

2.5.2 เอื้ออาทรด้วยการประพฤติตนเป็นเจ้าบ้านปกป้องคุ้มครองดูแล คือ การเอื้ออาทรต่อบุตร ภรรยา และคนในปกครอง

2.5.3 เอื้ออาทรด้วยการแสดงความเคารพคารวะ คือ การเอื้ออาทรโดยเคารพต่อผู้ทำหน้าที่สั่งสอน ชี้แนะประโยชน์ผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ

3. การประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ในการแสดงออกถึงความมีจิตสาธารณะ เช่น การเข้าร่วมอาสาทำกิจกรรมของส่วนรวม ที่เป็นการสร้างสรรค์ ปกป้อง อนุรักษ์การจับจ่ายใช้สอยอย่างประหยัด การรีไซเคิลของที่ใช้แล้ว การสร้างโลกสีเขียว การใช้จักรยานแทนยานพาหนะที่ใช้เชื้อเพลิง ฯลฯ

จากการสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น หากทำได้ในสังคมส่วนใหญ่ผลลัพธ์จะเกิดขึ้นนั้น นับว่ามีประโยชน์อย่างมากที่ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชากร สามารถทำให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าใจกัน มีความสุขไม่เบียดเบียน ซึ่งกันและกัน จะมีแต่การก่อให้เกิดความปรารถนาดีต่อกัน อันจะส่งผลให้ช่วยเหลือกันให้กิจการก้าวหน้า และท้ายสุดจะส่งผลให้โลกทั้งโลกมีความสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2543)

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553) แนวทางในการพัฒนาให้เด็กมีจิตสาธารณะ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดจิตสาธารณะ ซึ่งมี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบภายในตนเอง ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ ภาวะทางอารมณ์ ค่านิยมส่วนบุคคล ความปรารถนาและเพศ และปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบภายนอก ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว โรงเรียนและการศึกษาสถานภาพทางสังคม และกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

2. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องกระทำซ้ำ ๆ เพื่อเน้นย้ำและป้องกันการเลือนหายหรือเปลี่ยนแปลงให้จิตสำนึกมีความคงทน โดยต้องมีการเสริมแรงจากสถาบันต่าง ๆ หรือทางสังคม

3. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องให้เด็กเกิดการเรียนรู้ครบถ้วน 3 ด้าน คือ ด้านพุทธินิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

4. กระบวนการสร้างจิตสาธารณะควรเป็นไปอย่างมีขั้นตอนเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ยั่งยืนดังแนวคิดของ Bloom (1956) คือ ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving) ขั้นการตอบสนอง (Responding) ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing) ขั้นการจัดระบบ (Organizing) และขั้นพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization)

5. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ควรให้ผู้เรียนเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing)

6. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการเติบโตแบบธรรมชาติ ไม่เร่งรีบเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

7. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ต้องใช้วิธีการ/กลยุทธ์ที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้บทบาทของผู้นำ การใช้การสื่อสารแบบรวมศูนย์ การใช้กระบวนการศึกษาเรียนรู้ การใช้บทบาทของสื่อมวลชน การใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง การใช้บทบาทสมมุติกับตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน การใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ การใช้วิธีการเรียนรู้ที่อื่น ๆ รวมทั้งการใช้ตัวแบบที่เป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม เป็นต้น

8. การจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะจะสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและสื่อมวลชน

นอกจากนั้น ยังได้สรุปว่า หลักการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะได้นั้น ต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยได้เรียนรู้จากการกระทำและได้กระทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง ไม่เร่งรีบ โดยการพัฒนาให้ครบทั้งด้านพุทธินิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย โดยการสอนต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดจิตสาธารณะทั้งปัจจัยภายในตัวผู้เรียนและปัจจัยภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนและต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและสื่อมวลชน

การสร้างจิตสาธารณะ เป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญ คือ

1. สร้างวินัยให้ตัวเอง ศึกษาให้เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย และขอบเขตสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนต่อสังคม

2. ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะคำสั่งสอนของทุกศาสนามุ่งให้เกิดประโยชน์สุขในสังคม ดังนั้น ควรปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อให้เราสามารถอยู่

ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตัวอย่างหลักธรรมทางศาสนาที่เกี่ยวกับตนเอง เช่น พุทธศาสนา

หลักคำสอนในการช่วยเหลือ หรือพึ่งพาตนเอง ที่พุทธศาสนิกชนได้ยืมจาก

พุทธภาษิตอยู่เสมอ คือ อตตาทิ อตตโน นาโถ หรือตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

คริสต์ศาสนา
หลักคำสอนในศาสนาคริสต์ คือ ต้องรู้จักช่วยเหลือตนเองก่อน แล้วพระเจ้าจะช่วยท่าน

ศาสนาอิสลาม
หลักคำสอนจะคล้ายกับคริสต์ศาสนา ก็คือ ให้รู้จักช่วยตนเอง และรู้จักเปลี่ยนแปลงตนไปในทางที่ดีเสียก่อน แล้วพระเจ้าจึงจะช่วยท่าน

3. ตระหนักและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของเราในการมีส่วนร่วมในการรักษาสมบัติของสาธารณะ

4. ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในสังคม ในฐานะที่เราเป็นส่วนหนึ่งของสังคมย่อมได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

แนวทางและการพัฒนาแนวทาง

ความหมายการพัฒนาแนวทาง

Good (1973) ได้นิยามความหมายไว้ว่า การพัฒนา ทางการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทางด้านความสามารถนั้น ๆ อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำด้วยตัวเองหรือผู้อื่นจัดให้

อำภา บุญช่วย (2537) ได้นิยามความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง รากฐานของการพัฒนาทุกสิ่งทั้งปวงคือการพัฒนาตนเอง ถ้าปราศจากการพัฒนาตนเองเป็นรากฐานเบื้องต้นก็ยากที่จะไปพัฒนาอย่างอื่น เพราะฉะนั้นการที่จะไปพัฒนาสิ่งใดก็ควรที่จะพัฒนาปรับปรุงตนเองก่อน เพราะเมื่อไปพัฒนาคนอื่นเขาจึงจะยอมรับฟัง เชื่อถือ และศรัทธา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ประกอบอาชีพครู

กิติมา ปรีดีติลล (2539) ได้นิยามความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ ให้กับบุคคลในองค์กรตลอดจนพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดี

ยนต์ ชุ่มจิต (2541) ได้นิยามความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การดำเนินงานที่พยายามจะสร้างเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงาน รวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดีด้วย

คำหามาน คนไค (2542) ได้นิยามความหมายไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้ครูประจำการมีมาตรฐานและคุณภาพเพิ่มขึ้น ด้วยรูปแบบวิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542) ได้นิยามความหมายการพัฒนาว่ามี 2 ลักษณะ คือ
1) การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น 2) การทำให้เกิดขึ้น

จากความหมายของการพัฒนาสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาอย่างชัดเจน

Good (1973) ได้นิยามความหมายของแนวทางโดยรวม หมายถึง การเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่าง เพื่อการเลียนแบบเป็นแผนภูมิซึ่งเป็นตัวแบบของสิ่งหนึ่ง เป็นหลักการหรือแนวคิด และเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความหมายสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้นิยามความหมายไว้ว่า แนวทาง หมายถึง การปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

จากความหมายของแนวทางสรุปได้ว่า แนวทาง หมายถึง วิชปฏิบัติที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นแบบอย่างหรือเป็นต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติเรื่องนั้น ๆ

การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การสร้างวิธีการปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นเพื่อให้เป็นแบบอย่างหรือเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับการปฏิบัติเรื่องนั้น ๆ

การพัฒนาแนวทางที่ดี

นักวิชาการได้นำเสนอคุณลักษณะของการพัฒนาแนวทางที่ดีไว้ดังนี้

ปรัชญา กองจินดา (2549) ได้นำเสนอคุณลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทาง ประกอบด้วย

1. ความเป็นไปตามความเป็นตรงเชิงโครงสร้างตามหลักวิชาในเรื่องแนวปฏิบัติ ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงองค์การพฤติกรรมของคนในองค์การด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ การมีแบบแผนของความคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดเชิงระบบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้
2. มีความเหมาะสมในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน
3. ความเป็นไปได้ในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมในการปฏิบัติจริงภายใต้บริบทของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้นำเสนอคุณลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางไว้ดังนี้

1. การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนที่มีความหมายเพื่อแก้ปัญหา โดยมีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนใช้กลยุทธ์ เพื่อการพัฒนาและการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การเพื่อใช้ในการเปลี่ยนแปลง
2. การพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ กล่าวคือ เป็นแนวคิดที่มองการเปลี่ยนแปลงขององค์การในลักษณะที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องร่วมกันถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในลักษณะเกื้อกูลกัน
3. การพัฒนาองค์การ เป็นระบบกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาและใช้เวลานาน โดยนัยนี้กระบวนการพัฒนาองค์การจึงเป็นกระบวนการแก้ปัญหาขององค์การที่ดำเนินงานต่อเนื่องกัน ไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาเพียงครั้งเดียวแล้วเลิกไปหากต้องดำเนินการปรับปรุงอยู่เรื่อย ๆ
4. การพัฒนาองค์การต้องการให้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงนี้กับปฏิบัติการณ์ส่วนใหญ่เน้นความต้องการบุคคลที่สามซึ่งเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง
5. การพัฒนาองค์การ การมุ่งเน้นเพิ่มสมรรถนะและสุขภาพที่สมบูรณ์โดยทั่วไปจะต้องมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนาแนวทางที่ดี ควรมีการพัฒนาให้มีความตรงเชิงโครงสร้างตามหลักวิชา มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ มีความยืดหยุ่น และเปิดกว้างเพื่อการต่อยอดให้เกิดการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงานเป็นความแตกต่าง (Gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (What is) หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (What should be) (Witken & Altschuld) ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) นั้นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่ใช้ใน

การศึกษาความแตกต่าง (Discrepancy) หรือการศึกษาช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นจริง (what is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการจำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป (คมศร วงษ์รักษา, 2540)

1. ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่าง ผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การจัดเรียงลำดับความสำคัญ และการเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Witkin (1984) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่มุ่งหวัง โดยเน้นความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome gaps) และนำมาจัดเรียงลำดับ และเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข

Reviere, Berkowitz, Carter & Ferguson (1996) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ทำอย่างเป็นระบบเพื่อค้นหาสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ

Witkin & Altschuld (1995) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการดำเนินงาน (2) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น และ (3) การใช้ประโยชน์จากความต้องการจำเป็น

สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการของ การวิเคราะห์ช่องว่าง หรือความแตกต่าง (Gap/discrepancy Analysis) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และสภาพที่ควร จะเป็น และมีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นว่า ความต้องการจำเป็นอะไรสำคัญก่อนหลัง เพื่อนำผลมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

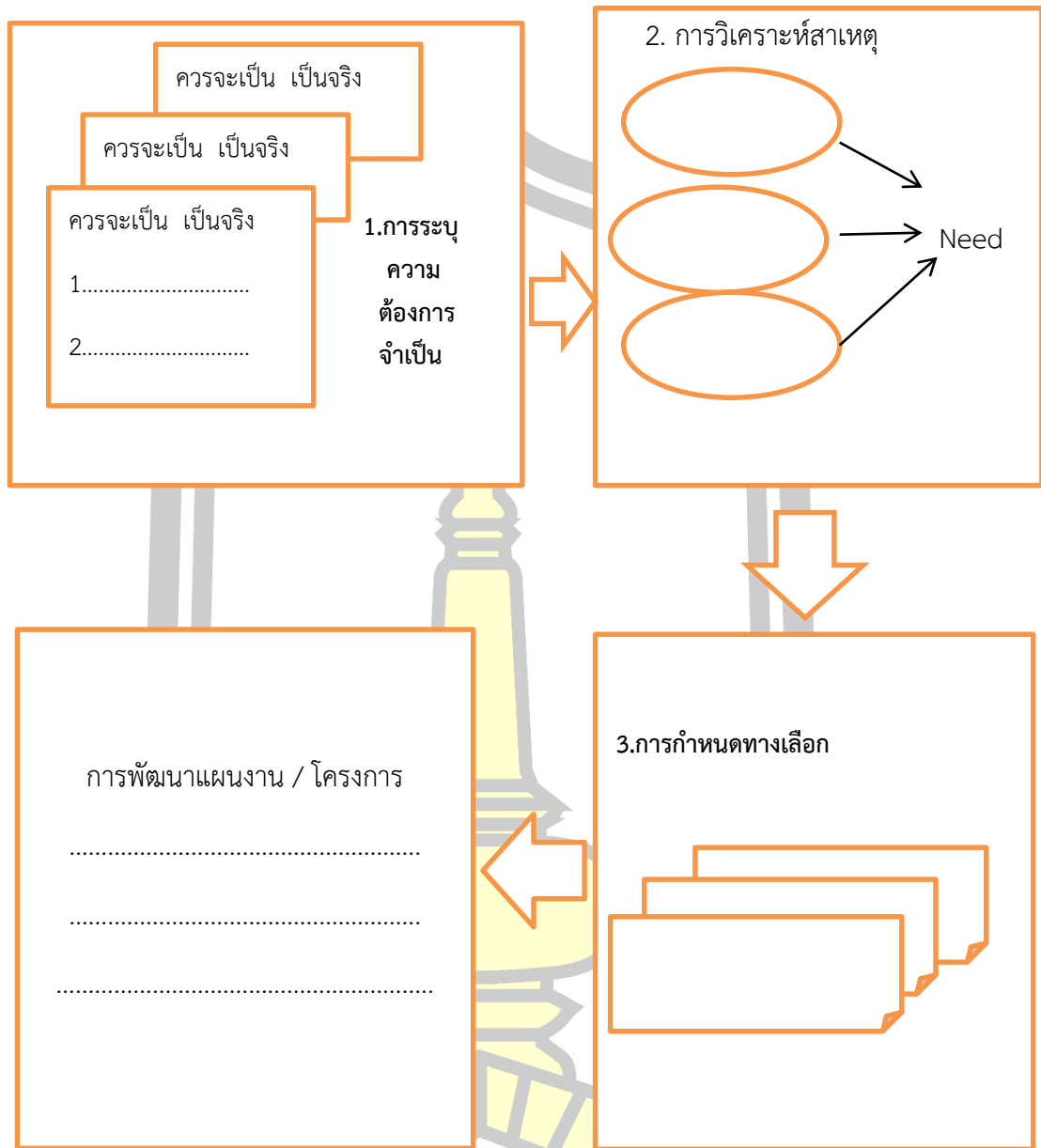
การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification)

2.2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis)

2.3 การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution)

การดำเนินงานทั้งสามขั้นตอน แสดงดังภาพประกอบ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

3. ขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2546) ได้กล่าวสรุปขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

1. วางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
2. นิยามหรือกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปสำหรับการประเมินความต้องการ

จำเป็น

3. กำหนดขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน

4. กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมินซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน

5. ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นและการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 2 ขั้นการประเมิน (Assessment) หลังจากการสำรวจความต้องการจำเป็นต่างๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1. สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น

2. เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นตอนนี้ยอมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย

3. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระยะแรก

4. วิเคราะห์หาสาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา

5. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ ความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระยะแรก

ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการประเมิน (Post Assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้วในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การนำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi Component Data Analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Needs Index)

2. พิจารณาหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหา จากข้อที่ 1 การจัดเรียงลำดับทำให้ทราบปัญหาที่สำคัญเร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหา ก็จะสูญเสียเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้นจึงต้องช่วยกันพิจารณาหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา

3. พัฒนาแผนการปฏิบัติ เพื่อใช้ในการดำเนินการต่อไป

4. ประเมินผล ของการประเมินความต้องการจำเป็น

5. รายงานผล การประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวาณิช (2550) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการการประเมินความต้องการจำเป็น ไว้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
 - 3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล
 - 3.3 การกำหนดเครื่องมือการเก็บข้อมูล
 - 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.5 การจัดทำรายงาน
 - 3.6 การใช้ผลประเมิน

4. ประเภทของวิธีการใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทประเมินความต้องการจำเป็น จำแนกเป็น

3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมฐาน ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยทุติยฐาน เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์ทุติยฐาน กลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อประเมินงานวิจัยเพื่อต้องการประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of Needs Assessment Research) ที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของแต่ละวิธี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสำรวจ การระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs Survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด และระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้วจึงทำการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัยสำรวจ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าจะใช้นิยามความแตกต่าง หรือนิยามการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs Prioritization)

2. การใช้แบบสอบถามวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ถือว่าเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่และกว้างและลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกรหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้ตอบความต้องการจำเป็นที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็นของบุคคลหรือระดับองค์กร

3. การใช้วิธีการสัมภาษณ์ คือการคุยอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งนิยมใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความรู้สึกรเป็นส่วนใหญ่ เช่น เกี่ยวกับบุคลิกภาพ การปรับตัว เจตคติ ความสนใจ รวมทั้งคุณลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติในด้านวิธีการปฏิบัติ การใช้การสัมภาษณ์เพื่อวัดความสามารถในด้านความรู้ความคิดทางสติปัญญาสามารถใช้ได้ แต่ต้องระมัดระวังในกรณีนี้

ผู้ถูกสัมภาษณ์มีหลายคนและใช้คำถามคนละชนิดคนละเรื่อง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการเปรียบเทียบคะแนน

บริบทของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

1. วิสัยทัศน์ (VISION)

“สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาภายในปี 2558”

2. พันธกิจ (MISSION STATEMENT)

“ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้คู่คุณธรรม นำเทคโนโลยี เป็นพลเมืองดีของอาเซียน”

ค่านิยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 (CORPORATE VALUE)

“CP ๒: V-Best สพป.ชัยภูมิ เขต 2 เราเป็นเลิศ”

C = Change

“องค์กรที่มีชีวิต

P = Participation

ทำงานอย่างกัลยาณมิตรร่วมผาน

๒ = คุณลักษณะสำคัญ 2 ด้าน

เพื่อวิชาการและคุณธรรมนำประจักษ์

V = Virtue

โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

B = Benevolence

บริการด้วยไมตรีจิต

e = Efficiency

สร้างผลสัมฤทธิ์เป็นเลิศ

s = Standard

บังเกิดมาตรฐานที่ดี

t = Technology

ใช้เทคโนโลยีก้าวไกล”

3. เป้าประสงค์ (GOALS)

3.1 ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีความรู้ คู่คุณธรรม และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3.2 ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม

3.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการบริหารและจัดการศึกษา

3.5 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความสามารถและทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ

3.6 สถานศึกษาจัดให้มี พัฒนาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย

4. กลยุทธ์ (STRATEGY)

กลยุทธ์ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กลยุทธ์ 2 ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ 3 เสริมสร้าง และขยายโอกาสทางการศึกษา

กลยุทธ์ 4 เพิ่มศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ 5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ 6 พัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศเป็นพื้นฐานสู่งานอาชีพ

5. บริบทของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2

โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 โรงเรียน ดังนี้

ตาราง 2 ชื่อโรงเรียน จำนวนผู้บริหาร ครู นักเรียน และขนาดโรงเรียน ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนชัยภูมิ เขต 2

ชื่อโรงเรียน	จำนวนผู้บริหาร และครู	จำนวนนักเรียน ชั้นประถมศึกษา	ขนาด โรงเรียน
1. โรงเรียนอนุบาลบ้านทับทิม	19	215	กลาง
2. โรงเรียนพุดธิชัยวิทยา	25	218	กลาง
3. โรงเรียนสวนวิทยา	28	430	กลาง
4. โรงเรียนอนุบาลบ้านสีทิววงศ์	16	193	กลาง
5. โรงเรียนอนุบาลณัฐพันธุ์ 1	12	62	เล็ก
6. โรงเรียนอนุบาลสำราญวงศ์	18	127	กลาง
7. โรงเรียนอนุบาลบ้านจำสม	9	100	เล็ก
8. โรงเรียนสุลิมาศศึกษา	9	117	เล็ก
9. โรงเรียนอินทศึกษา	9	181	กลาง
10. โรงเรียนอนุบาลสายฝนศึกษา	11	83	เล็ก
11. โรงเรียนอนุบาลบ้านจำสม 2	26	343	กลาง
12. โรงเรียนมารีย์แก่งคร้อ	22	418	กลาง
13. โรงเรียนอนุบาลวัยชัยกุล	13	35	เล็ก
14. โรงเรียนสัมมาสิกขาหินผาพ้าน้ำ	21	22	เล็ก
รวม	238	2,544	-

บริบททั่ว ๆ ไปจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน มีการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวดูแลซึ่งกัน และกันด้านการจัดสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โรงเรียนได้ จัดสัดส่วน สาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 สัดส่วนสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ช่วงชั้นที่ 1			ช่วงชั้นที่ 2		
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
ภาษาไทย	240	240	240	200	200	200
คณิตศาสตร์	200	200	200	200	200	200
วิทยาศาสตร์	120	120	120	120	120	120
สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม	40	40	40	80	80	80
ประวัติศาสตร์	40	40	40	40	40	40
สุขศึกษาและพลศึกษา	40	40	40	40	40	40
ศิลปะ	40	40	40	40	40	40
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	80	80	80	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	120	120	120	120	120	120
สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	-	-	-	40	40	40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	80	80	80	80	80	80
รวม	1000	1000	1000	1040	1040	1040

จำนวนชั่วโมงที่จัดให้นักเรียนระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6) เรียนทั้งปีเท่ากับ 1,000-1,040 ชั่วโมง แผนการเรียน/รู้จุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนที่ต้องการเน้นเป็นพิเศษคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ทักษะภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาฯ เพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะทางสังคม คิด วิเคราะห์คิดสังเคราะห์คิดสร้างสรรค์ที่ดีมีประโยชน์มีความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยจัดการเรียนการสอน และวัดผลประเมินผลเป็นรายปี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 นั้น จากการประเมินผล ระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น และระดับชาติ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีมติร่วมกันให้จัดทำโครงการสอนเสริมประสบการณ์พิเศษเพื่อเพิ่มศักยภาพนักเรียนจำนวนชั่วโมง 200 ชั่วโมง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โดยไม่นำคะแนนและระดับผลการเรียน ในรายวิชาสอนเสริมไปคิดรวมและตัดสินการเลื่อนชั้นของนักเรียนในโครงสร้างของหลักสูตรโรงเรียน

ข้อมูลสภาพชุมชนโดยรวม

1. สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะชุมชนเมืองกึ่งชนบทมีประชากรประมาณ 5,000 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียน ได้แก่ วัด หมู่บ้าน อาชีพหลักของชุมชน คือ ทำนา ทำไร่และค้าขายส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประเพณี/ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นตามพื้นที่

2. ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับ ป.6 อาชีพหลัก คือ ทำนา ทำไร่ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี 120,000 บาท จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 3-5 คน

3. โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน

อยู่ใกล้ชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมืออย่างดีเยี่ยม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พิมภา กำเหนิดผล (2552) ได้ศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย ได้แก่ เจตคติต่อจิตสาธารณะ การรับรู้ความสามารถของตน การมองโลกในแง่ดี ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากสถานศึกษาและการถ่ายทอดจิตสาธารณะจากสื่อมวลชนกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 และสร้างสมการพยากรณ์จิตสาธารณะจากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จังหวัดสงขลา โดยใช้ปัจจัยภายใน ได้แก่ เจตคติต่อจิตสาธารณะ การรับรู้ความสามารถของตน การมองโลกในแง่ดี ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนและปัจจัยภายนอก ได้แก่ การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากสถานศึกษา และการถ่ายทอดจิตสาธารณะจากสื่อมวลชนเป็นตัวพยากรณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบสแต็ปไวส์ ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .823 และ.744 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในทั้ง 6 ปัจจัย ได้แก่ เจตคติต่อจิตสาธารณะ การรับรู้ความสามารถของตน การมองโลกในแง่ดี ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน และปัจจัยสภาพแวดล้อม 3 ปัจจัย ได้แก่ การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากครอบครัว การถ่ายทอดจิตสาธารณะจากสถานศึกษา และการถ่ายทอดจิตสาธารณะจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .438 - .739

นงลักษณ์ เขียนงาม และคณะ (2552) ได้สำรวจจำนวนนักศึกษาที่มีจิตสาธารณะและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และนักศึกษาคณะ

ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษามีจิตสาธารณะอยู่ในระดับ ดีร้อยละ 75.30 มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวร้อยละ 98.30 มีความรับผิดชอบต่อสังคมร้อยละ 94.50 และมีความรับผิดชอบต่อตนเองร้อยละ 78.10 สถาบันครอบครัวเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะทั้งด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว และด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แนวทางปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้าง คุณธรรมจริยธรรมด้านจิตสาธารณะให้นักศึกษานั้น สถาบันครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญใน การพัฒนาคน ถ้าทุกครอบครัวช่วยเหลือหล่อมให้เด็กเป็นคนดีมีจิตเอื้ออาทร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตาแก่บุคคลอื่น มีความรับผิดชอบในการทำงานหรือการเรียน มีส่วนร่วมในการรับรู้และคิด แก้ปัญหาในครอบครัวโดยมีแบบอย่างที่ดีจากพ่อแม่แล้ว เด็กจะกลายเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะได้

มณีนีรัตน์ นุชชาติ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและพฤติกรรม ด้าน จิตสาธารณะ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียนกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะ และสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยสภาพแวดล้อม โรงเรียนด้านอาคารสถานที่ ด้านพฤติกรรมครูและด้านระเบียบวินัยของโรงเรียน อยู่ในระดับ เหมาะสมมาก ส่วนด้านการให้บริการห้องเรียนพิเศษ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรม นักเรียน และด้านอิทธิพลกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง และพฤติกรรมด้านจิต สาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรสาครมีพฤติกรรมอยู่ในระดับ พฤติกรรมบ่อยครั้ง ปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มี ความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ด้านจิตสาธารณะของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านกิจกรรมนักเรียน รองลงมา คือ ด้านอาคาร สถานที่ ด้านการให้บริการห้องเรียนพิเศษ ด้านอิทธิพลกลุ่มเพื่อน และด้านระเบียบวินัยของ โรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .196, .139, .123 และ .116 ตามลำดับ ส่วนด้านพฤติกรรมครูและด้านการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จินตนา พบบุญ (2555) ได้ศึกษาจิตสาธารณะ และเปรียบเทียบจิตสาธารณะของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาจิต สาธารณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองกา “ประชารัฐ พิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ปีการศึกษา 2555 ที่มีคะแนน จากการตอบแบบประเมินจิตสาธารณะตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 6 คน ซึ่งได้มาโดย การคัดเลือกแบบเจาะจงและสมัครใจที่จะพัฒนาตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ชนิด ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 10 ครั้ง แบบประเมินจิตสาธารณะที่มี ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .32 ถึง .76 มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับเท่ากับ .94 แบบสังเกต เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ ประเมินก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาจิต สาธารณะ แบบสังเกต 3 มิติ ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู ผู้ช่วยวิจัยและเพื่อน และแบบ สัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิลคอกสัน (The Wilcoxon's Matched Pairs Signed-Ranks Test) และบรรยายพฤติกรรมก่อนและหลัง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อ

พัฒนาจิตสาธารณะ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัญชลิกา ผิวเพชร (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน และเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์เส้นทางแบบพี เอ แอล (Path Analysis With LISREL) ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2.1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตสาธารณะของนักเรียน คือ คุณธรรมจริยธรรม 2.2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียนต่อความสามารถ ในการแก้โจทย์ปัญหาเอ็ดเซต ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครู และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 2.3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ โดยสรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความฉลาดทางอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและพฤติกรรมการสอนของครู ดังนั้น การที่จะพัฒนาพฤติกรรมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ ต้องได้รับความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนช่วยดูแลป้องกันและแนะนำแนวทาง

อิตารัตน์ สุขศรีทอง (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนบางป่อวิทยาคม จังหวัดสมุทรปราการ โดยการศึกษาครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมจิตอาสาและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนบางป่อวิทยาคม จังหวัดสมุทรปราการ วิธีการศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบางป่อวิทยาคม จังหวัดสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 342 คน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนโรงเรียนบางป่อวิทยาคมมีพฤติกรรมจิตอาสาอยู่ในระดับสูง ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความมุ่งมั่นพัฒนา และน้อยสุด คือ ด้านการเสียสละต่อสังคม 2) ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนบางป่อวิทยาคม พบว่า ปัจจัยทุกด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านโรงเรียน/ครู ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านสังคม/ชุมชน และปัจจัยด้านสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจิตอาสาในด้านบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่เมื่อศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยรายด้านกับพฤติกรรมจิตอาสา มีค่าเท่ากับ 0.943 ซึ่งสามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมจิตอาสาด้วยกันได้ร้อยละ 88.9 โดยปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อพฤติกรรมจิตอาสาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ได้แก่ ปัจจัยด้านเพื่อน ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ปัจจัยด้านโรงเรียน/ครูและปัจจัยด้านครอบครัว มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 0.275, 0.261, 0.207 และ 0.144 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยด้านนักเรียนและปัจจัยด้านสังคม/ชุมชนไม่สามารถใช้พยากรณ์พฤติกรรมจิตอาสาได้

สมศรี ฐานะวุฒิกุล (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา และมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา 2) เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา 3) เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะโดยการวิเคราะห์ รายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายงานโครงการ รายงานการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 15 แห่ง สถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี จำนวน 6 แห่ง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 9 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา กระทำโดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มากร่างกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 9 คน และ 3) การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา โรงเรียนต้องมีนโยบายและแผนการดำเนินงาน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกำหนดการงานด้านจิตสาธารณะไว้ชัดเจน มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ครูมีความมุ่งมั่น ทুমเทในการปฏิบัติงานโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2. กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาที่สร้างขึ้น มี 4 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์เพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ เพื่อมุ่งสู่การมีจิตสาธารณะ 2) กลยุทธ์ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม เพื่อให้มีจิตสาธารณะ 3) กลยุทธ์สร้างแรงจูงใจการจัดกิจกรรมเพื่อน้อมนำกระแสพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช มาพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีจิตสาธารณะ 4) กลยุทธ์เพิ่มมาตรการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการมีจิตสาธารณะ

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา พบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับมาก

ศิริพิมล รักษามิตร (2558) ได้ศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับชั้นและที่ตั้งของโรงเรียน กลุ่ม ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 372 คน จำแนกเป็นนักเรียนชาย

จำนวน 193 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 179 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า โดยเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะ 3 ด้าน คือ ด้านการใช้ ด้านการถือเป็นที่ และด้านการเคารพสิทธิ ผลการวิจัยพบว่า 1) จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้ รองลงมาคือ ด้านการเคารพสิทธิ และด้านการถือเป็นที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับชั้นและที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า นักเรียนมีจิตสาธารณะโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปาภาพินท์ รุณธาดุ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้ผู้นำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกอบรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้ผู้นำนักเรียน 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของผู้ผู้นำนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและก่อนการใช้ชุดฝึกอบรม และ 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของผู้ผู้นำนักเรียนในกลุ่มทดลองระหว่างหลังการใช้ชุดฝึกปฏิบัติและหลังการฝึกอบรมสิ้นสุดแล้ว 1 เดือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้ผู้นำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 50 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน แบบแผนการทดลองใช้ แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย ชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของผู้ผู้นำนักเรียน จำนวน 10 กิจกรรม และแบบวัดจิตสาธารณะของผู้ผู้นำนักเรียน จำนวน 25 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกอบรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้ผู้นำนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.37/80.04 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ประกอบด้วย 3 ด้าน มี 10 กิจกรรม คือ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น จำนวน 3 กิจกรรม ด้านการเสียสละต่อสังคม มี 3 กิจกรรม และด้านการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม มี 4 กิจกรรม ซึ่งในแต่ละชุดมี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อชุดฝึกอบรม หัวข้อเนื้อหา แนวคิด วัตถุประสงค์ กิจกรรมหรือวิธีการดำเนินการ ภาระงาน หรือชิ้นงาน สื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ระยะเวลาที่ใช้ฝึกอบรม และการประเมินผล 2) ผู้ผู้นำนักเรียนที่อบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้ผู้นำนักเรียนกลุ่มควบคุมที่สอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนและหลังการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน และ 3) ผู้ผู้นำนักเรียนที่อบรม โดยใช้ชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความคงทนของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังการฝึกอบรมยุติและพฤติกรรมหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นแล้ว 1 เดือน ไม่แตกต่างกัน

ยุรฉัตร เดชสมอดี (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะด้านจิต

สาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2558 ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวัด 7 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ด้านจิตสาธารณะ 3) ด้านความมีระเบียบวินัย 4) ด้านความรับผิดชอบ 5) ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 6) ด้านความกตัญญูกตเวทิต 7) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ แบบสอบถาม 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ด้านพฤติกรรมการสอนของครู 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ผลการวิจัย พบว่า 1) ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวทิต ความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการสอนของครู และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และพฤติกรรมการสอนของครู ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับจิตสาธารณะของนักเรียน เท่ากับ .703 และปัจจัยเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนจิตสาธารณะ ได้ร้อยละ 49.4

สมpong ช่วยพรหม (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ 1) สร้างและหาคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดย 1.1 ศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ 1.2 สร้างรูปแบบ และ 1.3 ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ 2) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบโดย 2.1 เปรียบเทียบคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ 2.2 ศึกษาพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะของนักเรียนหลังเรียน ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา 2 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 สร้างและหาคุณภาพของ ขั้นที่ 2 ศึกษาผลการทดลองใช้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเกาะนอก (ประชานุเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 1 ห้องเรียน มี 28 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือ คือ 1) รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคม 2) แบบวัดจิตสาธารณะ และ 3) แบบประเมินพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะ ผลการวิจัย 1) การสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบ พบว่า 1.1 คุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มี 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านการใช้ 2) ด้านการถือเป็นที่ 3) ด้านการเคารพสิทธิ์ และ 4) ด้านการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ คือ จัดการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงปัญหาจากชีวิตจริงในชุมชนของตน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ สํารวจ และนำมาสู่การลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงด้วยการปรับใช้สังคมที่เชื่อมโยงจากหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบนำไปสู่การเกิดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ 1.2 รูปแบบกิจกรรม มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการหรือแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ 1) เตรียมการ 2) ดำเนินการ 3)

สะท้อนกลับ และ 4) เฉลิมฉลอง 1.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และการนำรูปแบบไปทดลองนำร่อง พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ 2) การทดลองใช้รูปแบบ พบว่า 2.1) นักเรียนมีคุณลักษณะจิตสาธารณะ ทุกด้านโดยรวมหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นักเรียนมีพฤติกรรม การมีจิตสาธารณะหลังเรียนในภาพรวม อยู่ในระดับดีเยี่ยม

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Jung (2004) ที่ได้ศึกษาความเอื้อเฟื้อของนิสิตมหาวิทยาลัย จำนวน 260 คน พบว่า ผู้ที่ถูกประเมินเป็นเพื่อนที่ดีและน่าสนใจ คือผู้ที่มีคะแนนความเอื้อเฟื้อต่อผู้สูง และพบว่าจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเข้าสังคม และการยอมรับทางสังคมสูงและเป็นผู้ที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้ หรือมีผลกระทบร่วมกันในชุมชนสัมพันธ์กับความเอื้อเฟื้อโดยตรง

Bryant (2004) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกทางสังคม อุดมคตินิยมกับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูก่อนประจำการ 7 คน จากผลการศึกษาค้นพบว่า ครูมีจิตสำนึกที่จะปลูกฝังหรือพัฒนางานสอน และต้องการรูปแบบหรือแนวคิดใหม่ ๆ ในการทำงานรวมทั้งเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเองและปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ๆ

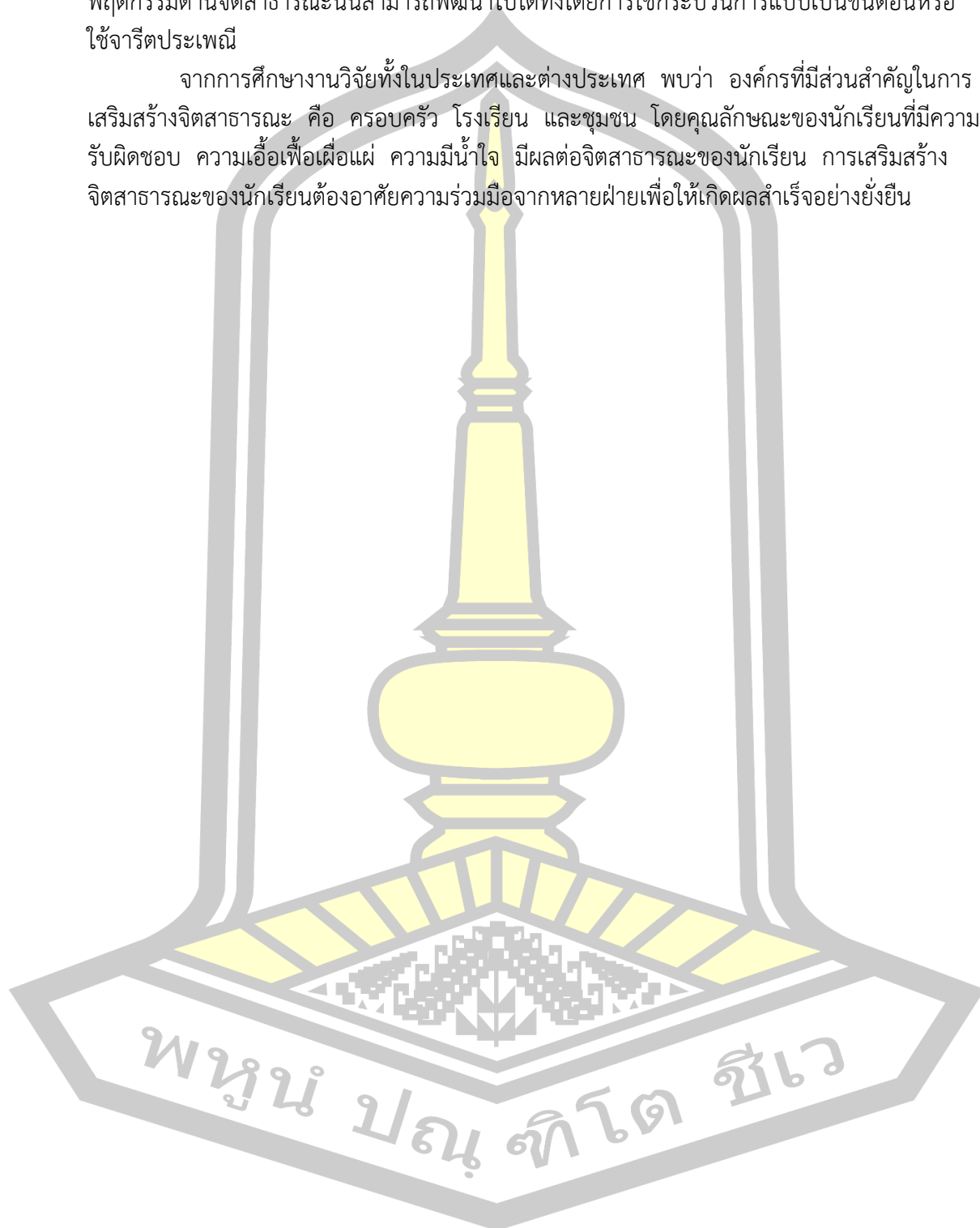
Carthon (2007) ได้ศึกษาวัฒนธรรมของชาวบ้านและจิตสำนึกทางสังคมของชาวพื้นเมืองเชื้อสายแอฟริกัน โดยศึกษาผ่านวรรณกรรม การแสดง บทกวี นวนิยาย ที่กล่าวการประวัตรผ่านมาเป็นระยะเวลายาวนานจนกลายเป็นวัฒนธรรมของคนในชุมชน การประวัตรส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องความยุติธรรมในสังคมเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกทางสังคมให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้คน

Champagne (2007) ได้สำรวจมิติต่าง ๆ เกี่ยวกับจิตสำนึกทางสังคมด้านความสามารถของนักการศึกษาทางพลศึกษาที่จะเป็นพันธมิตรที่มีประสิทธิภาพกับเยาวชนชาวอะบอริจิน โดยการสัมภาษณ์ครูพลศึกษาที่สอนนักเรียนชาวเผ่าอะบอริจิน การสัมภาษณ์เน้นวิธีการสอนที่วิกฤตการสอนที่เข้ากันได้ทางวัฒนธรรมและการศึกษาที่ติดด้านเชื้อชาตินิยมแล้วสัมภาษณ์นักการศึกษาทางพลศึกษาจำนวน 8 คน โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อกระตุ้นให้มีการสะท้อนการปฏิบัติการสอนปรัชญาประสบการณ์และความสัมพันธ์กับนักเรียนชาวอะบอริจิน ผลการศึกษาระบุวิธีการที่ครูผู้ไม่มีการเตรียมตัวพร้อมรู้สึกตอบสนองต่อความซับซ้อนของการทำงานร่วมกับเยาวชนชาวเผ่าอะบอริจินและครอบครัวของเยาวชนข้อค้นพบที่สำคัญคือ ความต้องการครูพลศึกษาที่จะพัฒนาจิตสำนึกทางสังคมที่วิกฤต ซึ่งได้แก่ความเข้าใจประวัติการศึกษาทางพลศึกษาเป็นพันธมิตรที่มีประสิทธิภาพกับเยาวชนชาวอะบอริจิน จึงจำเป็นต้องมีโปรแกรมการฝึกหัดครูให้แก่ นักศึกษาให้มีกรอบทฤษฎีเพื่อความเข้าใจด้านความไม่เสมอภาคและการกดขี่ชนพื้นเมือง

Shnichi (2007) ได้ทำการศึกษาจิตสำนึกสาธารณะและการนำความรู้เข้าไปใช้ในชุมชน กรณีศึกษาการใช้พื้นที่สาธารณะในชนบทไทย พบว่า การขาดจิตสำนึกสาธารณะเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาชีวิตประจำวันของคนในสังคมชนบทไทย พฤติกรรมความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ประจำวันของคนในสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้ที่นำไปใช้ในชุมชนมีเหตุผลสอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีต

ประเพณีและความต้องการปัจจุบันของเขา จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตสาธารณะในต่างประเทศพบว่า พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะนั้นสามารถพัฒนาไปได้ทั้งโดยการใช้กระบวนการแบบเป็นขั้นตอนหรือใช้จารีตประเพณี

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า องค์การที่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างจิตสาธารณะ คือ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยคุณลักษณะของนักเรียนที่มีความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจ มีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะ
ของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

ระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงานและผลที่คาดหวัง ปรากฏดังในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงาน และผลที่คาดหวัง

รายละเอียดการวิจัยแต่ละระยะมีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 การศึกษาเอกสาร ตำรา หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทาง และการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อสรุปเป็นองค์ประกอบของเนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียน

1.2 การสังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร ผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1.3.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านจิตวิทยาการศึกษา และด้านการบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติ คือ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป ในสาขาวิชาด้านจิตวิทยาการศึกษา หรือสาขาวิชาด้านการบริหาร หรือการพัฒนาศึกษา

1.3.2 ปฏิบัติหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารสถานศึกษา

1.3.3 มีประสบการณ์ด้านการเสริมสร้างหรือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หรือพัฒนาคุณภาพครู และการจัดการเรียนการสอน ไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิ มีรายนามดังต่อไปนี้

1.3.3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยุระยาตร์ (กศ.ด. จิตวิทยา การให้คำปรึกษา) อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.3.3.2 อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ (กศ.ด. การบริหารและพัฒนาศึกษา) อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.3.3.3 นายทิพากร ทินน้ำคำ (ศษ.ม. บริหารการศึกษา) ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

1.3.3.4 นายอ๋น ศาลางาม (ศษ.ม. บริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาชำนาญการพิเศษ โรงเรียนช้างบุญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

1.3.3.5 นางสาวพรทิพย์ พลยางนอก (กศ.ม. จิตวิทยาการแนะแนว) ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนประทาย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert โดยให้คะแนนการประเมิน 5 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด

3.2 วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

วิธีการสร้างและหาคุณภาพของแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 สืบเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน สืบเคราะห์ห้องประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน และนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบประเมิน

3.2.2 สร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert ได้แก่ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด

3.2.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบประเมิน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.4 จัดพิมพ์แบบประเมินเพื่อนำไปใช้ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด

4.2 ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนด้วยตนเอง

5. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดการกับข้อมูล

5.1.1 นำแบบประเมินที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการประเมินแล้วมาจัดเรียงและตรวจสอบความเรียบร้อยของการประเมิน

5.1.2 ตรวจสอบและสรุปผลการให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละองค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ให้ 5 คะแนน หมายถึง องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ให้ 4 คะแนน หมายถึง องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับมาก

ให้ 3 คะแนน หมายถึง องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน หมายถึง องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมในระดับน้อย

ให้ 1 คะแนน หมายถึง องค์กรประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสม

ในระดับน้อยที่สุด

5.1.3 บันทึกคะแนนผลการประเมินลงในเครื่องคอมพิวเตอร์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลคะแนน โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลค่าเฉลี่ยการประเมินความเหมาะสมขององค์กรประกอบและตัวชี้วัด บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	องค์กรประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	องค์กรประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	องค์กรประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	องค์กรประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	องค์กรประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำองค์กรประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1 มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์

1.2 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูและผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนชัยภูมิ เขต 2

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 238 คน จาก 14 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 148 คน จาก 10 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (1970) สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลากรายชื่อโรงเรียนตามจำนวน 10 โรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยระยะที่ 2 คือแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

3.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

3.1.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.1.3 ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันจะเกิดประโยชน์ต่อการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน

3.2 วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทาง การพัฒนาแนวทาง การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.2.2 สร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

3.2.2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงานหรืออุทิศตนด้านจิตสาธารณะ และประสบการณ์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน

3.2.2.2 ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1) นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดจากการวิจัยระยะที่ 1 มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.1) จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาวิชาการวิจัยทางการศึกษา การวัดผลการศึกษา หรือการบริหารการศึกษา หรือสาขาวิชาอื่น ๆ

3.2) มีประสบการณ์ด้านการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในระดับบุคคลหรือระดับหน่วยงาน

3.3) ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หรือการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา และการพัฒนาผู้เรียน

ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ดร.นงลักษณ์ พิมพ์ศรี ครูโรงเรียนบ้านแซว (เจริญราษฎร์วิทยา) วุฒิกการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2) ดร.นิมิตร ฤทธิ์ไธสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไฮโคกสง่า วุฒิกการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมทร ประเทศอินเดีย

3) ดร.ประภาส กองจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีแก้งคร้อ วุฒิกการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

4) นางรัตน์ทญา เรเรือง ครูโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา วุฒิกการศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

5) นางวัฒนา เวียงพล ครูโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ (Wording) ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบและตัวชี้วัด เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (ซึ่งกำหนดค่าที่ใช้ได้ ตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป) มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ +1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบ/ตัวชี้วัดและความมุ่งหมายของการวิจัย สอดคล้องกัน

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบ/ตัวชี้วัดและความมุ่งหมายของการวิจัย สอดคล้องกัน

ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าองค์ประกอบ/ตัวชี้วัดและความมุ่งหมายของการวิจัย ไม่สอดคล้องกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนชัยภูมิ เขต 2 พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปทุกข้อ ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องด้านเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ได้ ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะโดยให้เรียบเรียงข้อความของข้อคำถามให้มีความสละสลวยและอ่านได้ใจความชัดเจนยิ่งขึ้น

4) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับ ผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนชัยภูมิ เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Correlation Coefficient) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการหาค่าคุณภาพเครื่องมือ สรุปได้ดังนี้

4.1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 0.336 – 0.782 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.895

4.2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง 0.314 – 0.693 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.856

5) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในโรงเรียนที่มีระยะทางไม่ไกลและจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และสามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนมาได้ จำนวน 117 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.05 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

5. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดการกับข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ในการตอบของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

5.1.2 ให้คะแนนการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ให้ 5 คะแนน หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ให้ 4 คะแนน หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับมาก

ให้ 3 คะแนน หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับน้อย

ให้ 1 คะแนน หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

5.1.3 เขียนผลคะแนนตามให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนน เพื่อความสะดวกในการบันทึกข้อมูล

5.1.4 จัดเรียงแบบสอบถามให้พร้อมและสะดวกในการบันทึกข้อมูล

5.1.5 บันทึกข้อมูลผลการตอบแบบสอบถามลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2.2 วิเคราะห์คะแนนจากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำไปแปลผลโดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับมาก
2.51-3.50	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
1.51-2.50	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1.00-1.50	สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในระยะที่ 2 มาวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$: Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น และใช้เป็นแนวทางในการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนที่ดี (Best Practices)

1.2 ศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนที่ดี (Best Practices) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

1.2.1 โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินด้านจิตสาธารณะ ผ่านอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก และมีการสร้างนวัตกรรมจิตศึกษาขึ้นทดลองใช้ในโรงเรียน

1.2.2 โรงเรียนบ้านม่วงงาม อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินด้านจิตสาธารณะ ผ่านอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก และใช้นวัตกรรม 4G Model เพื่อบริหารจัดการและปลูกฝังการมีจิตสาธารณะของนักเรียน

1.2.3 โรงเรียนบ้านลุงปุง อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินด้านจิตสาธารณะ ผ่านอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก และใช้โครงการคุณธรรมเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

1.3 จัดทำ ร่าง แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน เอกชน จังหวัดชัยภูมิ

1.4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางเสริมสร้างจิต สาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนที่ดี กลุ่มผู้ให้ ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 4 คน จำนวนโรงเรียน 3 แห่ง รวมผู้ให้ข้อมูล 12 คน

2.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งทำหน้าที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้มีความรู้สอดคล้องตามเกณฑ์ ดังนี้

2.2.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านจิตวิทยาการศึกษา และด้านการบริหารและ พัฒนาการศึกษ โดยมีความรู้คุณสมบัตินี้ คือ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป ใน สาขาวิชาด้านจิตวิทยาการศึกษา หรือสาขาวิชาการบริหาร หรือการพัฒนาศึกษา

2.2.2 ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ ศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารสถานศึกษา

2.2.3 มีประสบการณ์ด้านการเสริมสร้างหรือการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หรือพัฒนา คุณภาพครู และการจัดการเรียนการสอน ไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้ทรงคุณวุฒิ มีรายชื่อดังต่อไปนี้

2.2.3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยุระยาตร์ (กศ.ด. จิตวิทยาการให้ คำปรึกษา) อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.2.3.2 อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ (กศ.ด. การบริหารและพัฒนาศึกษา) อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.2.3.3 นายทิพากร ธีน้ำคำ (ศษ.ม. บริหารการศึกษา) ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

2.2.3.4 นายอู่ ศาลางาม (ศษ.ม. บริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการ สถานศึกษาชำนาญการพิเศษ โรงเรียนข้างบุญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33

2.2.3.5 นางสาวพรทิพย์ พลยางนอก (กศ.ม. จิตวิทยาการแนะแนว) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนประทาย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนที่ดี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3.1.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทาง ซึ่งมี

ลักษณะเป็นแบบประเมิน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.2 วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

3.2.1.1 ศึกษาเอกสารและแนวคิดการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสัมภาษณ์

3.2.1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ตามกรอบองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

3.2.1.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าแบบสัมภาษณ์ มีความเหมาะสมสามารถนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญได้

3.2.1.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญ (ผู้เชี่ยวชาญในข้อ 2.2.3) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในการสัมภาษณ์ คณะผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วเห็นว่าแบบสัมภาษณ์มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ได้

3.2.1.5 จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างให้พร้อมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.2.2.1 สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการประเมิน และนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

3.2.2.2 สร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert)

3.2.2.3 นำร่างแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลัก เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบประเมิน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.2.4 นำแบบประเมินเสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญ (ผู้เชี่ยวชาญในข้อ 2.2.3) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบประเมิน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.2.5 จัดพิมพ์แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยเดินทางไปพบกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากโรงเรียนต้นแบบทั้ง 3 แห่ง และผู้ทรงคุณวุฒิ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดทำกับข้อมูล

5.1.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกระทำโดยตรวจสอบผลการสัมภาษณ์ และจัดกลุ่มประเด็นการสัมภาษณ์เป็นข้อ

5.1.2 ข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่างแนวทาง

5.1.2.1 จัดเรียงแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่าง
แนวทาง

5.1.2.2 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบประเมินที่ได้รับคืน

5.1.2.3 ตรวจสอบการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

ให้ 5 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้
มากที่สุด

ให้ 4 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ มาก

ให้ 3 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้
ปานกลาง

ให้ 2 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ น้อย

ให้ 1 คะแนน หมายถึง แนวทางมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้
น้อยที่สุด

5.1.2.4 บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการสรุป
สาระสำคัญและพรรณนาวิเคราะห์

5.2.2 ข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ร่างแนวทาง
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) และนำค่าเฉลี่ยไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม
ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน อยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน อยู่ในระดับปานกลาง

- 1.51-2.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 1.3 ร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : $PNI_{modified}$) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

$$PNI_{modified} = (I - D)/D$$

เมื่อ I แทน สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
D แทน สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน

3. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 3.1 การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับความมุ่งหมายของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตรดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความมุ่งหมาย
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

- 3.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของ Pearson ใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N \sum X^2 - (\sum X)^2\} \{N \sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนข้อมูล
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของกำลังสอง X
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของกำลังสอง Y
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X และ Y คู่กันแต่ละคู่

3.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	K	แทน	จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถาม

พหุ ประถมศึกษา ชีวะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ สามารถนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	สภาพปัจจุบัน
I	แทน	สภาพที่พึงประสงค์
$PNI_{(modified)}$	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน
2. ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
3. ระยะที่ 3 ผลการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน
 - 1.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน ปรากฏผลดังในตาราง

ตาราง 4 องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน

องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน	
องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม	1.1 ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย
	1.2 ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย
	1.3 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส
	1.4 ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้ชำรุดเสียหาย
	1.5 ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	2.1 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
	2.2 มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ
	2.3 เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
	2.4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม
	2.5 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่ำเสมอ
	2.6 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น
	2.7 ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม	3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม
	3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม
	3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม

จากตาราง 4 พบว่า จิตสาธารณะของนักเรียนมี 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม 5 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม 7 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม 3 ตัวชี้วัด

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ผลปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด
จิตสาธารณะของนักเรียน

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม			
1.1 ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย	4.20	0.45	มาก
1.2 ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอ เมื่อมีโอกาส	4.20	0.45	มาก
1.4 ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดชำรุดเสียหาย	4.40	0.55	มาก
1.5 ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม	4.20	0.84	มาก
รวม	4.36	0.57	มาก
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม			
2.1 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม	3.80	0.45	มาก
2.2 มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	4.60	0.55	มากที่สุด
2.3 เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.40	0.55	มาก
2.4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม	4.20	0.45	มาก
2.5 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่ำเสมอ	4.00	0.71	มาก
2.6 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น	4.80	0.45	มากที่สุด
2.7 ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ	4.40	0.89	มาก
รวม	4.31	0.63	มาก
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม			
3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม	4.40	0.55	มาก
3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม	4.40	0.55	มาก
รวม	4.53	0.52	มากที่สุด
โดยรวม	4.37	0.59	มาก

จากตาราง 5 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.53$) การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.36$) และการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.31$)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ปรากฏผลดังตาราง 6 - 10

ตาราง 6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	28	23.93
หญิง	89	76.07
รวม	117	100.00
2. ประสบการณ์ในการทำงานหรืออุทิศตนด้านจิตสาธารณะ		
บางครั้งตามโอกาส	77	65.81
เป็นประจำและสม่ำเสมอ	40	34.19
รวม	117	100.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
3. ประสบการณ์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน		
1 - 5 ปี	42	35.90
6 - 10 ปี	54	46.15
11 ปี ขึ้นไป	21	17.95
รวม	117	100.00

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์องค์ประกอบการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โดยรวม

องค์ประกอบการเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	การปฏิบัติ
1. การใช้และดูแลรักษาสิ่งของ ส่วนรวม	2.98	1.05	ปานกลาง	4.10	1.05	มาก
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	2.80	0.92	ปานกลาง	4.34	0.90	มาก
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นใน การใช้ประโยชน์ส่วนรวม	2.91	1.12	ปานกลาง	4.26	0.92	มาก
โดยรวม	2.88	1.01	ปานกลาง	4.24	0.96	มาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ($\bar{X} = 2.98$) ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 2.91$) และด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 2.80$)

สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.34$) ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{X} = 4.26$) และด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.10$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตัวชี้วัดการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม

ตัวชี้วัดการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียน ด้านการใช้และดูแล รักษาสิ่งของส่วนรวม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	การปฏิบัติ
1.1 ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และ บริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย	3.04	0.20	ปานกลาง	3.86	1.18	มาก
1.2 ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย	3.18	0.79	ปานกลาง	3.97	1.14	มาก
1.3 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่ สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส	2.75	1.42	ปานกลาง	4.06	0.99	มาก
1.4 ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่าง ระมัดระวังไม่ให้ชำรุดเสียหาย	2.96	1.43	ปานกลาง	4.11	1.02	มาก
1.5 ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ใน สถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม	2.95	0.87	ปานกลาง	4.49	0.77	มาก
โดยรวม	2.98	1.05	ปานกลาง	4.10	1.05	มาก

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา
ศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัดพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกตัวชี้วัด
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้
สะอาด เรียบร้อย ($\bar{X} = 3.18$) ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย
($\bar{X} = 3.04$) และใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้ชำรุดเสียหาย ($\bar{X} = 2.96$)

สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน
เอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$
4.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัดพบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับ
จากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม (\bar{X}
= 4.49) ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้ชำรุดเสียหาย ($\bar{X} = 4.11$) และมีส่วนร่วมใน
การดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส ($\bar{X} = 4.06$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตัวชี้วัดการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ตัวชี้วัดการเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียน ด้านการทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	การปฏิบัติ
2.1 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม	3.05	0.22	ปานกลาง	4.48	0.89	มาก
2.2 มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	2.65	1.20	ปานกลาง	4.21	0.97	มาก
2.3 เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	2.54	0.98	ปานกลาง	4.32	0.79	มาก
2.4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม	2.83	0.55	ปานกลาง	4.47	0.68	มาก
2.5 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมสม่ำเสมอ	2.91	0.68	ปานกลาง	3.74	1.31	มาก
2.6 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น	2.63	1.32	ปานกลาง	4.56	0.59	มากที่สุด
2.7 ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ	3.00	0.89	ปานกลาง	4.58	0.56	มากที่สุด
โดยรวม	2.80	0.92	ปานกลาง	4.34	0.90	มาก

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัดพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกตัวชี้วัด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 3.05$) ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ ($\bar{X} = 3.00$) และเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.91$)

สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัดพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ตัวชี้วัด และอยู่ในระดับมาก 5 ตัวชี้วัด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ ($\bar{X} = 4.58$) ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น ($\bar{X} = 4.56$) และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.48$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตัวชี้วัดการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม

ตัวชี้วัดการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	การปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	การปฏิบัติ
3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม	2.87	1.24	ปานกลาง	4.49	0.69	มาก
3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม	2.97	1.23	ปานกลาง	4.40	0.79	มาก
3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม	2.91	0.85	ปานกลาง	3.91	1.11	มาก
โดยรวม	2.91	1.12	ปานกลาง	4.26	0.92	มาก

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัดพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกตัวชี้วัด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม ($\bar{X} = 2.97$) ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม ($\bar{X} = 2.91$) และตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม ($\bar{X} = 2.87$)

สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม โดยรวมอยู่

ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวชี้วัดพบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวชี้วัด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.49$) เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.40$) และไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.91$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 3 ผลการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ผลการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ มีรายละเอียดดังในตาราง 11-14

ตาราง 11 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์ประกอบ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

องค์ประกอบการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน	I	D	PNI_{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1. การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม	4.10	2.98	0.38	3
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.34	2.80	0.55	1
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม	4.26	2.91	0.46	2
โดยรวม	4.24	2.88	0.47	

จากตาราง 11 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยดังนี้ องค์ประกอบที่ 2 การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($PNI_{\text{modified}} = 0.55$) องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม ($PNI_{\text{modified}} = 0.46$) และองค์ประกอบที่ 1 การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ($PNI_{\text{modified}} = 0.38$)

ตาราง 12 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์ประกอบ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม

องค์ประกอบการเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียน	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1.1 ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และ บริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย	3.86	3.04	0.27	4
1.2 ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย	3.97	3.18	0.25	5
1.3 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่ สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส	4.06	2.75	0.48	2
1.4 ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวัง ไม่ให้ชำรุดเสียหาย	4.11	2.96	0.39	3
1.5 ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ใน สถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม	4.49	2.95	0.52	1
โดยรวม	4.10	2.98	0.38	

จากตาราง 12 สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการ เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแล รักษาสิ่งของส่วนรวม สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม (PNI_(modified) = 0.52) มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่ สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส (PNI_(modified) = 0.48) และใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่าง ระมัดระวังไม่ให้ชำรุดเสียหาย (PNI_(modified) = 0.39)

ตาราง 13 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์ประกอบ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

องค์ประกอบการเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียน	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.1 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายเพื่อส่วนรวม	4.48	3.05	0.47	6
2.2 มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	4.21	2.65	0.59	3

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบการเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียน	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.3 เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม	4.32	2.54	0.70	2
2.4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม	4.47	2.83	0.58	4
2.5 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่าเสมอ	3.74	2.91	0.29	7
2.6 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำ ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความ กระตือรือร้น	4.56	2.63	0.73	1
2.7 ปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ	4.56	3.00	0.52	5
โดยรวม	4.34	2.80	0.55	

จากตาราง 13 สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น ($PNI_{(modified)} = 0.73$) เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($PNI_{(modified)} = 0.70$) และมีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ($PNI_{(modified)} = 0.59$)

ตาราง 14 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์ประกอบการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม

องค์ประกอบการเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียน	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นใน การใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของ ส่วนรวม	4.49	2.87	0.56	1
3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม	4.40	2.97	0.48	2

ตาราง 14 (ต่อ)

องค์ประกอบการเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียน	I	D	PNI _{modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม อย่างเป็นธรรม	3.91	2.91	0.34	3
โดยรวม	4.26	2.91	0.46	

จากตาราง 14 สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม (PNI_(modified) = 0.56) เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม (PNI_(modified) = 0.48) และไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม (PNI_(modified) = 0.34)

3.2 ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ (Best Practices) ด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะของโรงเรียนต้นแบบ ที่มีวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนดีเยี่ยม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนและเห็นผลเป็นรูปธรรม จำนวน 3 แห่ง เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการออกแบบและสร้างแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

3.2.1 ผลการศึกษาการเสริมสร้างจิตสาธารณะโรงเรียนต้นแบบแห่งที่ 1

โรงเรียนต้นแบบมีการพัฒนานักเรียนด้านจิตสาธารณะ โดยส่งเสริมให้รู้จักปฏิบัติตนในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและมีพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยดำเนินกิจกรรมแบ่งกิจกรรมย่อยออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กิจกรรมบำเพ็ญ และ 2) กิจกรรมพัฒนาสังคม สร้างความตระหนักในการรักษาความสะอาดของโรงเรียน เพื่อสร้างความตระหนักและมีพฤติกรรมในการรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะเลอะเทอะ ดูแลเขตพื้นที่รับผิดชอบ สวนหย่อม ไม่ทำลายต้นไม้ ปลูกพืชผัก ใช้น้ำอย่างประหยัด ฝาน้ำและน้ำขี้ดเขียนข้อความสกปรกเลอะเทอะในที่ที่ไม่สมควร ไม่ทำลายสาธารณสมบัติหรือสมบัติทางราชการ ช่วยทำความสะอาดวัด ชุมชน รณรงค์ป้องกันยาเสพติด รณรงค์การเลือกตั้ง และช่วยกันบำรุงรักษาสิ่งของให้มีสภาพดีใช้ได้คงทน ถาวร

ลักษณะของการดำเนินกิจกรรม

1. ศึกษาทำความเข้าใจความหมายของจิตสาธารณะ และความหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จิตอาสา ความเสียสละ การอุทิศตน การรักษาประโยชน์ส่วนรวม การเห็นคุณค่าในจิตสาธารณะของตนเอง การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีการนำเสนอแนวคิด ยอมรับ

ฟังความคิดเห็น เสนอปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีความรัก สามัคคีและเอื้ออาทรต่อกันและให้มีความเห็นร่วมกันว่า ควรจะศึกษาความเป็นจิตสาธารณะและทำให้เกิดประโยชน์ โดยปลูกฝังนักเรียนให้มีจิตสาธารณะ

2. นำเสนอโครงการและกำหนดครูผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อจัดกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมในโรงเรียน และในสังคมที่อาศัยอยู่ นักเรียนทุกคนร่วมเป็นสมาชิกโครงการ

3. สมาชิกทุกคนร่วมกันสำรวจปัญหาที่ทุกคนสามารถทำได้ตามศักยภาพของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมโดยทั่วไปของนักเรียน มักทิ้งขยะไม่ถูกที่ ชอบขีดเขียนโต๊ะ ม้านั่ง ฝาผนังของห้องน้ำ ไม่รักษาทรัพย์สินของทางราชการ นักเรียนบางคนมีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น เล่นการพนัน ไม่สนใจเรียน เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

4. ประชุมและนำเสนอปัญหาร่วมกัน สมาชิกมีความเห็นว่าควรนำที่ ๆ และน้อง ๆ นักเรียนทุกระดับชั้นมาร่วมกิจกรรมด้วย โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม และดำเนินกิจกรรมพัฒนา ดังนี้

4.1.1 กลุ่มกิจกรรมบำเพ็ญคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ ช่วยกันรักษาความสะอาดของโรงเรียน สถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนหรือท้องถิ่นทั่วไป ไม่ทิ้งขยะลงบนพื้นและเก็บขยะเมื่อพบเห็น รักษาความสะอาดของห้องน้ำ ไม่เล่นการพนัน ไม่สูบบุหรี่หรือยาเสพติด และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ติดเกม รักนวลสงวนตัว และฝึกสมาธิโดยการสวดมนต์ทุกเย็นวันศุกร์ และนั่งสมาธิตอนกลางวันก่อนเข้าห้องเรียน เข้าวัดฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา อีกทั้งยังแสดงความรัก ความสามัคคี รู้จักเอื้ออาทรต่อคนรอบข้าง ฝึกแสดงออกในการช่วยเหลือสังคมตามโอกาส และมีมารยาทงดงาม ฝึกการกราบ การไหว้ และทำความเคารพตามแบบมารยาทไทย แสดงออกต่อผู้มีพระคุณด้วยการกตัญญูกตเวที และการพูดวาจาไพเราะ ลดการขัดแย้ง ไม่ทะเลาะกัน รู้จักการให้อภัย ช่วยกันแก้ปัญหาในกลุ่มเพื่อนที่เรียนช้า อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้โดยการให้กำลังใจ และฝึกการอ่าน การเขียนแก่เพื่อน

4.1.2 กิจกรรมพัฒนาสังคม รักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและในชุมชน รดน้ำและดูแลต้นไม้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม รู้จักวิธีการจัดการกับสิ่งของเหลือใช้ ไม่ทำลายสาธารณะสมบัติหรือสมบัติทางราชการ ช่วยทำความสะอาดวัด ชุมชน โรงเรียน รณรงค์ป้องกันยาเสพติด รณรงค์การเลือกตั้ง รณรงค์ป้องกันไข้เลือดออก การทำลายลูกน้ำและยุงลาย และช่วยกันบำรุงรักษาสิ่งของที่เป็นสาธารณประโยชน์ให้มีสภาพดีใช้ได้คงทนถาวร

5. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของนักเรียน เชิญชวนให้นักเรียนเห็นความสำคัญ โดยการประกาศเสียงตามสายของโรงเรียน อ่านบทความและเรื่องราวที่เกี่ยวกับการแสดงจิตสาธารณะให้ทุกคนในโรงเรียนฟัง และออกติดตามสอบถามนักเรียนน้อง ๆ ที่ ๆ ว่าเข้าใจความหมายของจิตสาธารณะเพียงใด

6. ประชุมนักเรียนกลุ่มจิตสาธารณะและแสดงความคิดเห็นว่าควรให้ความร่วมมือกันทำหน้าที่ที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งเกิดผลจากการปฏิบัติดังนี้

6.1 เวลาผ่านไปประมาณ 5 สัปดาห์ได้สังเกตว่านักเรียนช่วยกันทำความสะอาด และโรงเรียนสะอาดขึ้นกว่าเดิม มีมารยาทงาม กราบและไหว้สวยขึ้น

6.2 การช่วยเหลือสังคม มีนักเรียนมีโอกาสช่วยเหลือสังคม เช่น การไปทำความสะอาดห้องน้ำวัด เก็บกวาดลานวัด ปลูกต้นไม้ที่วัดบ้านหนองแขง วัดหัวเขาทอง ในวันสำคัญต่าง ๆ การทำความสะอาด เก็บขยะในหมู่บ้าน มีการช่วยเหลือผู้อื่นบ้างเล็กน้อย

6.3 พ่อ แม่ และผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งคนในชุมชน กล่าวชื่นชมว่านักเรียนว่าเป็นเด็กดีมีมารยาทขึ้น และรู้จักไหว้ผู้ใหญ่กว่าเมื่อก่อน

6.4 ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ การทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนไม่ทั่วถึงเป็นบางแห่ง

7. สมาชิกในโครงการมีความเห็นว่าควรแบ่งกลุ่มตามสถานที่ในบริเวณโรงเรียน ที่ต้องการเน้นในการทำความสะอาด

8. แบ่งหน้าที่นักเรียนทำความสะอาด และดูแลเขตรับผิดชอบตามระดับชั้น ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6

9. ประชุมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานกิจกรรม อุปสรรคปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผลของการร่วมกิจกรรมบำเพ็ญคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ เพื่อพัฒนาสังคม ส่งผลให้นักเรียนเกิดจิตสาธารณะในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาโรงเรียน ความมีจิตอาสา และสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ และสอดคล้องกับหลักปรัชญาปฏิรูปนิยม ที่เน้นการดำเนินกิจกรรมการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคม นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมมือกันปฏิบัติและเรียนรู้ตามความสมัครใจ ผู้ปกครอง ชุมชน

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียน มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะและจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น ควรจัดให้มีกิจกรรมด้านจิตสาธารณะทั้งในระดับชั้นเรียน โรงเรียนครอบครัว ชุมชนตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อุปสรรค ได้แก่ ครูและผู้ปกครองบางคนขาดจิตสำนึกและจิตสาธารณะ ประพฤติตนไม่เป็นแบบอย่างที่ดี นักเรียนขาดแบบอย่างใกล้เคียงที่ดีในด้านจิตสาธารณะ ขาดความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญในการประพฤติตนให้มีจิตสาธารณะ

3.2.2 ผลการศึกษาการเสริมสร้างจิตสาธารณะโรงเรียนต้นแบบแห่งที่ 2

โรงเรียนต้นแบบมีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโดยจัดโครงการจิตสาธารณะขึ้น เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะเป็นผู้ที่มีความเสียสละ อาสาช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือสังคมตามกำลังความสามารถด้วยการเสียสละแรงกาย ใจ และสติปัญญา หรือลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะ และเพื่อเผยแพร่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ วิธีดำเนินการโครงการ มีดังนี้

1. แต่งตั้งคณะทำงาน คณะครูเพื่อเป็นที่ปรึกษานักเรียนกลุ่มละ 1 คน
2. รับสมัครนักเรียนกลุ่มละ 15-20 คน ให้นักเรียนเลือก

ประธาน รองประธาน กรรมการ เกรียงไกร และเลขานุการ

3. ประชุมนักเรียนเพื่อชี้แจงวิธีการเขียนโครงการ เว้นช่วงเวลาให้นักเรียนประชุมสมาชิก เพื่อกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินกิจกรรม
4. ประชุมนักเรียนเพื่อให้นักเรียนนำเสนอโครงการ โดยครูที่ปรึกษาพิจารณาให้ความช่วยเหลือ
5. นักเรียนดำเนินกิจกรรมโดยมีครูที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมและประเมินผล
6. รายงานผลการจัดกิจกรรมด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น จัดนิทรรศการ แสดงผลงาน หรือประกาศเกียรติคุณ

ประเมินผลโครงการโดยการสังเกตพฤติกรรม รายงานผลการปฏิบัติกิจกรรม การเขียน/การพูดแสดงความรู้สึก โดยโรงเรียนต้นแบบมีการดำเนินโครงการด้านจิตสาธารณะหลายโครงการ ได้แก่ พี่สอนน้อง (สอนหนังสือเด็กเล็ก / ชวนน้องเล่นเกม) พี่ดูแลน้อง (ช่วยตัดผม / กำจัดเหา / ตัดเล็บ) เก็บขยะในชุมชน ทำความสะอาดวัด ดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล อาสาจรรจงเลี้ยงอาหารกลางวันเด็กพิการ ปลูกต้นไม้/ปลูกป่า ซ่อมแซมสถานที่สาธารณะ เช่น ตู้โทรศัพท์ ฯลฯ ดูแลคนชรา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

3.2.3 ผลการศึกษาการเสริมสร้างจิตสาธารณะโรงเรียนต้นแบบแห่งที่ 3

การจัดกิจกรรมส่งเสริมความมีจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนได้จัดกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมที่สะท้อนจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาศาสนสถาน ได้แก่ วัด กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน อนามัย หมู่บ้าน ชุมชน กิจกรรมปลูกต้นไม้ ปลูกป่า กิจกรรมค่าย ชุมนุม อาสาสมัคร กิจกรรมด้านคุณธรรม ความดี กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมประชาธิปไตย กิจกรรมในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ วันสำคัญทางศาสนา/ประเพณีวัฒนธรรม วันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ พระมหากษัตริย์ กิจกรรมรณรงค์/ป้องกันอุบัติเหตุและสารเสพติด กิจกรรมบริการชุมชนด้านดนตรี นาฏศิลป์ไทย ดนตรีสากล บริจาคโลหิต บริจาคเงิน สิ่งของเครื่องใช้ บริการด้านสถานที่ กิจกรรม อย. รณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย กิจกรรมที่สะท้อนจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมปลูกป่า กิจกรรมเดินรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมค่ายจัดตั้งชมรม ชุมนุม อาสาสมัคร กิจกรรมดูแลรักษาความสะอาดพื้นที่ในโรงเรียน กิจกรรม 5 ส และ Big Cleaning Day กิจกรรมธนาคารขยะ กิจกรรมดูแล บำรุงรักษา ปรับปรุงภูมิทัศน์ในโรงเรียน กิจกรรมปลูกหญ้าแฝก กิจกรรมอนุรักษ์ปลาและทะเล เมื่อศึกษาสังเคราะห์ลักษณะกิจกรรมส่งเสริมความมีจิตสาธารณะ ลักษณะกิจกรรมส่งเสริมความมีจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีดังนี้

1. กิจกรรมพัฒนาศาสนสถาน ได้แก่ วัด เช่น ทำความสะอาดวัดเติมฝิ่น แบ่งปันรอยยิ้ม กิจกรรมพัฒนาวัดในชุมชน กิจกรรม 5 ส กิจกรรมพัฒนาลานวัด ขนทรายเข้าวัด เป็นต้น
2. กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน อนามัย หมู่บ้าน ชุมชน เช่น กิจกรรมรักษาเขตพื้นที่ ทำความสะอาดพื้นที่ในโรงเรียน โรงเรียนสวยด้วยมือเรา ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน กิจกรรมเรารักชุมชน โครงการ "รักษารองเรียน รักขีโลก ด้วยวิถีพอเพียง" ช่วยเหลืองาน

ต่างๆ ในหมู่บ้าน เช่น งานอุปสมบท งานบำเพ็ญกุศลศพ ดูแลรักษาความสะอาดสาธารณะสมบัติ กิจกรรมช่วยเหลืองานทอดกฐินสามัคคีวัด พัฒนาแหล่งเรียนรู้รอบโรงเรียน

3. กิจกรรมปลูกต้นไม้ ปลูกป่า

4. กิจกรรมค่าย ชุมนุม อาสาสมัคร เช่น ค่ายจิตอาสาและบำเพ็ญ

ประโยชน์ ชุมนุมบำเพ็ญ ประโยชน์ โครงการสร้างสำนึกพลเมือง ระเบียบนโยบายสาธารณะในชุมชน

5. กิจกรรมด้านคุณธรรม ความดี เช่น กิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้นักเรียน

ที่ทำความดี เมื่อนักเรียนพบสิ่งของมีค่าส่งคืนเจ้าของ กิจกรรมดูแลช่วยเหลือผู้อื่น เช่น ดูแลน้องให้นักเรียนรุ่นพี่มีน้องในความดูแล 1 ต่อ 5 คน กิจกรรม Dog Lovers Club กิจกรรมพี่สอนน้อง กิจกรรมรักนี้แต่น้อง กิจกรรมแบ่งปันความรู้สู่น้อง กิจกรรมพี่กลับบ้านสานฝันน้อง กิจกรรมโครงการผู้เฒ่าไม่เหงาเพราะเยาวชนไทยร่วมใจถวายในหลวง โดยนำนักเรียนออกไปดูแลพูดคุยกับผู้สูงอายุตามหมู่บ้าน เพื่อให้ท่านรู้ว่ายังมีคนห่วงใย มีกำลังใจ หลุดพ้นจากโรคซึมเศร้ามีสุขภาพจิตดีและเข้าไปให้คำปรึกษาดูแลผู้ที่เป็โรคอ้วนในหมู่บ้านเพื่อให้มีน้ำหนักลดลง โดยไม่ต้องพึ่งยาลดความอ้วน พี่เลี้ยงนักเรียนในการจัดระเบียบแถวหน้าเสาธง นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา YC กิจกรรมลูกเสือเนตรนารีผู้ฝึกสอน ช่วยครูในการฝึกลูกเสือ กิจกรรมพี่สอนน้อง สอนหนังสือให้น้องโรงเรียนในวันเสาร์ กิจกรรมธนาคารความดีกิจกรรมด้านศาสนา เช่น กิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา ให้นักเรียนมีจิตศรัทธา เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มีคาบทำวัตรเช้าของทุกวันอังคาร เพื่อทำพิธีสวดมนต์ นั่งสมาธิ ยกปิ่นโต ไปวัดในวันพระ กิจกรรมธรรมกับชีวิต กิจกรรมชวนเด็กไปวัด การอบรม 5 นาที หลังเลิกแถว

ผลสำเร็จ และจุดเด่นของกิจกรรมส่งเสริมความมีจิตสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมและมีผลสำเร็จเกิดขึ้น โดย

1. นักเรียนร้อยละ 100 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีจิตสาธารณะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

2. นักเรียนร้อยละ 100 ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมในสถานศึกษาโดยผ่านกระบวนการคิด วางแผน กำหนดกิจกรรม และดำเนินการโดยสถานศึกษาหรือโดยผู้เรียนเองอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมและบูรณาการเรียนการสอน เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มข้น ให้นักเรียนได้จัดกิจกรรมตามความต้องการ ความถนัด และเหมาะสมกับบริบท ชุมชน สังคม เปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และพัฒนาเป็นโรงเรียนต้นแบบ และศูนย์การเรียนรู้ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นชุมชน และโรงเรียนใกล้เคียงทั้งในและนอกสังกัด และควรมีการเผยแพร่ผลการสังเคราะห์เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนอื่นและผู้สนใจทั่วไป โดยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่โรงเรียนในสังกัดเดียวกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจทั่วไปทราบทางเว็บไซต์ของโรงเรียน และเผยแพร่ผลการพัฒนาจิตสาธารณะในเอกสารเผยแพร่สำหรับผู้มาติดต่อ และผู้สนใจทั่วไป

จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาเพื่อนำสู่การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

1. ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม

การเสริมสร้างจิตสาธารณะ นักเรียนหรือสมาชิกของกลุ่มควรเป็นผู้ที่ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาประโยชน์ส่วนรวม โดยมีความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐาน การใช้สิ่งของและสถานที่สาธารณะควรมีความรับผิดชอบ ใช้สิ่งของและสถานที่ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดความเสียหาย ต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะของผู้มีจิตสาธารณะ โดยผู้มีจิตสาธารณะเป็นผู้ที่มีความอุทิศตนทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น เป็นผู้ที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2. ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ผู้มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่น และอดทนทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามที่ตั้งใจและมุ่งหวัง การเสริมสร้างความทุ่มเทและอุทิศตน สามารถเกิดขึ้นได้ในช่วงของการอบรมบ่มเพาะคุณลักษณะจิตสาธารณะ และในช่วงการปฏิบัติกิจกรรมจิตสาธารณะ เป็นการสร้างเสริมความทุ่มเทและอุทิศตนโดยการปฏิบัติ คุณลักษณะนี้เป็นนามธรรมที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้มีจิตสาธารณะ โดยสอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนตัว เมื่อลดความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เพิ่มความตระหนักรู้และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมจะทำให้เกิดคุณลักษณะของการทุ่มเทและการอุทิศตนขึ้น และในการทำกิจกรรมและการทำงานด้านจิตสาธารณะ ผู้ปฏิบัติต้องไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่เล็กน้อย ไม่ล็กเล็ขโมยน้อย และรู้จักคุณค่าของการรักษาสาธารณสมบัติ การรักษาความสะอาด

3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม

ในการทำกิจกรรมด้านจิตสาธารณะ สมาชิกทุกคนจะต้องมีความสามัคคี ไม่มีความขัดแย้งกัน และโดยปกติแล้วการทำกิจกรรมด้านจิตสาธารณะในโรงเรียน จะเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ผู้เป็นสมาชิกของกลุ่มจึงต้องมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ประสบความสำเร็จ โดยต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการแสดงออกทางคำพูดและการกระทำอย่างเหมาะสม มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ละเมิดต่อผู้อื่น ทั้งกาย วาจา และทรัพย์สิน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพการตัดสินใจ ให้เกียรติผู้อื่นทั้งทางการกระทำและคำพูด เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถ ทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น โดยคุณลักษณะเหล่านี้ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในกลุ่มจิตสาธารณะ ทั้งการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม และการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ ผู้มีจิตสาธารณะจะต้องเป็นผู้มีมารยาททางสังคม รู้จักเคารพกฎระเบียบ รักษาความสะอาด และรักษาทรัพย์สินของบ้าน โรงเรียน ชุมชน เป็นพื้นฐาน

3.3 ผลการออกแบบร่างแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัยได้นำความรู้ แนวคิด ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และการศึกษาการเสริมสร้างจิตสาธารณะของโรงเรียนต้นแบบ มาใช้ในการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนได้ 42 แนวทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 15 แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

องค์ประกอบ/ ตัวชี้วัด	แนวทาง
1. การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม	
1.1 ดูแลรักษา ความสะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้ สะอาด เรียบร้อย	1.1.1 สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับหน้าที่ของ นักเรียนต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน จิตสาธารณะ และการแสดงออกด้าน จิตสาธารณะในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน
	1.1.2 ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของความสะอาด ของที่อยู่อาศัย ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้อยู่อาศัย
	1.1.3 จัดตั้งโครงการเสริมสร้างจิตสาธารณะโดยประกอบด้วยกิจกรรม เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนต่อครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
	1.1.4 บูรณาการกิจกรรมด้านจิตสาธารณะและกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และกำหนดการตรวจเยี่ยมเพื่อสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะที่บ้าน นักเรียน
1.2 ดูแลรักษา ห้องเรียนและ บริเวณโรงเรียนให้ สะอาด เรียบร้อย	1.2.1 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียน เกี่ยวกับสิ่งของและสถานที่ใน ห้องเรียนและในบริเวณโรงเรียนที่เป็นส่วนรวม วิธีการใช้งาน และวิธีการดูแล รักษา เช่น การใช้งานเครื่องใช้ไฟฟ้าในห้องเรียน ได้แก่ พัดลม โทรทัศน์ วิธีการเปิด ปิด ข้อควรระวัง และข้อปฏิบัติ คือ เมื่อเลิกใช้งานควรปิดและ ถอดปลั๊กทุกครั้ง และช่วยกันสอดส่องดูแลก่อนออกจากห้องเรียน และแจ้งครู ประจำชั้น ในกรณีที่ลืมปิดอุปกรณ์ที่นักเรียนปิดไม่เป็น เป็นต้น
	1.2.2 นักเรียนรักษาความสะอาด โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียน ห้องเรียน และ บริเวณโรงเรียน
	1.2.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียน ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน หากพบเห็นอุปกรณ์หรือสิ่งของที่ชำรุดเสียหาย ให้รีบแจ้งครูประจำชั้นทราบและหาทางปรับปรุงซ่อมแซมต่อไป

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
1.3 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส	1.3.1 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้และสถานที่สาธารณะในชุมชน จำแนกตามสถานที่ เช่น สวนสาธารณะ ศาลาชุมชน โรงพยาบาล ร้านอาหาร สถานที่ราชการต่าง ๆ
	1.3.2 ให้ความรู้แก่นักเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติตนนักเรียนในการเข้าไปใช้สถานที่สาธารณะในชุมชน ได้แก่ ไม่ส่งเสียงดังรบกวน ไม่ขีดเขียนหรือสร้างความเสียหายต่อสถานที่ ปฏิบัติตามกฎหมายของสถานที่ที่ได้บัญญัติไว้ อย่างเคร่งครัด มีระเบียบวินัยเสมอ เช่น การถอดรองเท้าก่อนเข้าไปในโบสถ์ ควรถอดรองเท้าและวางไว้ในที่ซึ่งจัดไว้ให้สำหรับวางรองเท้า และจัดวางอย่างเป็นระเบียบสวยงาม เป็นต้น
	1.3.3 หากนักเรียนพบเห็นสิ่งของเครื่องใช้หรือความชำรุดของสิ่งของเครื่องใช้หรือสถานที่ ให้รีบบอกผู้ปกครองเพื่อให้แจ้งผู้ดูแลสถานที่นั้น ให้ทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขต่อไป
1.4 ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดความชำรุดเสียหาย	1.4.1 ใช้งานสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดความชำรุดเสียหาย
	1.4.2 ใช้งานสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมอย่างประหยัดและรู้คุณค่า
	1.4.3 หากนักเรียนทำให้สิ่งของ เครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมชำรุดเสียหาย ควรแจ้งครูประจำชั้นหรือครูผู้ดูแลเพื่อหาทางแก้ไขทันที
1.5 ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม	1.5.1 เน้นย้ำให้นักเรียนทุกคนทราบและถือปฏิบัติว่า สิ่งของส่วนรวมที่นำไปใช้ ให้นำกลับไปที่เดิมและให้อยู่สภาพเดิมที่พร้อมใช้งาน
	1.5.2 มอบหมายให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิม และอยู่ในสภาพเดิม
	1.5.3 จัดทำป้ายข้อความเตือนผู้นำไปใช้ เช่น “ใช้แล้วกรุณานำกลับมาเก็บที่เดิม” หรือป้ายบอกตำแหน่งที่วางโดยเฉพาะ เช่น “ที่วางแก้วน้ำใช้แล้ว” เป็นต้น
	1.5.4 ผู้บริหารมอบหมายเป็นนโยบาย ให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ช่วยกันสร้างพฤติกรรมจิตสาธารณะ ช่วยกันดูแลสาธารณสมบัติของโรงเรียน เพื่อรักษาไว้คงอยู่ใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน โดยนโยบายควรมีการนำกลับมามอบหมายหรือประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	
2.1 มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย เพื่อส่วนรวม	<p>2.1.1 สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบแก่นักเรียน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับความ รับผิดชอบ ความสำคัญและจำเป็นของความรับผิดชอบ ยกตัวอย่างกรณี ที่ คนขาดความรับผิดชอบแล้วก่อให้เกิดผลเสียเป็นอย่างไร และความจำเป็น ของความรับผิดชอบที่นักเรียนต้องยึดถือและปฏิบัติ</p> <p>2.1.2 มอบหมายให้นักเรียนฝึกความรับผิดชอบ โดยให้รับผิดชอบความ สะอาดในบริเวณห้องเรียน โรงเรียน ตามที่เหมาะสม ครูเป็นผู้กำกับดูแล การทำกิจกรรม และให้คำแนะนำแก่นักเรียน</p>
	<p>2.1.3 สร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียน ให้เกิดความภาคภูมิใจ ในการทำหน้าที่ด้านจิตสาธารณะ เพราะเป็นคุณธรรมของคนดี มีความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการยกย่องและควรภาคภูมิใจ</p>
2.2 มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจน สำเร็จ	<p>2.2.1 ปลุกฝังให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยฝึกการตั้งเป้าหมายแก่ตนเองในการทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ รวมถึงงานที่เกี่ยวกับการเรียน และหน้าที่ต่อครอบครัว</p> <p>2.2.2 เน้นย้ำให้นักเรียนมีความอดทน และเพียรพยายาม ในการทำสิ่ง ต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จ โดยทำทีละน้อยอย่างสม่ำเสมอ ไปเรื่อย ๆ โดยไม่หยุดทำ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จได้แน่นอน</p>
2.3 เสียสละประโยชน์ ส่วนตนเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม	<p>2.3.1 อบรมให้นักเรียนรู้จักความเสียสละ คุณค่าของความเสียสละ คุณค่าของการทำดี ๆ เพื่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน สิ่งที่นักเรียนได้รับกลับมาจากการทำเพื่อผู้อื่น คือ ความสุขจากการให้ และความภาคภูมิใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเมินค่าไม่ได้</p>
	<p>2.3.2 ฝึกให้นักเรียนรู้จักสละความสุขส่วนตน เช่น ฝึกนักเรียน ให้รู้จักพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องเสียสละ เช่น หากเราจำเป็นต้องหยุด ดูกារ์ตูนเพื่อไปช่วยงานแม่ เราแค่ชะลอเวลาการดูการ์ตูนออกไป เพื่อช่วย ผ่อนแรงของแม่ แม่จะได้ไม่เหนื่อยมาก เป็นการตอบแทนพระคุณแม่ และ ช่วยที่บ้านสะอาด แล้วจึงค่อยมาดูการ์ตูนภายหลัง ก็จะทำให้เรามี ความสุขจากการดูการ์ตูน และมีความสุขจากการได้ช่วยแม่เพิ่มขึ้นอีก อย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ทำให้แม่มีความสุขและเราก็ภาคภูมิใจอีกด้วย</p>
	<p>2.3.3 อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การละความสุขของเราเป็นการฝึกลด ความเห็นแก่ตัว และฝึกความเสียสละ ซึ่งทุกครั้งที่นักเรียนละความสุข ส่วนตัว และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นการกระทำที่มีคุณค่ามากมาย ต่อตัวนักเรียนและผู้อื่นด้วย</p>

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
2.4 ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และ สังคม	2.4.1 สนทนาสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับกฎระเบียบของบ้าน ที่นักเรียนทราบ ที่บ้านของนักเรียนมีกฎระเบียบอะไรบ้าง และร่วมกัน อภิปรายว่า ทำไมที่บ้านถึงต้องมีกฎระเบียบเช่นนั้น เช่น ถอดรองเท้าก่อน เข้าบ้าน เพื่อไม่ให้ฝุ่นเข้าบ้าน และให้มีความเป็นระเบียบ เป็นต้น
	2.4.2 ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การแต่งกาย ทรงผม และร่วมกันอภิปรายว่าทำไมจึงต้องมี กฎระเบียบของโรงเรียน
	2.4.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของชุมชนและสังคม เช่น กฎหมาย บ้านเมือง กฎจราจร และร่วมกันอภิปรายว่าทำไมจึงต้องปฏิบัติตาม กฎหมาย และกฎจราจร
	2.4.4 ให้นักเรียนยึดมั่นในการปฏิบัติตามกฎเพื่อความสงบ และเป็น ระเบียบเรียบร้อย แสดงถึงการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม
2.5 เข้าร่วมกิจกรรมที่ เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชน และ สังคม สม่่าเสมอ	2.5.1 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม
	2.5.2 นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมสม่ำเสมอ
2.6 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อ แก้ไขปัญหาหรือทำ ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ ได้รับมอบหมายด้วย ความกระตือรือร้น	2.6.1 ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือ ทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมาย
	2.6.2 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น
2.7 ปฏิบัติหน้าที่ต่อ โรงเรียน ชุมชน และ สังคมอย่างเหมาะสม ตามกาลเทศะ	2.7.1 รู้กาลเทศะในการปฏิบัติตน การแต่งกาย และแสดงกิริยาท่าทาง การพูด อย่างสุภาพ เหมาะสมและถูกกาลเทศะ
	2.7.2 ปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตาม กาลเทศะ รู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำ เช่น ไม่ควรหยอกล้อ หรือส่ง เสียงดัง ในขณะที่ทำกิจกรรมทำความสะอาด หรือควรมีกิริยาที่สุภาพ และ เรียบร้อยเมื่อร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่น เป็นต้น

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัด	แนวทาง
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม	
3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม	<p>3.1.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเอง ในการใช้สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม และตระหนักว่า ผู้อื่นก็มีสิทธิเช่นเดียวกันกับตนเอง</p> <p>3.1.2 ปลุกฝังให้นักเรียนยึดมั่นหลักความยุติธรรม และความเท่าเทียมกัน ในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม</p>
3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม	<p>3.2.1 รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม เช่น หากนักเรียนและเพื่อน ๆ จะเล่นวอลเลย์บอล แต่สนามวอลเลย์บอลมีนักเรียนกลุ่มอื่นใช้อยู่ นักเรียนและเพื่อนก็ควรรอเพื่อขอใช้สนามต่อ หรือเลี่ยงไปใช้พื้นที่บริเวณอื่นในการเล่นแทน</p> <p>3.2.2 ในทางกลับกันกับข้อ 3.2.1 หากนักเรียนเป็นผู้ที่ใช้สนามก่อน เมื่อเห็นว่ากลุ่มอื่นมารอใช้สนาม นักเรียนควรรีบใช้สนาม และเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นได้ใช้สนามในการเล่นด้วยเช่นกัน หรืออาจหาทางออกร่วมกัน ขวนอื่กลุ่มเล่นกีฬาและใช้สนามร่วมกัน ตามความเหมาะสม เป็นต้น</p>
3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม	<p>3.3.1 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการใช้ประโยชน์สิ่งของและสถานที่ร่วมกัน</p> <p>3.3.2 ร่วมอภิปรายลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นแก่ตัว ความรู้สึกที่ตนเองและผู้อื่นมีต่อพฤติกรรมเห็นแก่ตัว และการปรับปรุงพฤติกรรมโดยไม่เห็นแก่ตัว</p> <p>3.3.3 นักเรียนรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม</p>

3.4 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ปรากฏผลดังตาราง 16 - 19

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะ สม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
1. การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม	4.33	0.66	มาก	4.39	0.69	มาก
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	4.31	0.61	มาก	4.40	0.60	มาก
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการ ใช้ประโยชน์ส่วนรวม	4.43	0.56	มาก	4.37	0.55	มาก
โดยรวม	4.34	0.62	มาก	4.39	0.63	มาก

จากตาราง 16 ความเหมาะสมของแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$)
และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษา สิ่งของส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะ สม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
1.1 ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และ บริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย						
1.1.1 สร้างความรู้ ความเข้าใจ และ ความตระหนักเกี่ยวกับหน้าที่ของนักเรียน ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน จิต สาธารณะ และการแสดงออกด้านจิต สาธารณะในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
1.1.2 ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับ ความสำคัญและคุณค่าของความสะอาด ของที่อยู่อาศัย ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้อยู่อาศัย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 17 (ต่อ)

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษา สิ่งของส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
1.1.3 จัดตั้งโครงการเสริมสร้างจิต สาธารณะโดยประกอบด้วยกิจกรรม เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนต่อ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน	4.20	1.10	มาก	4.40	0.89	มาก
1.1.4 บูรณาการกิจกรรมด้านจิต สาธารณะและกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และกำหนดการตรวจเยี่ยมเพื่อสังเกต พฤติกรรมด้านจิตสาธารณะที่บ้านนักเรียน	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.40	0.68	มาก	4.60	0.60	มากที่สุด
1.2 ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย						
1.2.1 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ นักเรียน เกี่ยวกับสิ่งของและสถานที่ใน ห้องเรียนและในบริเวณโรงเรียนที่เป็น ส่วนรวม วิธีการใช้งาน และวิธีการดูแล รักษา เช่น การใช้งานเครื่องใช้ไฟฟ้าใน ห้องเรียน ได้แก่ พัดลม โทรทัศน์ วิธีการเปิด ปิด ข้อควรระวัง และข้อ ปฏิบัติ คือ เมื่อเลิกใช้งานควรปิดและ ถอดปลั๊กทุกครั้ง และช่วยกันสอดส่องดูแล ก่อนออกจากห้องเรียน และแจ้งครู ประจำชั้น ในกรณีที่ลืมปิดอุปกรณ์ที่ นักเรียนปิดไม่เป็น เป็นต้น	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
1.2.2 นักเรียนรักษาความสะอาด โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียน ห้องเรียน และ บริเวณโรงเรียน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ตาราง 17 (ต่อ)

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษา สิ่งของส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
1.2.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการสอดส่อง ดูแลโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียน ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน หากพบ เห็นอุปกรณ์หรือสิ่งของที่ชำรุดเสียหาย ให้ รีบแจ้งครูประจำชั้นทราบและหาทาง ปรับปรุงซ่อมแซมต่อไป	4.20	0.45	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.40	0.51	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด
1.3 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่ สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส						
1.3.1 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ นักเรียนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และ การดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้และสถานที่ สาธารณะในชุมชน จำแนกตามสถานที่ เช่น สวนสาธารณะ ศาสนสถาน โรงพยาบาล ร้านอาหาร สถานที่ราชการ ต่าง ๆ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
1.3.2 ให้ความรู้แก่นักเรียน เกี่ยวกับการ ปฏิบัติตนนักเรียนในการเข้าไปใช้ สถานที่สาธารณะในชุมชน ได้แก่ ไม่ส่ง เสียงดังรบกวน ไม่ขีดเขียนหรือสร้างความ เสียหายต่อสถานที่ ปฏิบัติตามกฎของ สถานที่ที่ได้บัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด มี ระเบียบวินัยเสมอ เช่น การถอดรองเท้า ก่อนเข้าไปในโบสถ์ ควรถอดรองเท้าและ วางไว้ในที่ ซึ่งจัดไว้สำหรับวางรองเท้า และจัดวางอย่างเป็นระเบียบสวยงาม เป็นต้น	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษา สิ่งของส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
1.3.3 หากนักเรียนพบเห็นสิ่งของ เครื่องใช้หรือความชำรุดของสิ่งของ เครื่องใช้หรือสถานที่ ให้รีบบอกผู้ปกครอง เพื่อให้แจ้งผู้ดูแลสถานที่นั้น ให้ทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขต่อไป	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.47	0.52	มาก	4.53	0.52	มากที่สุด
1.4 ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่าง ระมัดระวังไม่ให้เกิดชำรุดเสียหาย						
1.4.1 ใช้งานสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมด้วยความ ระมัดระวัง ไม่ให้เกิดความชำรุดเสียหาย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
1.4.2 ใช้งานสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมอย่างประหยัด และรู้คุณค่า	4.40	0.89	มาก	4.00	1.00	มาก
1.4.3 หากนักเรียนทำให้สิ่งของ เครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวม ชำรุดเสียหาย ควรแจ้งครูประจำชั้นหรือ ครูผู้ดูแลเพื่อหาทางแก้ไขทันที	4.00	0.71	มาก	4.40	0.55	มาก
รวม	4.33	0.71	มาก	4.20	0.88	มาก
1.5 ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ใน สถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม						
1.5.1 เน้นย้ำให้นักเรียนทุกคนทราบและ ถือปฏิบัติว่า สิ่งของส่วนรวมที่นำไปใช้ ให้ นำกลับไปเก็บที่เดิมและให้อยู่สภาพเดิม ที่พร้อมใช้งาน	4.20	0.84	มาก	3.80	0.84	มาก
1.5.2 มอบหมายให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในการสอดส่องดูแลสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ ในสถานที่เดิม และอยู่ในสภาพเดิม	4.00	0.71	มาก	4.00	0.71	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษา สิ่งของส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
1.5.3 จัดทำป้ายข้อความเตือน ผู้นำไปใช้ เช่น “ใช้แล้วกรุณานำกลับมา เก็บที่เดิม” หรือป้ายบอกตำแหน่งที่วาง โดยเฉพาะ เช่น “ที่วางแก้วน้ำใช้แล้ว” เป็นต้น	4.40	0.89	มาก	4.20	0.84	มาก
1.5.4 ผู้บริหารมอบหมายเป็นนโยบาย ให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และ นักเรียน ช่วยกันสร้างพฤติกรรมจิต สาธารณะ ช่วยกันดูแลสาธารณสมบัติของ โรงเรียน เพื่อรักษาไว้คงอยู่ใช้ประโยชน์ ได้ยาวนาน โดยนโยบายควรมีการนำ กลับมามอบหมายหรือประชาสัมพันธ์ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนา พฤติกรรมจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกัน	3.80	0.84	มาก	4.00	1.00	มาก
รวม	4.10	0.79	มาก	4.00	0.79	มาก
โดยรวม	4.33	0.66	มาก	4.39	0.69	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ
นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม
มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 4.39$)

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะ สม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
2.1 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายเพื่อส่วนรวม						
2.1.1 สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบแก่นักเรียน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับความ รับผิดชอบ ความสำคัญและจำเป็นของ ความรับผิดชอบ ยกตัวอย่างกรณีที่คนขาด ความรับผิดชอบแล้วก่อให้เกิดผลเสียเป็น อย่างไร และความจำเป็นของความ รับผิดชอบที่นักเรียนต้องยึดถือและปฏิบัติ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.45	มาก
2.1.2 มอบหมายให้นักเรียนฝึกความ รับผิดชอบ โดยให้รับผิดชอบความสะอาด ในบริเวณห้องเรียน โรงเรียน ตามที่ เหมาะสม ครูเป็นผู้กำกับดูแลการทำ กิจกรรม และให้คำแนะนำแก่นักเรียน	4.40	0.89	มาก	4.20	0.84	มาก
2.1.3 สร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียน ให้เกิดความภาคภูมิใจในการทำหน้าที่ด้าน จิตสาธารณะ เพราะเป็นคุณธรรมของคนดี มีความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว มีความ รับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นสิ่งที่ควร ได้รับการยกย่องและควรภาคภูมิใจ	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก
รวม	4.40	0.63	มาก	4.27	0.59	มาก
2.2 มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติ หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ						
2.2.1 ปลุกฝังให้นักเรียนมีความมุ่งมั่น ในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยฝึกการ ตั้งเป้าหมายแก่ตนเองในการทำสิ่งที่ได้รับ มอบหมายจนสำเร็จ รวมถึงงานที่เกี่ยวกับ การเรียน และหน้าที่ต่อครอบครัว	4.20	0.45	มาก	4.40	0.89	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
2.2.2 เน้นย้ำให้นักเรียนมีความอดทน และเพียรพยายาม ในการทำสิ่งต่าง ๆ จน ประสบผลสำเร็จ โดยทำทีละน้อยอย่าง สม่ำเสมอ ไปเรื่อย ๆ โดยไม่หยุดทำ ก็จะ ทำให้ประสบความสำเร็จได้แน่นอน	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.30	0.48	มาก	4.50	0.71	มาก
2.3 เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม						
2.3.1 อบรมให้นักเรียนรู้จักความ เสียสละ คุณค่าของความเสียสละ คุณค่า ของการทำดี ๆ เพื่อผู้อื่น โดยไม่หวัง ผลตอบแทน สิ่งที่นักเรียนได้รับกลับมา จากการทำเพื่อผู้อื่น คือ ความสุขจาก การให้ และความภาคภูมิใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ ประเมินค่าไม่ได้	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
2.3.2 ฝึกให้นักเรียนรู้จักสละความสุข ส่วนตน เช่น ฝึกนักเรียนให้รู้จักพิจารณา ถึงสิ่งที่ต้องเสียสละ เช่น หากเรา จำเป็นต้องหยุดดูการ์ตูนเพื่อไปช่วยงาน แม่ เราแค่ชะลอเวลาการดูการ์ตูนออกไป เพื่อช่วยผ่อนแรงของแม่ แม่จะได้ไม่ เหนื่อยมาก เป็นการตอบแทนพระคุณแม่ และช่วยให้บ้านสะอาด แล้วจึงค่อยมาดู การ์ตูนภายหลัง ก็จะทำให้เรามีความสุข จากการดูการ์ตูน และมีความสุขจากการ ได้ช่วยแม่เพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ทำ ให้แม่มีความสุขและเราก็ภาคภูมิใจ อีกด้วย	4.20	0.45	มาก	4.40	0.55	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
2.3.3 อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การละความสุขของเราเป็นการฝึกลด ความเห็นแก่ตัว และฝึกความเสียสละ ซึ่งทุกครั้งที่นักเรียนละความสุขส่วนตัว และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นการ กระทำที่มีคุณค่ามากมายต่อตัวนักเรียน และผู้อื่นด้วย	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
รวม	4.40	0.51	มาก	4.27	0.59	มาก
2.4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม						
2.4.1 สนทนาสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับ กฎระเบียบของบ้านที่นักเรียนทราบ ที่บ้านของนักเรียนมีกฎระเบียบอะไรบ้าง และร่วมกันอภิปรายว่า ทำไมที่บ้านถึงต้อง มีกฎระเบียบเช่นนั้น เช่น ถอดรองเท้า ก่อนเข้าบ้าน เพื่อไม่ให้ฝุ่นเข้าบ้าน และ ให้มีความเป็นระเบียบ เป็นต้น	4.00	1.00	มาก	4.00	0.71	มาก
2.4.2 ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับ กฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การแต่งกาย ทรงผม และร่วมกันอภิปรายว่าทำไมจึง ต้องมีกฎระเบียบของโรงเรียน	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
2.4.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของ ชุมชนและสังคม เช่น กฎหมายบ้านเมือง กฎจราจร และร่วมกันอภิปรายว่าทำไมจึง ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎจราจร	3.80	0.84	มาก	4.40	0.55	มาก
2.4.4 ให้นักเรียนยึดมั่นในการปฏิบัติตน ตามกฎเพื่อความสงบ และเป็นระเบียบ เรียบร้อย แสดงถึงการเป็นสมาชิกที่ดีของ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.20	0.84	มาก
รวม	4.20	0.77	มาก	4.30	0.66	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
2.5 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่่าเสมอ						
2.5.1 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	4.00	0.71	มาก	4.40	0.55	มาก
2.5.2 นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่ำเสมอ	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.20	0.63	มาก	4.50	0.53	มาก
2.6 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำ ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความ กระตือรือร้น						
2.6.1 ตระหนักถึงความสำคัญของ การปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำ ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ตามที่ได้รับมอบหมาย	4.40	0.55	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
2.6.2 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือ ทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความ กระตือรือร้น	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
รวม	4.50	0.53	มาก	4.70	0.48	มากที่สุด
2.7 ปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และ สังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ						
2.7.1 รู้กาลเทศะในการปฏิบัติตน การ แต่งกาย และแสดงกิริยาท่าทาง การพูด อย่างสุภาพ เหมาะสมและถูกกาลเทศะ	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

ตัวชี้วัด และแนวทางเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
2.7.2 ปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ รู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำ เช่น ไม่ ควรหยอกล้อ หรือส่งเสียงดัง ในขณะที่ทำ กิจกรรมทำความสะอาด หรือควรมีกิริยา ที่สุภาพ และเรียบร้อยเมื่อร่วมทำกิจกรรม กับผู้ใหญ่ เป็นต้น	4.00	0.71	มาก	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม	4.20	0.63	มาก	4.50	0.53	มาก
โดยรวม	4.31	0.61	มาก	4.40	0.60	มาก

จากตาราง 18 ความเหมาะสมของแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยรวมมีความ
เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพสิทธิ ตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ ส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่น ในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของ ส่วนรวม						
3.1.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเอง ใน การใช้สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม และ ตระหนักรู้ว่า ผู้อื่นก็มีสิทธิเช่นเดียวกับ ตนเอง	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพ สิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ ส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
3.1.2 ปลุกฝังให้นักเรียนยึดมั่นหลัก ความยุติธรรม และความเท่าเทียมกัน ในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของ ส่วนรวม	4.20	0.45	มาก	3.80	0.45	มาก
รวม	4.30	0.48	มาก	4.00	0.47	มาก
3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม						
3.2.1 รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม เช่น หากนักเรียนและเพื่อน ๆ จะเล่น วอลเลย์บอล แต่สนามวอลเลย์บอลมี นักเรียนกลุ่มอื่นใช้อยู่ นักเรียนและเพื่อนก็ ควรรอเพื่อขอใช้สนามต่อ หรือเลี้ยวไปใช้ พื้นที่บริเวณอื่นในการเล่นแทน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3.2.2 ในทางกลับกันกับข้อ 3.2.1 หาก นักเรียนเป็นผู้ที่ใช้สนามก่อน เมื่อเห็นว่ามี กลุ่มอื่นมารอใช้สนาม นักเรียนควรรีบใช้ สนาม และเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นได้ใช้ สนามในการเล่นด้วยเช่นกัน หรืออาจ หาทางออกร่วมกัน ขวนอีกกลุ่มเล่นกีฬา และใช้สนามร่วมกัน ตามความเหมาะสม เป็นต้น	4.40	0.55	มาก	4.20	0.45	มาก
รวม	4.60	0.52	มากที่สุด	4.40	0.52	มาก
3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น ได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม อย่างเป็นธรรม						
3.3.1 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการใช้ประโยชน์ สิ่งของและสถานที่ร่วมกัน	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพ สิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ ส่วนรวม	\bar{X}	S.D.	ความ เหมาะสม	\bar{X}	S.D.	ความ เป็นไปได้
3.3.2 ร่วมอภิปรายลักษณะพฤติกรรมที่ แสดงถึงความเห็นแก่ตัว ความรู้สึกที่ ตนเองและผู้อื่นมีต่อพฤติกรรมเห็นแก่ตัว และการปรับปรุงพฤติกรรมโดยไม่เห็น แก่ตัว	4.40	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3.3 นักเรียนรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม อย่างเป็นธรรม	4.20	0.84	มาก	4.40	0.55	มาก
รวม	4.40	0.63	มาก	4.60	0.51	มากที่สุด
โดยรวม	4.43	0.56	มาก	4.37	0.55	มาก

จากตาราง 19 แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน
เอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม มีความ
เหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.37$)

พหุ ประถมศึกษา ชัยภูมิ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน
จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน
เอกชน จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน
จังหวัดชัยภูมิ

สรุปผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ สามารถ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ
15 ตัวชี้วัด ดังตาราง 20

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 20 องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน

องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน	
องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม	1.1 ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย
	1.2 ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย
	1.3 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส
	1.4 ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้ชำรุดเสียหาย
	1.5 ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	2.1 มีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
	2.2 มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ
	2.3 เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
	2.4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม
	2.5 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่ำเสมอ
	2.6 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น
	2.7 ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม	3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม
	3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม
	3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม และการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม และด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน เอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ด้านการเคารพสิทธิตนเอง และผู้อื่นในการใช้ ประโยชน์ส่วนรวม และด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม

3. ผลการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน เอกชน จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด 42 แนวทาง มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม

3.1.1 ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย

3.1.1.1 สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับหน้าที่ของ นักเรียนต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน จิตสาธารณะ และการแสดงออกด้านจิตสาธารณะใน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน

3.1.1.2 ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของความสะอาด ของที่อยู่อาศัย ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้อยู่อาศัย

3.1.1.3 จัดตั้งโครงการเสริมสร้างจิตสาธารณะโดยประกอบด้วยกิจกรรม เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนต่อครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

3.1.1.4 บูรณาการกิจกรรมด้านจิตสาธารณะและกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และกำหนดการตรวจเยี่ยมเพื่อสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะที่บ้านนักเรียน

3.1.2 ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย

3.1.2.1 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียน เกี่ยวกับสิ่งของและสถานที่ใน ห้องเรียนและในบริเวณโรงเรียนที่เป็นส่วนรวม วิธีการใช้งาน และวิธีการดูแลรักษา เช่น การใช้งานเครื่องใช้ไฟฟ้าในห้องเรียน ได้แก่ พัดลม โทรทัศน์ วิธีการเปิด ปิด ข้อควรระวัง และข้อปฏิบัติ คือ เมื่อเลิกใช้งานควรปิดและถอดปลั๊กทุกครั้ง และช่วยกันสอดส่องดูแลก่อนออกจากห้องเรียน และ แจ้งครูประจำชั้น ในกรณีที่ลืมปิดอุปกรณ์ที่นักเรียนปิดไม่เป็น เป็นต้น

3.1.2.2 นักเรียนรักษาความสะอาด โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียน ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน

3.1.2.3 นักเรียนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียน ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน หากพบเห็นอุปกรณ์หรือสิ่งของที่ชำรุดเสียหาย ให้รีบแจ้งครูประจำชั้น ทราบและหาทางปรับปรุงซ่อมแซมต่อไป

3.1.3 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส

3.1.3.1 สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และการ ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้และสถานที่สาธารณะในชุมชน จำแนกตามสถานที่ เช่น สวนสาธารณะ ศาสนสถาน โรงพยาบาล ร้านอาหาร สถานที่ราชการต่าง ๆ

3.1.3.2 ให้ความรู้แก่นักเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติตนนักเรียนในการเข้าไปใช้ สถานที่สาธารณะในชุมชน ได้แก่ ไม่ส่งเสียงดังรบกวน ไม่ขีดเขียนหรือสร้างความเสียหายต่อสถานที่ ปฏิบัติตามกฎหมายของสถานที่ที่ได้บัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด มีระเบียบวินัยเสมอ เช่น การถอดรองเท้าก่อน

เข้าไปในโบสถ์ ควรถอดรองเท้าและวางไว้ในที่ ซึ่งจัดไว้สำหรับวางรองเท้า และจัดวางอย่างเป็นระเบียบสวยงาม เป็นต้น

3.1.3.3 หากนักเรียนพบเห็นสิ่งของเครื่องใช้หรือความชำรุดของสิ่งของเครื่องใช้หรือสถานที่ ให้รีบบอกผู้ปกครองเพื่อให้แจ้งผู้ดูแลสถานที่นั้น ให้ทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขต่อไป

3.1.4 ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้ชำรุดเสียหาย

3.1.4.1 ใช้งานสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดความชำรุดเสียหาย

3.1.4.2 ใช้งานสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมอย่างประหยัดและรู้คุณค่า

3.1.4.3 หากนักเรียนทำให้สิ่งของ เครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมชำรุดเสียหาย ควรแจ้งครูประจำชั้นหรือครูผู้ดูแล เพื่อหาทางแก้ไขทันที

3.1.5 ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม

3.1.5.1 เน้นย้ำให้นักเรียนทุกคนทราบและถือปฏิบัติว่า สิ่งของส่วนรวมที่นำไปใช้ ให้นำกลับไปเก็บที่เดิมและให้อยู่สภาพเดิมที่พร้อมใช้งาน

3.1.5.2 มอบหมายให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิม และอยู่ในสภาพเดิม

3.1.5.3 จัดทำป้ายข้อความเตือนผู้นำไปใช้ เช่น “ใช้แล้วกรุณานำกลับมาเก็บที่เดิม” หรือป้ายบอกตำแหน่งที่วางโดยเฉพาะ เช่น “ที่วางแก้วน้ำใช้แล้ว” เป็นต้น

3.1.5.4 ผู้บริหารมอบหมายเป็นนโยบาย ให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ช่วยกันสร้างพฤติกรรมจิตสาธารณะ ช่วยกันดูแลสาธารณสมบัติของโรงเรียน เพื่อรักษาไว้คงอยู่ใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน โดยนโยบายควรมีการนำกลับมามอบหมายหรือประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

3.2 การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3.2.1 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม

3.2.1.1 สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบแก่นักเรียน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบ ความสำคัญและจำเป็นของความรับผิดชอบ ยกตัวอย่างกรณีทัศนคติความรับผิดชอบ แล้วก่อให้เกิดผลเสียเป็นอย่างไร และความจำเป็นของความรับผิดชอบที่นักเรียนต้องยึดถือและปฏิบัติ

3.2.1.2 มอบหมายให้นักเรียนฝึกความรับผิดชอบ โดยให้รับผิดชอบความสะอาดในบริเวณห้องเรียน โรงเรียน ตามที่เหมาะสม ครูเป็นผู้กำกับดูแลการทำกิจกรรม และให้คำแนะนำแก่นักเรียน

3.2.1.3 สร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียน ให้เกิดความภาคภูมิใจในการทำหน้าที่ด้านจิตสาธารณะ เพราะเป็นคุณธรรมของคนดี มีความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการยกย่องและควรภาคภูมิใจ

3.2.2 มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

3.2.2.1 ปลุกฝังให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยฝึกการตั้งเป้าหมายแก่ตนเองในการทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ รวมถึงงานที่เกี่ยวกับการเรียน และหน้าที่ต่อครอบครัว

3.2.2.2 เน้นย้ำให้นักเรียนมีความอดทน และเพียรพยายาม ในการทำสิ่งต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จ โดยทำทีละน้อยอย่างสม่ำเสมอ ไปเรื่อย ๆ โดยไม่หยุดทำ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จได้แน่นอน

3.2.3 เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3.2.3.1 อบรมให้นักเรียนรู้จักความเสียสละ คุณค่าของความเสียสละ คุณค่าของการทำดี ๆ เพื่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน สิ่งที่นักเรียนได้รับกลับมาจากการทำงานเพื่อผู้อื่น คือ ความสุขจากการให้ และความภาคภูมิใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเมินค่าไม่ได้

3.2.3.2 ฝึกให้นักเรียนรู้จักสละความสุขส่วนตน เช่น ฝึกนักเรียนให้รู้จักพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องเสียสละ เช่น หากเราจำเป็นต้องหยุดดูการ์ตูนเพื่อไปช่วยงานแม่ เราแค่ชะลอเวลาการดูการ์ตูนออกไป เพื่อช่วยผ่อนแรงของแม่ แม่จะได้ไม่เหนื่อยมาก เป็นการตอบแทนพระคุณแม่ และช่วยให้บ้านสะอาด แล้วจึงค่อยมาดูการ์ตูนภายหลัง ก็จะทำให้เรามีความสุขจากการดูการ์ตูน และมีความสุขจากการได้ช่วยแม่เพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ทำให้แม่มีความสุขและเราก็ภาคภูมิใจอีกด้วย

3.2.3.3 อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การละความสุขของเราเป็นการฝึกลดความเห็นแก่ตัว และฝึกความเสียสละ ซึ่งทุกครั้งที่นักเรียนละความสุขส่วนตัว และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นการกระทำที่มีคุณค่ามากมายต่อตัวนักเรียนและผู้อื่นด้วย

3.2.4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม

3.2.4.1 สนทนาสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับกฎระเบียบของบ้านที่นักเรียนทราบ ที่บ้านของนักเรียนมีกฎระเบียบอะไรบ้าง และร่วมกันอภิปรายว่า ทำไมที่บ้านถึงต้องมีกฎระเบียบเช่นนั้น เช่น ถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้าน เพื่อไม่ให้ฝุ่นเข้าบ้าน และให้มีความเป็นระเบียบเป็นต้น

3.2.4.2 ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การแต่งกาย ทรงผม และร่วมกันอภิปรายว่าทำไมจึงต้องมีกฎระเบียบของโรงเรียน

3.2.4.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของชุมชนและสังคม เช่น กฎหมายบ้านเมือง กฎจราจร และร่วมกันอภิปรายว่าทำไมจึงต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎจราจร

3.2.4.4 ให้นักเรียนยึดมั่นในการปฏิบัติตามกฎเพื่อความสงบ และเป็นระเบียบเรียบร้อย แสดงถึงการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม

3.2.5 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่ำเสมอ

3.2.5.1 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

3.2.5.2 นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมสม่ำเสมอ

3.2.6 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น

3.2.6.1 ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมาย

3.2.6.2 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น

3.2.7 ปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ

3.2.7.1 รู้กาลเทศะในการปฏิบัติตน การแต่งกาย และแสดงกิริยาท่าทาง การพูด อย่างสุภาพ เหมาะสมและถูกกาลเทศะ

3.2.7.2 ปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ รู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำ เช่น ไม่ควรหยอกล้อ หรือส่งเสียงดัง ในขณะที่ทำกิจกรรมทำความสะอาด หรือควรมีกิริยาที่สุภาพ และเรียบร้อยเมื่อร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่น เป็นต้น

3.3 ด้านการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม

3.3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม

3.3.1.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเอง ในการใช้สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม และตระหนักได้ว่า ผู้อื่นก็มีสิทธิเช่นเดียวกันกับตนเอง

3.3.1.2 ปลุกฝังให้นักเรียนยึดมั่นหลักความยุติธรรม และความเท่าเทียมกันในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม

3.3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม

3.3.2.1 รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม เช่น หากนักเรียนและเพื่อน ๆ จะเล่นวอลเลย์บอล แต่สนามวอลเลย์บอลมีนักเรียนกลุ่มอื่นใช้อยู่ นักเรียนและเพื่อนก็ควรรอเพื่อขอใช้สนามต่อ หรือเลี่ยงไปใช้พื้นที่บริเวณอื่นในการเล่นแทน

3.3.2.2 ในทางกลับกันกับข้อ 3.2.1 หากนักเรียนเป็นผู้ที่ใช้สนามก่อน เมื่อเห็นว่ามิกลุ่มอื่นมารอใช้สนาม นักเรียนควรรีบใช้สนาม และเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นได้ใช้สนามในการเล่นด้วยเช่นกัน หรืออาจหาทางออกร่วมกัน ชวนอีกกลุ่มเล่นกีฬาและใช้สนามร่วมกัน ตามความเหมาะสม เป็นต้น

3.3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม

3.3.3.1 นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการใช้ประโยชน์สิ่งของและสถานที่ร่วมกัน

3.3.3.2 ร่วมอภิปรายลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นแก่ตัว ความรู้สึกที่ตนเองและผู้อื่นมีต่อพฤติกรรมเห็นแก่ตัว และการปรับปรุงพฤติกรรมโดยไม่เห็นแก่ตัว

3.3.3.3 นักเรียนรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างจิต
 สาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม
 และมีความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัย การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน
 เอกชน จังหวัดชัยภูมิ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนประกอบด้วย
 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด คือ ดูแล
 รักษาความสะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้สะอาดเรียบร้อย ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน
 ให้สะอาดเรียบร้อย มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส ใช้งาน
 สิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดเสียหาย และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่
 เดิมและอยู่ในสภาพเดิม จากองค์ประกอบและตัวชี้วัดแสดงให้เห็นว่า การพัฒนานักเรียนให้มีจิต
 สาธารณะด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม เริ่มจากบ้านและครอบครัวซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิด
 นักเรียนมากที่สุด และเชื่อมโยงมาที่ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และสังคม ตามลำดับ เพราะ
 นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของทุกสังคมที่กล่าวมาทั้งครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ดังนั้น จึงควรปลูกฝัง
 จิตสำนึกสาธารณะให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ตระหนักรู้บทบาทหน้าที่ของนักเรียนที่เป็นส่วนหนึ่งที่จะต้อง
 ช่วยดูแลสาธารณสมบัติ ให้สามารถใช้งานได้ยาวนานและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ
 ประไพพิศ โอบอารวิวัฒน์ (2548) ได้ให้ความหมายของคำว่าจิตสาธารณะ หมายถึง การที่ชุมชนมี
 ความตระหนักรู้และให้ความสำคัญต่อเรื่องส่วนรวมของสังคม มีสำนึกร่วมต่อประเด็นสาธารณะ
 ตลอดจนความรู้สึกรักและหวงแหนสาธารณสมบัติอันเป็นของส่วนรวม

1.2 การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด คือ มีความ
 รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ
 มอบหมายจนสำเร็จ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎระเบียบของ
 บ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม
 อย่าง สม่าเสมอ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่
 ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่าง
 เหมาะสมตามกาลเทศะ จากตัวชี้วัดแสดงให้เห็นว่า ผู้มีจิตสาธารณะจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะ
 เสียสละแรงกาย แรงใจ เพื่อทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายต่อส่วนรวม โดยมีความปรารถนาที่จะช่วย
 ให้งานหรือสิ่งที่ได้รับมอบหมาย หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ คลี่คลายและดำเนินไปได้อย่างราบรื่น
 ด้วยดี สอดคล้องกับ อริสา สุขสม และอนุชา สถิตพงษ์ (2552) ที่ได้นิยามจิตสาธารณะไว้ว่า เป็น
 คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่มีความพร้อม ความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหา การแสดงออกที่
 จะอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงการใช้และการรักษาสิ่งของที่เป็นส่วนรวม

1.3 การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปัน ให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์ของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม จากองค์ประกอบและตัวชี้วัดแสดงให้เห็นว่า นักเรียนควรได้รับการพัฒนาด้านการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสิ่งของและสถานที่ส่วนรวม โดยควรตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นที่มีสิทธิ์เข้าถึงประโยชน์จากการใช้งานสิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม และรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน สอดคล้องกับ รัตดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม และได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ว่า ประกอบด้วยการไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง และการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรมนั้น

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม และการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัจจุบันการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม และด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามอันดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ด้านการเคารพสิทธิตนเอง และผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม และด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันมีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน อยู่ในระดับปานกลาง แสดงถึงการขาดความชัดเจนในการพัฒนานักเรียนด้านการมีจิตสาธารณะและผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์เป็นเครื่องแสดงถึงความต้องการได้รับการพัฒนาด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริพิมล รักขามิตร (2558) ได้ศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้ รองลงมาคือ ด้านการเคารพสิทธิ และด้านการถือเป็นที่ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียน เอกชน จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 ตัวชี้วัด 42 แนวทาง มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด 17 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ 1) ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย 1.1) สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับหน้าที่ของนักเรียนต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน จิต สาธารณะ และการแสดงออกด้านจิตสาธารณะในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน 1.2) ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของความสะอาดของที่อยู่อาศัย ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้อยู่อาศัย 1.3) จัดตั้งโครงการเสริมสร้างจิตสาธารณะโดยประกอบด้วยกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนต่อครอบครัว โรงเรียน และชุมชน 1.4) บูรณาการกิจกรรมด้านจิตสาธารณะและกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน และกำหนดการตรวจเยี่ยมเพื่อสังเกตพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะที่บ้านนักเรียน 2) ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย ประกอบด้วย 2.1) สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียน เกี่ยวกับสิ่งของและสถานที่ในห้องเรียน และในบริเวณโรงเรียนที่เป็นส่วนรวม วิธีการใช้งาน และวิธีการดูแลรักษา เช่น การใช้งาน เครื่องใช้ไฟฟ้าในห้องเรียน ได้แก่ พัดลม โทรทัศน์ วิธีการเปิด ปิด ข้อควรระวัง และข้อปฏิบัติ คือ เมื่อเลิกใช้งานควรปิดและถอดปลั๊กทุกครั้ง และช่วยกันสอดส่องดูแลก่อนออกจากห้องเรียน และแจ้งครูประจำชั้น ในกรณีที่ลืมปิดอุปกรณ์ที่นักเรียนปิดไม่เป็น เป็นต้น 2.2) นักเรียนรักษาความสะอาด โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียน ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน 2.3) นักเรียนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การเรียน ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน หากพบเห็นอุปกรณ์หรือสิ่งของที่ชำรุดเสียหาย ให้รีบแจ้งครูประจำชั้นทราบและหาทางปรับปรุงซ่อมแซมต่อไป 3) มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส ประกอบด้วย 3.1) สร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้และสถานที่สาธารณะในชุมชน จำแนกตามสถานที่ เช่น สวนสาธารณะ ศาสนสถาน โรงพยาบาล ร้านอาหาร สถานที่ราชการต่าง ๆ 3.2) ให้ความรู้แก่นักเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติตนนักเรียนในการเข้าไปใช้สถานที่สาธารณะในชุมชน ได้แก่ ไม่ส่งเสียงดังรบกวน ไม่ขีดเขียนหรือสร้างความเสียหายต่อสถานที่ ปฏิบัติตามกฎหมายของสถานที่ที่ได้บัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด มีระเบียบวินัยเสมอ เช่น การถอดรองเท้าก่อนเข้าไปในโบสถ์ ควรถอดรองเท้าและวางไว้ในที่ ซึ่งจัดไว้สำหรับวางรองเท้า และจัดวางอย่างเป็นระเบียบสวยงาม เป็นต้น 3.3) หากนักเรียนพบเห็นสิ่งของเครื่องใช้หรือความชำรุดของสิ่งของเครื่องใช้หรือสถานที่ ให้รีบบอกผู้ปกครองเพื่อให้แจ้งผู้ดูแลสถานที่นั้น ให้ทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขต่อไป 4) ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดความชำรุดเสียหาย ประกอบด้วย 4.1) ใช้งานสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดความชำรุดเสียหาย 4.2) ใช้งานสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมอย่างประหยัดและรู้คุณค่า 4.3) หากนักเรียนทำให้สิ่งของ เครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของส่วนรวมชำรุดเสียหาย ควรแจ้งครูประจำชั้นหรือครูผู้ดูแล เพื่อหาทางแก้ไขทันที 5) ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม ประกอบด้วย 5.1) เน้นย้ำให้นักเรียนทุกคนทราบและถือปฏิบัติว่า สิ่งของส่วนรวมที่นำไปใช้ ให้นำกลับไปเก็บที่เดิมและให้อยู่สภาพเดิมที่พร้อมใช้งาน 5.2) มอบหมายให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลสิ่งของส่วนรวม

ให้อยู่ในสถานที่เดิม และอยู่ในสภาพเดิม 5.3) จัดทำป้ายข้อความเตือนผู้นำไปใช้ เช่น “ใช้แล้วกรุณานำกลับมาเก็บที่เดิม” หรือป้ายบอกตำแหน่งที่วางโดยเฉพาะ เช่น “ที่วางแก้วน้ำใช้แล้ว” เป็นต้น 5.4) ผู้บริหารมอบหมายเป็นนโยบายให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ช่วยกันสร้างพฤติกรรมจิตสาธารณะ ช่วยกันดูแลสาธารณสมบัติของโรงเรียน เพื่อรักษาไว้คงอยู่ใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน โดยนโยบายควรมีการนำกลับมา มอบหมายหรือประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน จากแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนด้านการใช้และดูแลรักษาสินทรัพย์ของส่วนรวม แสดงให้เห็นว่าการพัฒนานักเรียนด้านการใช้ควรเริ่มจากการสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ นักเรียน ให้รู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และรับผิดชอบต่อส่วนรวมในการใช้สิ่งของหรือสถานที่สาธารณะร่วมกัน เมื่อนักเรียนเกิดความตระหนักรู้ก็จะรู้หน้าที่ของตนเองที่มีต่อส่วนรวมว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรในการใช้สิ่งของและสถานที่สาธารณะสอดคล้องกับ สำนักพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วม (2553) ที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับจิตสาธารณะไว้ว่า เป็นการตระหนักรู้ การคำนึงถึง ส่วนรวมร่วมกันการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติเป็นสำนึกถึงความเป็นเจ้าของในสิ่งที่เป็นส่วนรวม เป็นสำนึกและการกระทำด้วยความเต็มใจไม่มีใครบอกไม่มีใครสั่งการและบงการ แต่ปรารถนาจะทำให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น

3.2 การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด 18 แนวทาง ดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม 1.1) สร้างจิตสำนึกรับผิดชอบแก่นักเรียน โดยให้ความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบ ความสำคัญและจำเป็นของความรับผิดชอบ ยกตัวอย่างกรณีทัศนคติความรับผิดชอบแล้วก่อให้เกิดผลเสียเป็นอย่างไร และความจำเป็นของความรับผิดชอบต่อส่วนรวมที่นักเรียนต้องยึดถือและปฏิบัติ 1.2) มอบหมายให้นักเรียนฝึกความรับผิดชอบ โดยให้รับผิดชอบความสะอาดในบริเวณห้องเรียน โรงเรียน ตามที่เหมาะสม ครูเป็นผู้กำกับดูแลการทำกิจกรรม และให้คำแนะนำแก่นักเรียน 1.3) สร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียน ให้เกิดความภาคภูมิใจในการทำหน้าที่ด้านจิตสาธารณะ เพราะเป็นคุณธรรมของคนดี มีความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการยกย่องและควรภาคภูมิใจ 2) มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ 2.1) ปลุกฝังให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งต่าง ๆ โดยฝึกการตั้งเป้าหมายแก่ตนเองในการทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ รวมถึงงานที่เกี่ยวกับการเรียน และหน้าที่ต่อครอบครัว 2.2) เน้นย้ำให้นักเรียนมีความอดทน และเพียรพยายาม ในการทำสิ่งต่าง ๆ จนประสบผลสำเร็จ โดยทำทีละน้อยอย่างสม่ำเสมอ ไปเรื่อย ๆ โดยไม่หยุดทำ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จได้แน่นอน 3) เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ประกอบด้วย 3.1) อบรมให้นักเรียนรู้จักความเสียสละ คุณค่าของความเสียสละ คุณค่าของการทำดี ๆ เพื่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน สิ่งทีนักเรียนได้รับกลับมาจากการทำเพื่อผู้อื่น คือ ความสุขจากการให้ และความภาคภูมิใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเมินค่าไม่ได้ 3.2) ฝึกให้นักเรียนรู้จักสละความสุขส่วนตน เช่น ฝึกนักเรียนให้รู้จักพิจารณาถึงสิ่งที่จะต้องเสียสละ เช่น หากเราจำเป็นต้องหยุดดูการ์ตูนเพื่อไปช่วยงานแม่ เราแค่ชะลอเวลาการดูการ์ตูนออกไป เพื่อช่วยผ่อนแรงของแม่ แม่จะได้ไม่เหน็ดเหนื่อยมาก เป็นการตอบแทนพระคุณแม่ และช่วยให้บ้านสะอาด แล้วจึงค่อยมาดูการ์ตูนภายหลัง ก็จะทำให้เรามีความสุขจากการดูการ์ตูน และมีความสุข จากการได้ช่วยแม่เพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ทำให้แม่มีความสุขและเราก็ภาคภูมิใจอีกด้วย 3.3) อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การละความสุขของเราเป็นการฝึกลด

ความเห็นแก่ตัว และฝึกความเสียสละ ซึ่งทุกครั้งที่นักเรียนละความสุขส่วนตัว และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เป็นการกระทำที่มีคุณค่ามากมายต่อตัวนักเรียนและผู้อื่นด้วย 4) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม ประกอบด้วย 4.1) สนทนาสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับกฎระเบียบของบ้านที่นักเรียนทราบ ที่บ้านของนักเรียนมีกฎระเบียบอะไรบ้าง และร่วมกันอภิปรายว่า ทำไมที่บ้านถึงต้องมีกฎระเบียบเช่นนั้น เช่น ถอดรองเท้าก่อนเข้าบ้าน เพื่อไม่ให้ฝุ่นเข้าบ้าน และให้มีความเป็นระเบียบ เป็นต้น 4.2) ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การแต่งกายทรงผม และร่วมกันอภิปรายว่าทำไมจึงต้องมีกฎระเบียบของโรงเรียน 4.3) ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของชุมชนและสังคม เช่น กฎหมายบ้านเมือง กฎจราจร และร่วมกันอภิปรายว่าทำไมจึงต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎจราจร 4.4) ให้นักเรียนยึดมั่นในการปฏิบัติตนตามกฎเพื่อความสงบและเป็นระเบียบเรียบร้อย แสดงถึงการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม 5) เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สม่าเสมอ 5.1) นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม 5.2) นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมสม่าเสมอ 6) ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น ประกอบด้วย 6.1) ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมาย 6.2) ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น 7) ปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ ประกอบด้วย 7.1) รู้กาลเทศะในการปฏิบัติตน การแต่งกาย และแสดงกิริยาท่าทาง การพูด อย่างสุภาพ เหมาะสมและถูกกาลเทศะ 7.2) ปฏิบัติหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ รู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำ เช่น ไม่ควรหยอกล้อ หรือส่งเสียงดัง ในขณะที่ทำกิจกรรมทำความสะอาด หรือควรมีกิริยาที่สุภาพ และเรียบร้อยเมื่อร่วมทำกิจกรรมกับผู้ใหญ่ เป็นต้น

3.3 ด้านการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด 7 แนวทาง ดังนี้ 1) ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม 1.1) ตระหนักถึงสิทธิของตนเอง ในการใช้สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม และตระหนักว่า ผู้อื่นก็มีสิทธิเช่นเดียวกันกับตนเอง 1.2) ปลูกฝังให้นักเรียนยึดมั่นหลักความยุติธรรม และความเท่าเทียมกัน ในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม 2) เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม 2.1) รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม เช่น หากนักเรียนและเพื่อน ๆ จะเล่นวอลเลย์บอล แต่สนามวอลเลย์บอลมีนักเรียนกลุ่มอื่นใช้อยู่ นักเรียนและเพื่อนก็ควรรอเพื่อขอใช้สนามต่อ หรือเล็งไปใช้พื้นที่บริเวณอื่นในการเล่นแทน 2.2) ในทางกลับกันกับข้อ 2.1 หากนักเรียนเป็นผู้ที่ใช้สนามก่อน เมื่อเห็นว่ามิกลุ่มอื่นมารอใช้สนาม นักเรียนควรรีบใช้สนาม และเปิดโอกาสให้กลุ่มอื่นได้ใช้สนามในการเล่นด้วยเช่นกัน หรืออาจหาทางออกร่วมกัน ชวนอีกกลุ่มเล่นกีฬาและใช้สนามร่วมกัน ตามความเหมาะสม เป็นต้น 3) ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม ประกอบด้วย 3.1) นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการใช้ประโยชน์สิ่งของและสถานที่ส่วนรวม 3.2) ร่วมกันอภิปรายลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความเห็นแก่ตัว

ความรู้สึกรู้สึกที่ตนเองและผู้อื่นมีต่อพฤติกรรมเห็นแก่ตัว และการปรับปรุงพฤติกรรมโดยไม่เห็นแก่ตัว และ 3.3 นักเรียนรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางเสริมสร้างจิต
 สาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม
 และมีความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม การทำหน้าที่เพื่อ
 ประโยชน์ส่วนรวม และการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม สอดคล้องกับ
 การศึกษาของ สมปอง ช่วยพรม (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ
 ตามหลักการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า
 คุณลักษณะจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มี 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้าน
 การใช้ 2) ด้านการถือเป็นที่ 3) ด้านการเคารพสิทธิ และ 4) ด้านการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็น
 ประโยชน์ต่อส่วนรวม

ตัวชี้วัดและแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างเป็น
 แนวทาง เริ่มจากการเรียนรู้ สร้างความตระหนัก วิเคราะห์สภาพความเป็นจริง และกระตุ้นให้
 นักเรียนได้ร่วมรับรู้และพัฒนาพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารโรงเรียนให้
 ความสำคัญและมอบหมายเป็นนโยบาย เพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างทั่วถึงทุกระดับในโรงเรียน
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมปอง ช่วยพรม (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบกิจกรรม
 เสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
 ซึ่งได้นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะ คือ จัดการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงปัญหาจากชีวิต
 จริงในชุมชนของตน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ สำรวจและนำมาสู่การลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง
 ด้วยการปรับใช้สังคม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษา
 ควรให้ความสำคัญและให้การส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน โดยมอบหมายนโยบายอย่างชัดเจน
 เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผล
 การพัฒนาและการส่งเสริมให้เกิดการต่อยอดการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนต่อไป

1.2 ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
 ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม สามารถ
 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพ
 เดิม มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส และใช้งานสิ่งของ
 ส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้ชำรุดเสียหาย

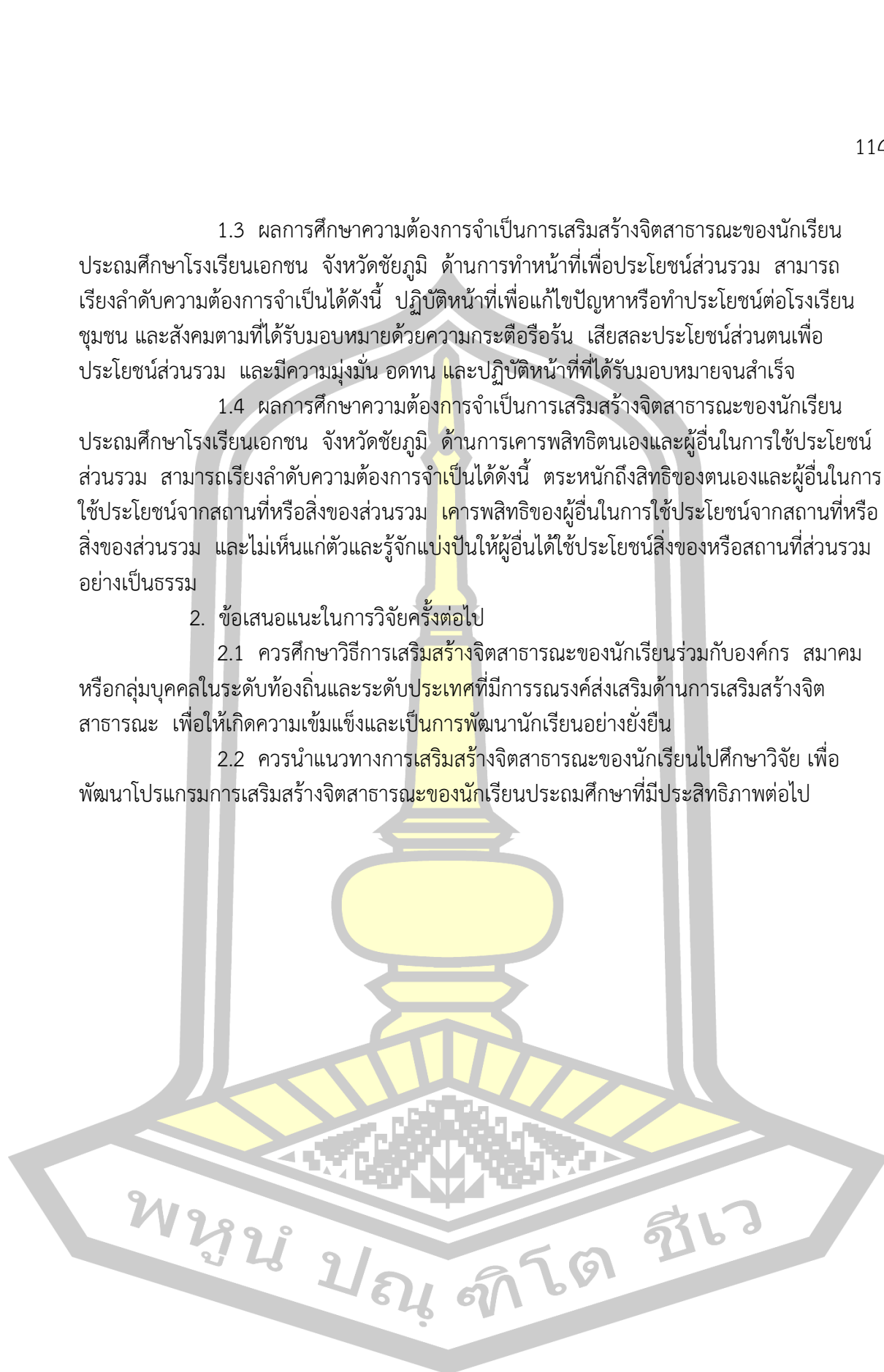
1.3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

1.4 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ด้านการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม และไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวม อย่างเป็นธรรม

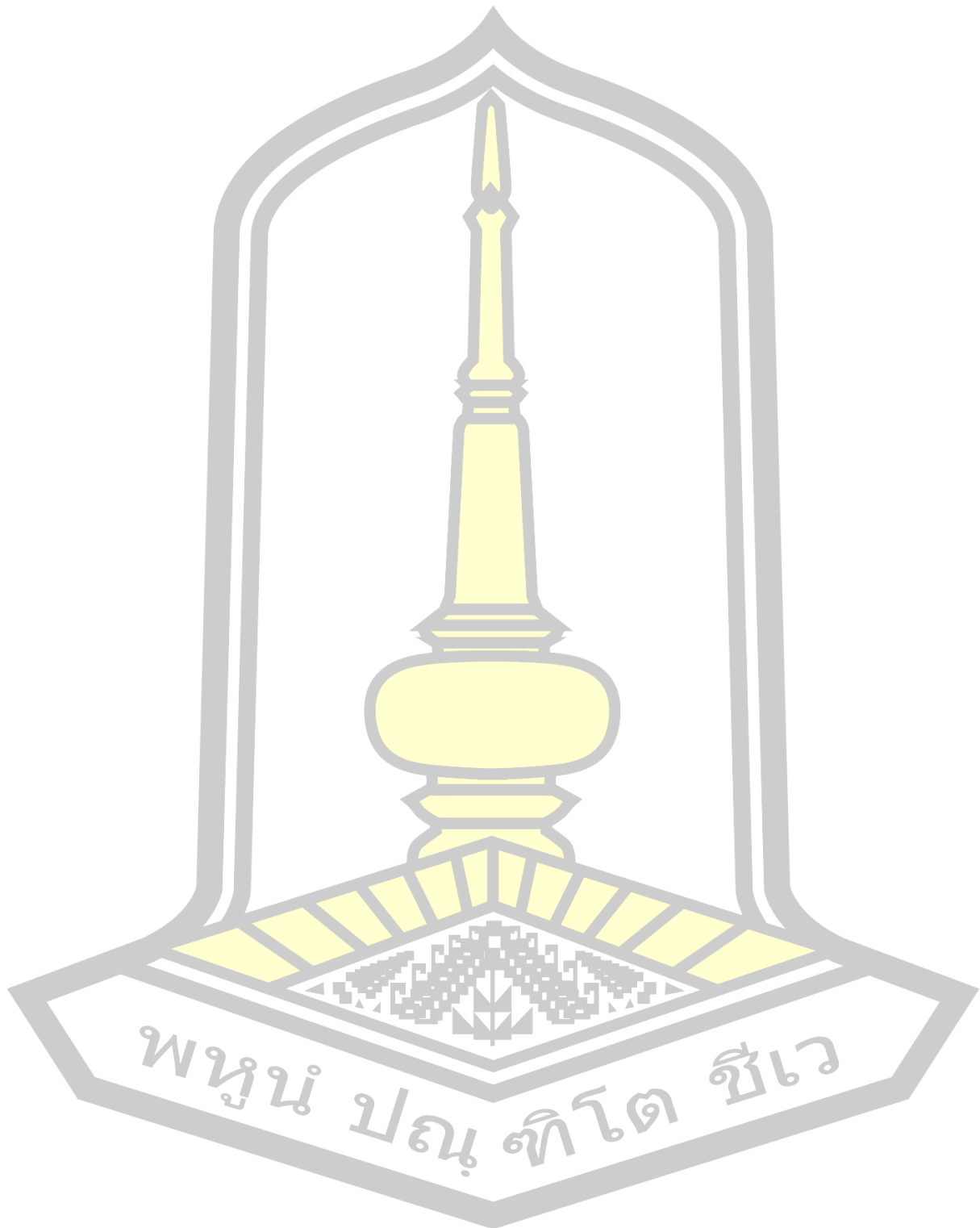
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนร่วมกับองค์กร สมาคม หรือกลุ่มบุคคลในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่มีการรณรงค์ส่งเสริมด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและเป็นการพัฒนานักเรียนอย่างยั่งยืน

2.2 ควรนำแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนไปศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

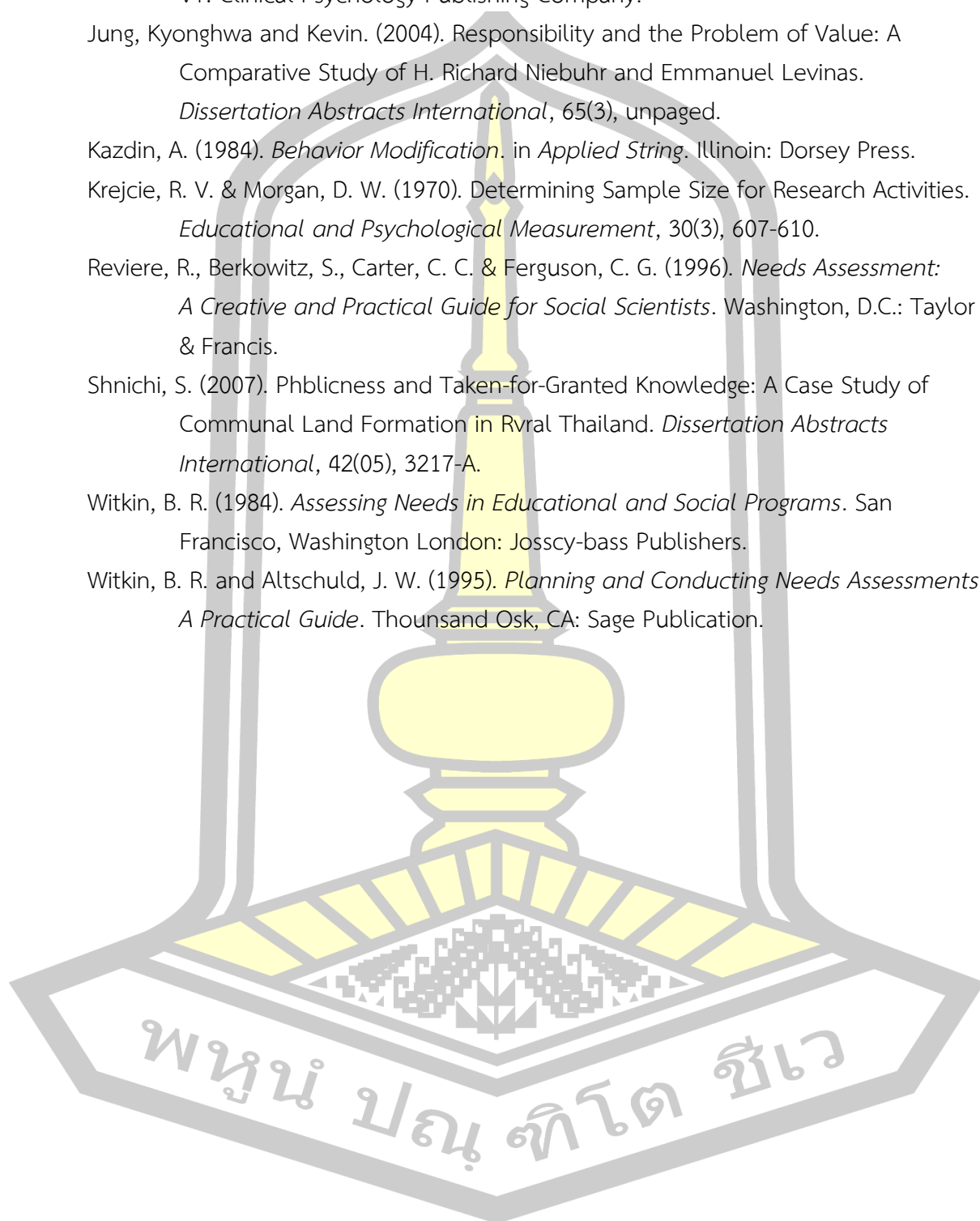
- กิตติพงษ์ แดงเสริมศิริ. (2552). จิตสำนึกสาธารณะและตัวแบบสร้างจิตสำนึกสาธารณะระดับเยาวชน
ในสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น*, 2(2), 23–33.
- กิติมา ปรีดีติลก. (2539). *ทฤษฎีบริหารองค์กร*. กรุงเทพฯ: ธารณาการพิมพ์.
- กุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ. (2551). *โครงการวิจัยเรื่องการถอดบทความกระบวนกรสื่อสารของกลุ่ม
เยาวชนในจิตสำนึกสาธารณะของชมรมพุทธศาสตร์สากล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย อรุณกิจ
บัณฑิตย.
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). *การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับ
ความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คำหามาณ คนไค. (2542). *ครูบ้านนอก*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จินตนา พบบุญ. (2555). *ผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
การศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจษฎา หนูรุ่ง. (2551). *ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน
สาธิต ในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วี พรินท์.
- ทิตนา เขมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ธิดารัตน์ สุขศรีทอง. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนโรงเรียนบางบ่อ
วิทยาคม จังหวัดสมุทรปราการ*. สารนิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- นงลักษณ์ เขียนงาม และคณะ. (2552). *การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดและจิตสาธารณะ
ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่:
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม: ประสาน
การพิมพ์.
- ปภาพินท์ รุณธาตุ. (2559). *การพัฒนาจิตสาธารณะด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ
ผู้นำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 3*. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(2), 25-32.

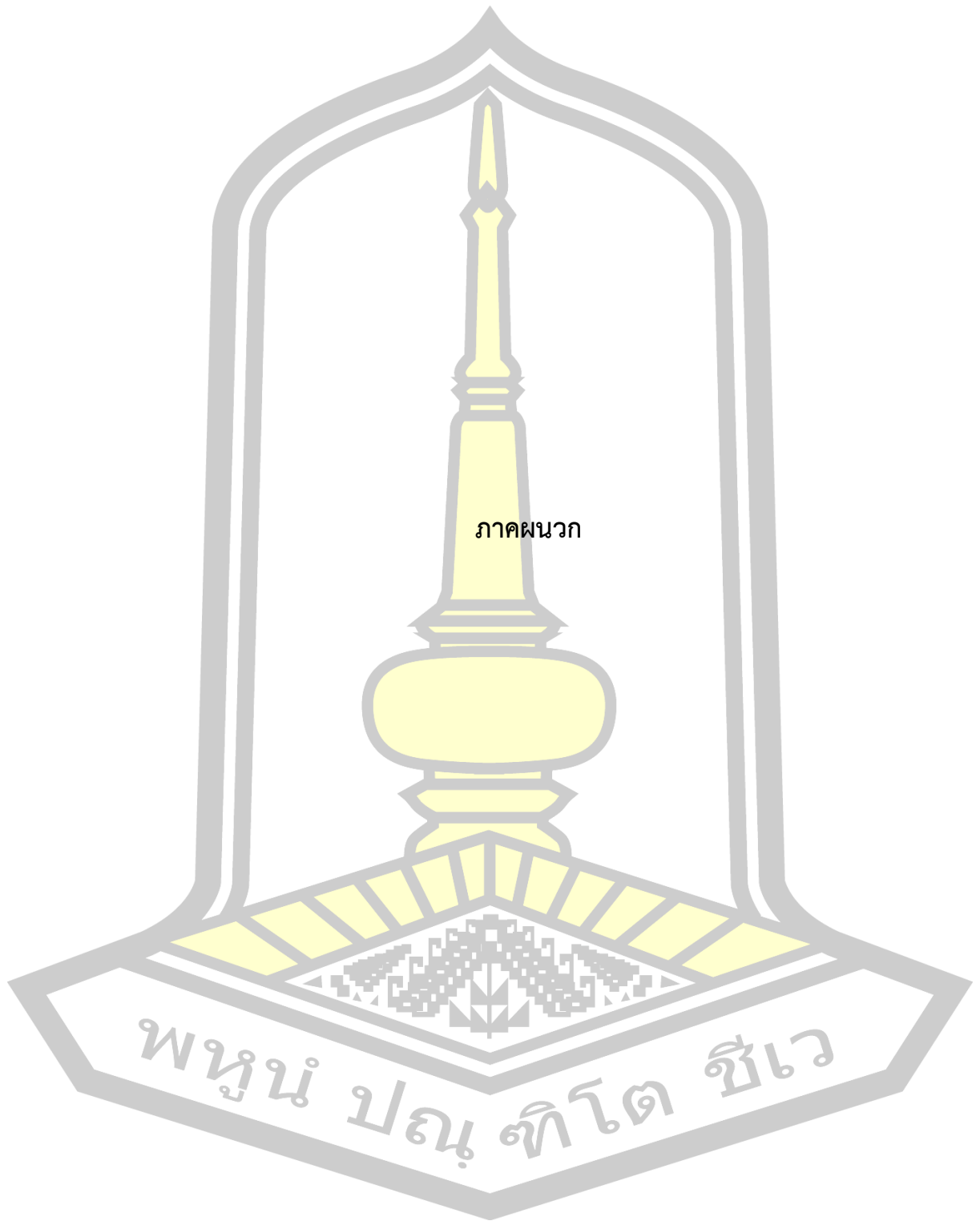
- ประทีป จินนี่. (2540). การวิเคราะห์พฤติกรรมและการปรับพฤติกรรม (เอกสารประกอบการสอน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประไพพิศ โอสารวัฒน์. (2548). *กระบวนการเกิดจิตสำนึกสาธารณะของชุมชนบางลำพู*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธ อิศรปรีดา. (2552). *สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 7. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- ปรีชา กองจินดา. (2549). *แนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พรพรหม พรรคพวก. (2550). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2543). *พจนานุกรมศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พิมภา กำเหนิดผล. (2552). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มณีนรัตน์ นุชชาติ. (2553). *ปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2546). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หนวยที่ 9-12*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2541). *ความเป็นครู*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พรินติงเฮาส์.
- ยุรฉัตร เดชสมอดี. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมี บุคส์พับลิชชิ่ง.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2546). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษา ให้มีจิตสาธารณะการศึกษาระยะยาว เอกสารประกอบการประชุมสถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น: สานต่อที่ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ ดิสคัฟเวอรี.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). จิตอาสา. สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- ศิริ แคนสา. (2551). การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนคอนสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริพิมล รักษามิตร. (2558). การศึกษาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. 14 กุมภาพันธ์ 2558 ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. หน้า 454-463.
- ศุภรัตน์ ทองอ่อน. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในจังหวัดปราจีนบุรีที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). สถิติขั้นสูงสำหรับกาวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมปอง ช่วยพรม. (2559). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักการเรียนรู้แบบปรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 5(2), 133-146.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2554). ทิศทางพัฒนาเด็กพันธุ์อาร์รอรรับตลาดอาเซียน 58. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 2561. จาก <<http://www2.manager.co.th>>.
- สมศรี ฐานะวุฒิกุล. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(2), 46-57.
- สมิต สัชชุกร. (2547). การสร้างจิตสำนึกในการทำงานอย่างมีคุณภาพ. ส่งเสริมเทคโนโลยี, 30(173), 139-140.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 2562. จาก <<http://plan.bru.ac.th/wp-content/uploads/2018/12/แผนพัฒนา-12-.pdf>>.
- สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2539). รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2538 -2539. กรุงเทพฯ: Kampai Imaging.
- สำนักพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วม. (2553). คำศัพท์การเมืองภาคพลเมือง: จิตสาธารณะ. จดหมายข่าวสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง, 2(11), 1-8.

- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2552). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรพินทร์ ชูชม และคณะ. (2549). *การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริสา สุขสม และอนุชา สถิตพงษ์. (2552). *การประเมินรายวิชาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชนเพื่อพัฒนาวิธีสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อัคพงศ์ สุขมาตย์. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา*. ปริญญาโท ปริญญาการศึกษา ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลิกา ผิวเพชร. (2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2551). *โครงการวิจัยเรื่องการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของเยาวชน: กรณีศึกษา เครือข่ายชุมชนมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อุษา บิ๊กกินส์. (2551). *โครงการวิจัยเรื่องบทบาทรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กกับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551.
- อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bloom, B. A. (1956). *Taxonomy of Education Objective Handbook I: Cognitive Domain*. New York: David McKay Company.
- Bryant, J. A. (2004). A Noble Discontent: The Experiences and Perception of Seven Pre-service Teachers in an Experimental Course Designed to Examine the Relationship Between Social Consciousness and Education. *Dissertations Abstracts International*, 64(8): 2831.
- Carthon, A. C. (2007). Popular Culture and African-Americans' (Literary) Social Consciousness. *Dissertations Abstracts International*, 67(9), 3402-A.
- Champagne, L. D. (2007). Physical Education Teachers as Allies to Aboriginal Students: Dimensions of Social Consciousness. *Masters Abstracts International*, 45(3), unpagued.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill.

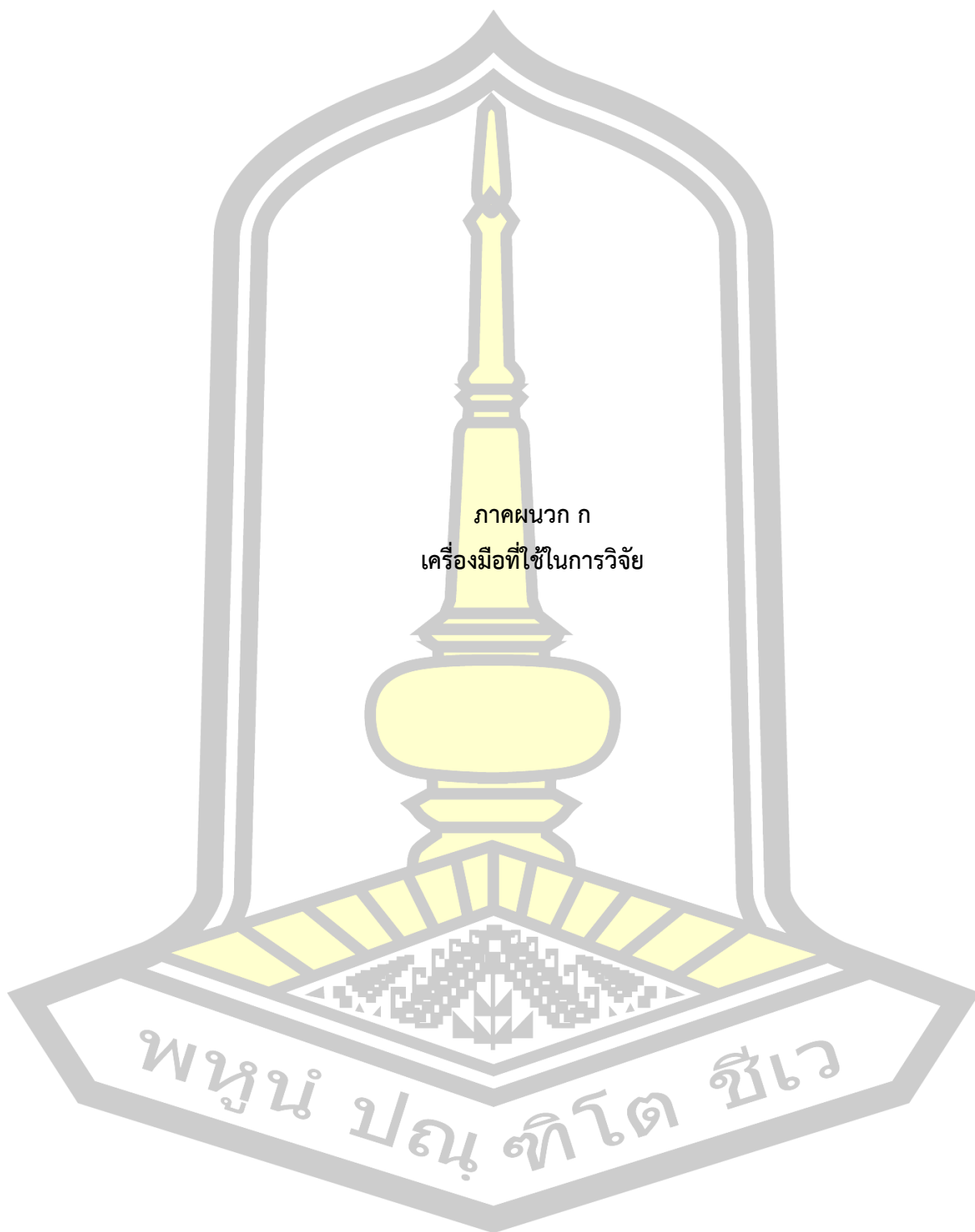
- Gredler, G. R. (1992). *School Readiness: Assessment and Educational Issues*. Brandon, VT: Clinical Psychology Publishing Company.
- Jung, Kyonghwa and Kevin. (2004). Responsibility and the Problem of Value: A Comparative Study of H. Richard Niebuhr and Emmanuel Levinas. *Dissertation Abstracts International*, 65(3), unpagged.
- Kazdin, A. (1984). *Behavior Modification*. in *Applied String*. Illinois: Dorsey Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Reviere, R., Berkowitz, S., Carter, C. C. & Ferguson, C. G. (1996). *Needs Assessment: A Creative and Practical Guide for Social Scientists*. Washington, D.C.: Taylor & Francis.
- Shnichi, S. (2007). Phblicness and Taken-for-Granted Knowledge: A Case Study of Communal Land Formation in Rvral Thailand. *Dissertation Abstracts International*, 42(05), 3217-A.
- Witkin, B. R. (1984). *Assessing Needs in Educational and Social Programs*. San Francisco, Washington London: Josscy-bass Publishers.
- Witkin, B. R. and Altschuld, J. W. (1995). *Planning and Conducting Needs Assessments A Practical Guide*. Thousand Osk, CA: Sage Publication.

ภาคผนวก

พหุณํ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุจน์ ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด
การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน
จังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิตสาธารณะของนักเรียน

2. แบบประเมินฉบับนี้มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านจิตสาธารณะของนักเรียน แบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โปรดพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด แล้วให้คะแนนความเหมาะสมตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้ 5 คะแนน หมายถึง องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสม
 ในระดับมากที่สุด

ให้ 4 คะแนน หมายถึง องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสม
 ในระดับมาก

ให้ 3 คะแนน หมายถึง องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสม
 ในระดับปานกลาง

ให้ 2 คะแนน หมายถึง องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสม
 ในระดับน้อย

ให้ 1 คะแนน หมายถึง องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดมีความเหมาะสม
 ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบประเมินปลายเปิด เพื่อให้กรอก
 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัด

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

เกษสุดา ว่างสระ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น พ.27

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด แล้วทำเครื่องหมายถูก (✓) ลงในช่องระดับความเหมาะสมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม					
1.1 ดูแลรักษาความสะอาดบ้าน และบริเวณบ้านให้สะอาด เรียบร้อย					
1.2 ดูแลรักษาห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อย					
1.3 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะในชุมชนเสมอเมื่อมีโอกาส					
1.4 ใช้งานสิ่งของส่วนรวมอย่างระมัดระวังไม่ให้ชำรุดเสียหาย					
1.5 ดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมให้อยู่ในสถานที่เดิมและอยู่ในสภาพเดิม					
2. การทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
2.1 มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม					
2.2 มีความมุ่งมั่น อดทน และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ					
2.3 เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
2.4 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม					
2.5 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมสม่ำเสมอ					
2.6 ปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความกระตือรือร้น					
2.7 ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ					

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดจิตสาธารณะของนักเรียน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3. การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ ส่วนรวม					
3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเองและผู้อื่นในการใช้ ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม					
3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จากสถานที่ หรือสิ่งของส่วนรวม					
3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์ สิ่งของหรือสถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง กรุณาเขียนข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือตัวชี้วัด (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ทรงคุณวุฒิ
(.....)

ตำแหน่ง.....

สังกัด.....

**แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ
การเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของ
การเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ โดยแบบสอบถาม
ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียน
ประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
2. ผู้ตอบแบบสอบถามกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อเพื่อประโยชน์ของการวิจัย
3. ผลการตอบแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัยเท่านั้น โดยไม่มีผลกระทบ
ใดๆต่อผู้ตอบแบบสอบถาม
4. ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบ
แบบสอบถาม

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวเกษสุดา ว่างสระ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น พ.27

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหุ ประถมศึกษา ชัยภูมิ

องค์ประกอบการเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียน	ระดับการปฏิบัติ									
	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2.7 ปฏิบัติตนทำหน้าที่ต่อ โรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่าง เหมาะสมตามกาลเทศะ										
3. การเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น ในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม										
3.1 ตระหนักถึงสิทธิของตนเอง และผู้อื่นในการใช้ประโยชน์จาก สถานที่หรือสิ่งของส่วนรวม										
3.2 เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ ประโยชน์จากสถานที่หรือสิ่งของ ส่วนรวม										
3.3 ไม่เห็นแก่ตัวและรู้จักแบ่งปัน ให้ผู้อื่นได้ใช้ประโยชน์สิ่งของหรือ สถานที่ส่วนรวมอย่างเป็นธรรม										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง กรุณาเขียนข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชเว

แบบสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบ
สำหรับการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ

ความมุ่งหมาย : เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติ วิธีการ เทคนิค การปฏิบัติเกี่ยวกับการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล.....
 ตำแหน่ง.....
 สังกัด.....
 ผู้สัมภาษณ์ นางสาวเกษสุดา วังสระ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 สถานที่สัมภาษณ์.....
 วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

2. ข้อคำถามที่สัมภาษณ์

- 2.1 โปรดอธิบายการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนที่โรงเรียนของท่านปฏิบัติและประสบความสำเร็จในการพัฒนานักเรียน
- 2.2 วิธีการเสริมสร้างการใช้และดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม
- 2.3 วิธีการเสริมสร้างการทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
- 2.4 วิธีการเสริมสร้างการเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่นในการใช้ประโยชน์ส่วนรวม

พหุ ประ โท ชีวะ

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน
จังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนเอกชน จังหวัดชัยภูมิ
ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ
2. กรุณาตอบแบบประเมินให้ครบทุกข้อ ผลการตอบแบบประเมินจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการวิจัย โดยไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของผู้ตอบแต่ประการใด

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบประเมิน

นางสาวเกษสุดา วังสระ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น พ.27

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

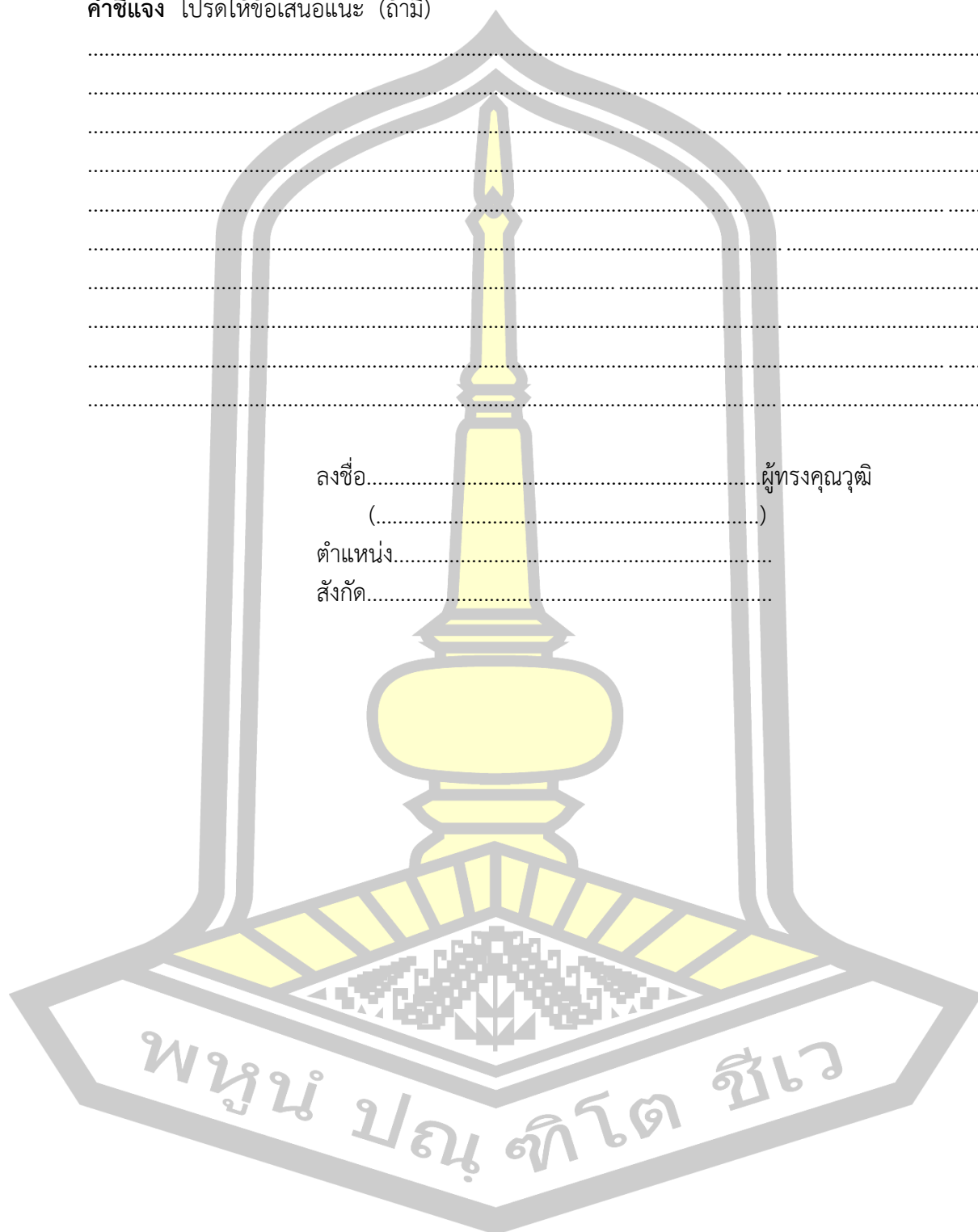
พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

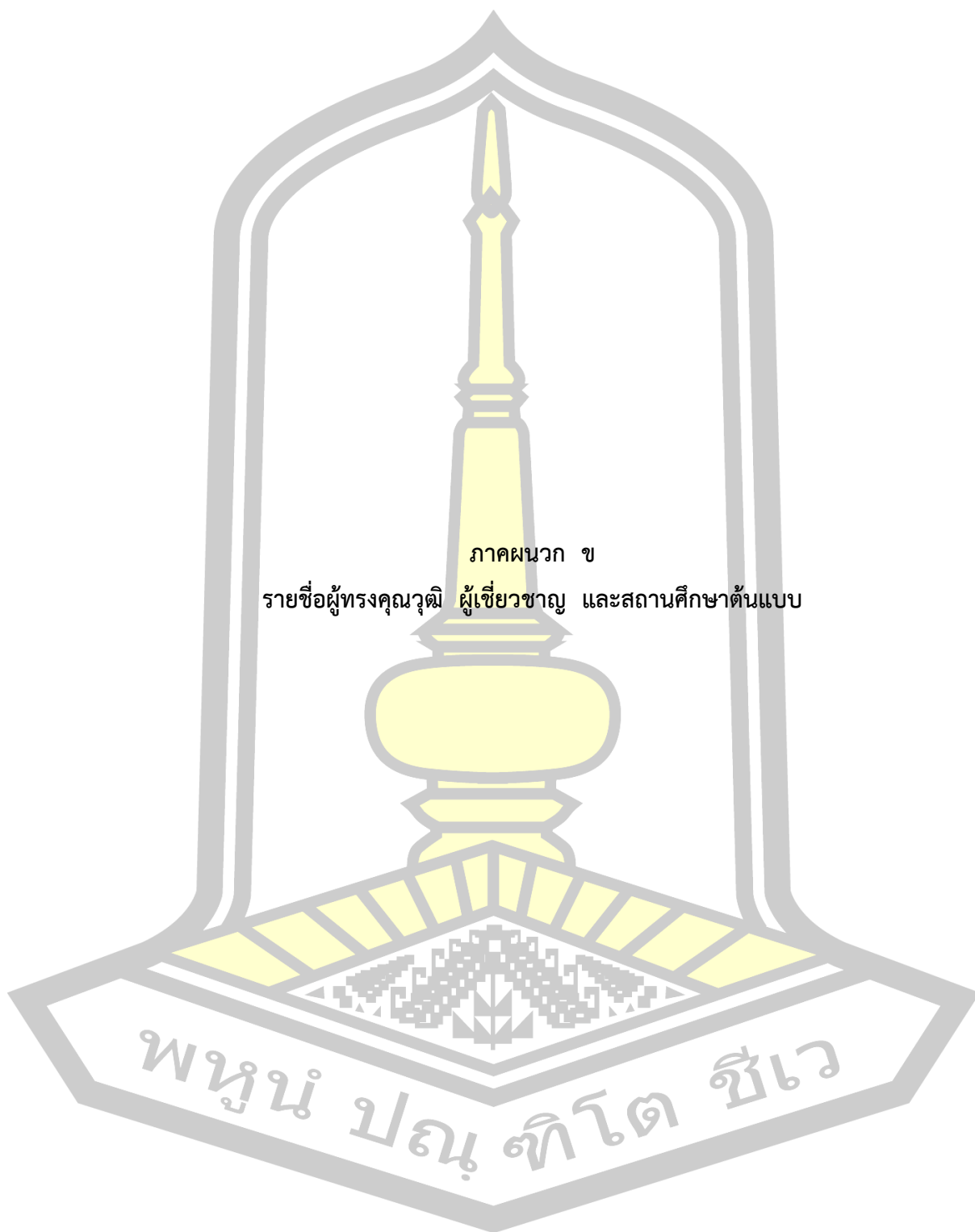
คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้ทรงคุณวุฒิ
(.....)
ตำแหน่ง.....
สังกัด.....

พูนน์ ปณฺ ทิโตะ สีเว

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และสถานศึกษาต้นแบบ

พหุ ประทีป ชีวะ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยุระยาตร์ (กศ.ด. จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ (กศ.ด. การบริหารและพัฒนาศึกษา) อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
3. นายทิพากร ทิน้ำคำ (ศษ.ม. บริหารการศึกษา) ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
4. นายอุ้น ศาลางาม (ศษ.ม. บริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนช่างบุญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33
5. นางสาวพรทิพย์ พลยางนอก (กศ.ม. จิตวิทยาการแนะแนว) ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนประทาย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.นงลักษณ์ พิมพ์ศรี ครูโรงเรียนบ้านแซ้ว (เจริญราษฎร์วิทยา) วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. ดร.นิมิตร ฤทธิ์ไธสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไฮโคกสง่า วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมคอช ประเทศอินเดีย
3. ดร.ประภาส กองจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีแก้งคร้อ วุฒิการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
4. นางรัตน์ทญา เรือง ครูโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา วุฒิการศึกษาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
5. นางวัฒนา เวียงพล ครูโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สถานศึกษาต้นแบบ 3 แห่ง

1. โรงเรียนลำปลายมาศ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินด้านจิตสาธารณะ ผ่านอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก และมีการสร้างนวัตกรรมจิตศึกษา ขึ้นทดลองใช้ในโรงเรียน
2. โรงเรียนบ้านม่วงงาม อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินด้านจิตสาธารณะ ผ่านอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก และใช้นวัตกรรม 4G Model เพื่อบริหารจัดการและปลูกฝังการมีจิตสาธารณะของนักเรียน
3. โรงเรียนบ้านลุงปุง อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินด้านจิตสาธารณะ ผ่านอยู่ในเกณฑ์ระดับดีมาก และใช้โครงการคุณธรรมเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวเกษสุดา วังสระ
วันเกิด	วันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 202 หมู่ที่ 16 ตำบลบ้านเตือ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ รหัสไปรษณีย์ 36120
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูผู้ช่วยสอน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนชัยสมบูรณ์พิทยาลัย อำเภอโคกโพธิ์ชัย จังหวัดขอนแก่น รหัสไปรษณีย์ 40160
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2548 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหนองบัวแดง ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พ.ศ. 2557 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พ.ศ. 2562 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ ปณุกิตโต ชีวะ